

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ČESKO-NĚMECKÝCH AREÁLOVÝCH STUDIÍ A
GERMANISTIKY

DIPLOMOVÁ PRÁCE

FINANČNÍ VYROVNÁNÍ V SRN

Vedoucí práce: PhDr. Miroslava Kubatová Pitrová, Ph.D.

Autor práce: Bc. Dominika Kottová

Studijní obor: Česko-německá areálová studia

Ročník: 2.

2017

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně, pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledky obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice 9. května 2017

.....
Dominika Kottová

Na tomto místě bych ráda poděkovala PhDr. Miroslavě Kubatové Pitrové, PhD. za odborné vedení mé diplomové práce, trpělivost, cenné rady a vstřícný přístup.

ANOTACE: Diplomová práce se zabývá složitým mechanismem finančního vyrovnání ve Spolkové republice Německo. Jejím cílem je analýza fungování mechanismu na různých úrovních správy federace (úroveň spolková, zemská a obecní). Práce přibližuje aktuální diskusi na téma finančního vyrovnání a mapuje postavení hlavního města Berlína v procesu finančního vyrovnání.

KLÍČOVÁ SLOVA: Spolková republika Německo; Finanční vyrovnání; Komunální finanční vyrovnání; Zemské finanční vyrovnání; Městský stát Berlín

ANOTATION: This master thesis is focused on the complicated mechanism of financial compensation in the Federal Republic of Germany. Its aim is the analysis of functioning of the mechanism at different levels of the public administration of the federation (federal level, level of the federal states, municipal level). The thesis approximates the current discussion on financial compensation and describes the position of the capital city Berlin in process of the financial compensation.

KEY WORDS: Federal Republic of Germany; Financial compensation; Municipal financial compensation; Financial compensation of the federal states; City-state Berlin

OBSAH

ÚVOD	6
SEZNAM ZKRATEK	8
1. Systém finančního vyrovnání	10
1.1 Fiskální federalismus	10
1.2 Finanční vyrovnání	11
1.2.1 Rozdělení úkolů.....	15
1.2.2 Rozdělení nákladů	15
2. Vývoj finančního vyrovnání na území SRN	17
2.1 Německá spolková republika	22
2.2 Německá demokratická republika	24
2.3 Ekonomické rozdíly NSR a NDR.....	25
2.4 Finanční vyrovnání po znovusjednocení Německa	27
2.4.1 Rozhodnutí o hlavním městě SRN	31
2.5 Finanční vyrovnání po roce 1995	33
2.6 Finanční ústava	36
3. Solidarita	39
3.1 Pakt solidarity	42
3.1.1 Pakt solidarity I	42
3.1.2 Pakt solidarity II	43
3.2 Současné diskuse o solidaritě	46
4. Finanční vyrovnání v SRN po roce 1995	48
4.1 Přerozdělení daně z obratu.....	50
4.2 Zemské finanční vyrovnání	51
4.2.1 Doplnkové příspěvky Spolku	58
4.3 Komunální finanční vyrovnání	60
4.4 Současná diskuse na téma finančního vyrovnání	61
4.4.1 Soudní spory.....	66
4.5 Reforma finančního vyrovnání	69
5. Finanční vyrovnání na příkladu Berlína	71
5.1 Finanční vývoj	73
5.2 Finanční vyrovnání	77
5.3 Finanční vyrovnání a Berlín po roce 2020.....	88
ZÁVĚR	90
SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ A TABULEK	92
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ	93
SEZNAM PŘÍLOH	104

ÚVOD

Diplomová práce se zabývá složitým mechanismem finančního vyrovnání (*Finanzausgleich*; FV) ve Spolkové republice Německo (SRN). Důvodem výběru tématu je především jeho aktuálnost.

Finanční vyrovnání představuje každoročně se opakující proces, na základě kterého se v SRN na různých správních úrovních přesouvají enormní částky finančních prostředků. Díky tomu, že se nejedná o proces jednorázový, ale každoročně se opakující, je nutno rovněž přistupovat k novelizacím a reformám zákonů s ním spojených.

Pojem FV není z hlediska historického kontextu pojmem zcela novým, neznáme ho ovšem z prostředí českého unitarismu. Právní ani správní pořádek České republiky (ČR) se systémem FV substanciálních jednotek nepracuje.

ČR je typickým představitelem unitárního státu, což znamená, že má jedinou soustavu nejvyšších státních orgánů, jeden právní řád, jedno státní občanství a nedělitelné jednotné státní území. SRN je naopak státem federálně uspořádaným, skládá se ze členů federace, v německém prostředí označovaných jako spolkové země. Federálně uspořádané státy vykazují existenci federální ústavy, nejvyšších ústavních federálních orgánů, federálního právního řádu a občanství. Některé ze zmíněných elementů nacházíme však i na úrovni zemské. Není reálné, aby subjednotky federace dosahovaly stejné ekonomické úrovně, proto se využívá ve federálně uspořádaných státech k podpoře méně hospodářsky výkonných solidární systém FV. Primárně se jedná o eliminaci disparit mezi členskými jednotkami federace a zvýšení jejich finanční a hospodářské síly. FV nepředstavuje mechanismus, na který by měl monopol pouze německý spolkový stát. Týká se např. i federálně uspořádaného Rakouska. V německém případě mechanismus FV můžeme označit za pečlivě vypracovaný a unikátní. Práce si klade za cíl českému čtenáři přiblížit složitou problematiku FV v SRN a jeho fungování na všech správních úrovních. Jako praktický příklad poslouží městský stát Berlín. Má bakalářská práce byla zacílena na městské státy v SRN a mám již osvojeno specifické názvosloví s nimi spojené.

Na FV se práce zaměřuje, mimo právních hledisek i politologickou optikou. Klade za cíl vysvětlit a popsat praktické fungování FV v SRN a analyzovat aktuální debatu, na téma FV mezi jednotlivými spolkovými zeměmi, mezi spolkovými zeměmi a Spolkem a rovněž mezi jednotlivými politickými stranami. Přestože název práce evokuje

zpracovávání čistě ekonomického tématu, ekonomické aspekty nejsou a priori předmětem našeho zájmu.

Práce je členěna do jednotlivých kapitol. První kapitola vysvětluje pojem FV. Druhá kapitola se zabývá vývojem FV na území SRN a kontrastem mezi bývalou Německou spolkovou republikou (NSR)¹ a Německou demokratickou republikou (NDR). Třetí kapitola vysvětluje princip solidarity SRN a fondy, které napomáhaly obnově Východu. Čtvrtá kapitola je zasvěcena praktickému fungování FV v SRN, zabývá se aktuálním děním a ožehavou diskusí mezi jednotlivými spolkovými zeměmi a dalšími politickými aktéry. Pátá kapitola na příkladu městského státu Berlína ukazuje fungování FV.

Značně obtížná bude práce s odborným názvoslovím. V některých případech si nevystačíme s doslovnými překlady. Originální výrazy budou proto poté ponechány v německém originále, v kurzívě a závorce za překladem či popisem jevu.

Další úskalí představuje práce se zdroji, protože neexistuje téměř žádná česky psaná literatura věnovaná FV v SRN. Absence česky psané literatury je pochopitelná, a proto bude čerpáno převážně z německy psaných knih, právních normativů (např. Zákon o finančním vyrovnání mezi Spolkem a spolkovými zeměmi) a německých oficiálních internetových stránek zainteresovaných institucí (např. Spolkové ministerstvo financí).

Předkládaná práce je založena na analýze mechanismů FV, na analýze a evaluaci právních normativů (ústavy, zákonů) a na studiu odborné literatury.

Aplikovanou metodou je zde metoda historická, která zkoumaný jev poznává v historických souvislostech.² Teoretickým přístupem práce je přístup empiricko-analytický. Tento přístup zaujímá ke zkoumané problematice postoj zcela neutrální. Zabývá se odbornou kritikou, prověřuje a objektivně přináší cíle výzkumu.³

---

¹ Do znovusjednocení se pro dnešní SRN používala v tzv. východním bloku, včetně Československa zkratka NSR, tedy Německá spolková republika. Název neevokoval dojem sjednoceného Německa.

² PROROK, Vladimír a Aleš LISA. Politologie. Dobrá Voda: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2003, s. 65.

³ ŘÍHOVÁ, Blanka. Přehled moderních teorií. Praha: Portál, s.r.o., 2000, s. 21.

SEZNAM ZKRATEK

BB – Brandenburg; Braniborsko

BE – Berlin; Berlín

BEZ – Bundesergänzungszuweisungen; Doplňkové příspěvky Spolku

BMF – Bundesministerium der Finanzen; Spolkové ministerstvo financí

BverG. – Bundesverfassungsgericht; Spolkový ústavní soud

BW – Baden-Württemberg; Bádensko-Virtembersko

BY – Bayern; Bavorsko

CDU – Christlich demokratische Union Deutschlands; Křesťansko demokratická unie Německa

CSU – Christlich-Soziale Union in Bayern; Křesťansko-sociální unie Bavorska

ČR – Česká republika

DM – Deutsche Mark; Německá marka

FAG – Gesetz über den Finanzausgleich zwischen Bund und Länder (Finanzausgleichsgesetz); Zákon o finančním vyrovnání mezi Spolkem a spolkovými zeměmi

FDP – Freie Demokratische Partei; Svobodná demokratická strana

FÚZ – Finančně-ústavní zákon

FV – Finanční vyrovnání

GNR – Gesetz über den Neuaufbau des Reichs; Zákon o novém uspořádání Říše

HB – Bremen, Brémy

HE – Hessen; Hesensko

HH – Hamburg; Hamburk

KFA – Kommunaler Finanzausgleich; Komunální finanční vyrovnání

LFA – Länderfinanzausgleich; Zemské finanční vyrovnání

LverfGe. – Verfassungsgerichte der Länder; Zemské ústavní soudy

MaßstG. – Maßstäbengesetz; Normovací zákon

MV – Mecklenburg-Vorpommern; Meklenbursko-Přední Pomořansko

NDR – Německá demokratická republika

NI – Niedersachsen; Dolní Sasko

NSR – Německá spolková republika

NW – Nordrhein-Westfalen; Severní Porýní-Vestfálsko

PDS – Partei des demokratischen Sozialismus; Strana demokratického socialismu
RP – Rheinland-Pfalz; Porýní-Falc
RVHP – Rada vzájemné hospodářské pomoci
SH – Schleswig-Holstein; Šlesvicko-Holštýnsko
SL – Saarland; Sársko
SN – Sachsen; Sasko
SPD – Sozialdemokratische Partei Deutschlands; Sociálnědemokratická strana
Německa
SRN – Spolková republika Německo
SSSR – Svaz sovětských socialistických republik (Sovětský svaz)
ST – Sachsen-Anhalt; Sasko-Anhaltsko
TH – Thüringen; Durynsko
USA – Unites states of America; Spojené státy Americké
ÚVR – Ústava Výmarské republiky
VvB – Verfassung von Berlin; Berlínská ústava
ZIP – Zákon o finanční podpoře
ZZ – Základná zákon

1. Systém finančního vyrovnání

FV je příznačností typickou pro federálně uspořádané státy.⁴ Jak bylo již řečeno v úvodu, tento fenomén není pouze německou záležitostí, lze se s ním setkat i v jiných federacích (např. Rakouská republika či Švýcarské spříseženství).⁵

1.1 Fiskální federalismus

Federalismus obecně se ve spolkovém státě projevuje zvláštními vztahy mocí, federální pořádek je ovlivněn mocenským institucionálním rozdělením. Rozdělení zákonodárných kompetencí mezi Spolek a spolkové země, rozdílná periodizace voleb do zemských sněmů, strukturovaný stranický systém nás navádějí k otázce, do jaké míry jsou základní prvky demokratické vlády ovlivněny federálním uspořádáním země. K základním prvkům patří spolková i zemská vláda, politická soutěž a institucionalizované rozdělení státní moci. Všechny tři oblasti jsou německým federalismem ovlivňovány a zároveň i omezovány.⁶

Federální uspořádání SRN je ukotveno v Základním zákoně (ZZ)⁷, v čl. 20. Federalismus se v SRN vyznačuje silnou mocí na úrovni spolkové s možností zásahu do hospodářství spolkových zemí, např. v oblasti daňové politiky.⁸

Federalismus fiskální je reprezentantem peněžních vztahů mezi úrovní centrální (v SRN spolkovou) a mezi vládami nižších správní hierarchie (v SRN spolkové země). Jde zde o rozdělení příjmů a výdajů mezi rozpočty různých úrovní správní hierarchie. Na základě přerozdělení finančních obnosů jsou tak určovány i zodpovědnosti, které souvisí s obstaráváním a financováním veřejných služeb či majetku. Příjmy plynoucí do

---

⁴ Federálně uspořádaný stát je stát skládající se z jednotek federace. Jednotky federace mohou mít různý název, v SRN se označují termínem spolkové země. SRN se skládá z 13 teritoriálních spolkových zemí a 3 tzv. městských států, přičemž každá spolkové země (platí i pro městské státy) disponuje svou vlastní ústavou a soustavou nejvyšších státních orgánů. Všechny ústavy všech spolkových zemí nesmí být v rozporu s nejvyšším právním normativem SRN, Základním zákonem. Pozn. autorky.

⁵ KUBATOVÁ PITROVÁ, Miroslava. Systém finančního vyrovnání v SRN. In: JAKLOVÁ Alena a Anja Edith FERENEC (Hrsg.). *Deutsch ohne Grenzen: Gesellschaftswissenschaften*. 1. Auflage. Brno: Tribun EU, s.r.o., 2015, s. 68.

⁶ HÄRTEL, Ines. *Handbuch Föderalismus. II. Band: Probleme, Reformen, Perspektiven des deutschen Föderalismus*. Heidelberg: Springer-Verlag, 2012, s. 3-4

⁷ ZZ = Grundgesetz, německá obdoba ústavy. Pozn. autorky

⁸ NETOLICKÝ, Pavel. Německý federalismus. E-polis.cz [online]. © e-Polis.cz [cit. 2016-11-26]. Dostupné z: <http://www.e-polis.cz/clanek/nemecky-federalismus.html>.

jednotlivých rozpočtů musí být v souladu s mírou politické moci v oblasti veřejných služeb a statků, pouze tehdy může vykazovat fiskální federalismus znaky prospěšnosti.⁹ Výstupem historického progresu ve vyspělých zemích je výskyt víceúrovňového systému vládnutí. Stručněji řečeno od centralizace k decentralizaci, která se vyznačuje přenesením určitých pravomocí na nižší stupně správní úrovně. Občané mohou participovat na místním dění, dále je tímto možné reflektování místních zájmů či zlepšení zpětné kontroly. Teorie fiskálního federalismu rozlišuje dva modely fiskálního federalismu, a sice horizontální model fiskálního federalismu a vertikální model fiskálního federalismu.

Horizontální model je vystaven na principu solidarity. Je tvořen finančními vztahy a transfery mezi jednotkami stejné správní úrovně, např. z prostředí SRN hospodářsky vyspělá, bohatší spolková země dotuje hospodářsky slabší, chudší spolkovou zemi. Horizontální model fiskálního federalismu většinou nalezneme v kombinované podobě s modelem vertikálním. Typický příklad představuje SRN, kdy finanční toky plynou vertikálně, tj. z vyšší správní úrovně do nižší, či horizontálně, viz výše.¹⁰

1.2 Finanční vyrovnání

Rozdílná hospodářská síla jednotlivých územních subjednotek federace – spolkových zemí – představuje určitý problém. Slabá výkonnost některých spolkových zemí může být negativně ovlivněna např. geografickou polohou, nedostatečnou či zaostalou infrastrukturou. Zmíněné faktory zapříčiňují nízké daňové výnosy spolkovým zemím. Jiné spolkové země mají daňové výnosy vyšší díky naopak dobře vyvinuté infrastruktuře, či strategické geografické poloze, či množství nerostných surovin, nebo rozvinutému cestovnímu ruchu apod. Chudší i bohatší spolkové země ovšem plní stejné funkce, úkoly, služby.¹¹

SRN zastává tři základní principy federálně uspořádaného státu: spolkovou solidaritu, spolkovou rovnost a spolkovou samostatnost. Princip solidarity nařizuje jednotkám federace i Spolku z vlastních prostředků finančně podpořit spolkové země slabší, zlepšit jejich finanční situaci a zachovat konkurenceschopnost.¹²

---

⁹ ČERNOHORSKÝ, Jan a Petr TEPLÝ. Základy financí. Praha: Grada Publishing, a. s., 2011, s. 290.

¹⁰ Tamtéž, s. 290.

¹¹ MYNÁŘÍKOVÁ, Romana. Bohatým brát, chudým dávat: Finanční vyrovnání spolkových zemí jako klíčové vnitroněmecké politikum přelomu tisíciletí. Svazek 1. Praha: Institut mezinárodních studií, 2011, s. 5.

¹² Tamtéž, s. 5.

FV se mezi jednotkami různé správní úrovně používá, aby bylo dosaženo stejných životních podmínek na celém území SRN dle požadavků ZZ. Rozdělení úkolů mezi Spolek, spolkové země a obce, stejně tak jako rozdělení veřejných úkolů, musí korespondovat s rozdělením veřejných příjmů, především výnosům z daní. Většina daňových výnosů neproudí přímo do určité správní úrovně, ale putuje do společné kasy (*Topf*) a až poté jsou do různých správních úrovní přerozdělovány.¹³

Jak se tomu děje v Zemském finančním vyrovnání (vyrovnání mezi jednotlivými spolkovými zeměmi), slouží mechanismus FV i k vyrovnání rozdílné finanční síly jednotek stejné správní úrovně.¹⁴

FV představuje pravidla finančních vztahů mezi územními jednotkami, řídí úkoly, výdaje a příjmy. Proto musí být řešeno, jak budou veřejné úkoly, se kterými se pojí určité náklady rozděleny.

Základní rozdělení FV je dvojího charakteru:¹⁵

a) pasivní

b) aktivní

Ad a)

Pasivní FV (*passiver Finanzausgleich*) odděluje úkoly veřejné od úkolů soukromých, úkoly jsou poté delegovány tzv. veřejným vykonavatelům úkolů (*Aufgabeträger*).¹⁶

Může se jednat o vymezené územně administrativní jednotky, které plní velký počet veřejných úkolů. V německém prostředí jsou jimi Spolek (*Bund*), spolkové země (*Länder*), obce (*Gemeinde*), nebo svazy obcí (*Gemeindeverbände*).¹⁷

Je diskutabilní, zda rozdělení úkolů představuje problém samotného FV. Jde o ústavně právní otázky, mimo to se i optimální určení úkolů těžko rozděluje. Proto se vychází často z předem daného rozdělení úkolů a mnohem častěji se diskutuje o způsobu přidělení příjmů územním jednotkám, v takové případě hovoříme již o FV aktivním (*aktiver Finanzausgleich*). Především starší pojetí pojmu FV se zaměřuje na jeho definici z pohledu aspektu rozdělení příjmů (FV v užším slova smyslu). FV v užším

¹³ Finanzausgleich. Bpb.de [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: <http://www.bpb.de/nachschlagen/lexika/lexikon-der-wirtschaft/19421/finanzausgleich>.

¹⁴ Tamtéž.

¹⁵ ALBERS, Willi. Handwörterbuch der Wirtschaftswissenschaften: (HdWW); zugleich Neuauflage des Handwörterbuchs der Sozialwissenschaften. 2. Band. Stuttgart: Fischer u. a., 1980, s. 608.

¹⁶ DIGITALE FACHBIBLIOTHEK. Finanzausgleich. Wirtschaftslexikon.gabler.de [online]. © Springer Fachmedien Wiesbaden GmbH – ein Unternehmen von Springer Nature [cit. 2016-11-25]. Dostupné z: <http://wirtschaftslexikon.gabler.de/Definition/finanzausgleich.html>.

¹⁷ DIGITALE FACHBIBLIOTHEK. Öffentliche Aufgabenträger. Wirtschaftslexikon.gabler.de [online]. © Springer Fachmedien Wiesbaden GmbH – ein Unternehmen von Springer Nature [cit. 2016-11-25]. Dostupné z: <http://wirtschaftslexikon.gabler.de/Definition/oeffentliche-aufgabentraeger.html>.

slova smyslu se chce nově na problematiku FV dívat i z pohledu rozdělení úkolů. Tento koncept se odvolává na metodu tzv. logického prvenství (*logischer Primat*) rozdělení úkolů. Ve své podstatě se jedná o to, že až po určení všech úkolů a výdajů lze diskutovat o rozdělení příjmů.¹⁸

Ad b)

Samotné aktivní FV může být děleno na dva typy. Sice na primární FV a doplňkové FV. V prvním případě se jedná o rozdělení příjmových zdrojů mezi vykonavatele úkolů stejných správních úrovní (horizontální FV), ale také mezi vykonavatele úkolů různých správních úrovní (vertikální FV). Pokud každý vykonavatel úkolů obdrží svůj vlastní zdroj příjmů, jedná se o separační systém (oddělený systém). Oddělený systém zajišťuje každému vykonavateli úkolů vlastní zdroj příjmů, aby bylo zabráněno nekoordinovanému a několikanásobnému zásahu do zdrojů příjmů.¹⁹ V případě tzv. příspěvkového systému plynou všechny příjmy do jediného centrálního místa, případné finanční přebytky jsou přesunuty na zbylé úrovně.²⁰ Příspěvkový systém zajišťuje daňovou svrchovanost mezi jednotlivými vykonavateli úkolů.²¹ Pokud jsou společně vybírané příjmy rozdělovány na všechny správní úrovně, jedná se o tzv. integrovaný systém (*Verbundsystem*).²² Integrovaný systém reguluje přerozdělení společných příjmů jednoho nebo více zdrojů příjmů mezi více vykonavateli úkolů na základě určitých kvót.²³

V druhém případě, doplňkovém FV, se jedná o regulaci tzv. vyrovnávací potřeby (*Ausgleichsbedarf*) po primárním přerozdělení příjmů. Vyrovnávací potřeba je rozdíl

---

¹⁸ ALBERS, Willi. Handwörterbuch der Wirtschaftswissenschaften: (HdWW); zugleich Neuauflage des Handwörterbuchs der Sozialwissenschaften. 2. Band. Stuttgart: Fischer u. a., 1980, s. 608.

¹⁹ DIGITALE FACHBIBLIOTHEK. Trennsystem. Wirtschaftslexikon.gabler.de [online]. © Springer Fachmedien Wiesbaden GmbH – ein Unternehmen von Springer Nature [cit. 2016-11-25]. Dostupné z: <http://wirtschaftslexikon.gabler.de/Definition/trennsystem.html>

²⁰ DIGITALE FACHBIBLIOTHEK. Finanzausgleich. Wirtschaftslexikon.gabler.de [online]. © Springer Fachmedien Wiesbaden GmbH – ein Unternehmen von Springer Nature [cit. 2016-11-25]. Dostupné z: <http://wirtschaftslexikon.gabler.de/Definition/finanzausgleich.html>.

²¹ DIGITALE FACHBIBLIOTHEK. Zuweisungssystem. Wirtschaftslexikon.gabler.de [online]. © Springer Fachmedien Wiesbaden GmbH – ein Unternehmen von Springer Nature [cit. 2016-11-25]. Dostupné z: <http://wirtschaftslexikon.gabler.de/Definition/zuweisungssystem.html>.

²² DIGITALE FACHBIBLIOTHEK. Finanzausgleich. Wirtschaftslexikon.gabler.de [online]. © Springer Fachmedien Wiesbaden GmbH – ein Unternehmen von Springer Nature [cit. 2016-11-25]. Dostupné z: <http://wirtschaftslexikon.gabler.de/Definition/finanzausgleich.html>.

²³ DIGITALE FACHBIBLIOTHEK. Verbundsystem. Wirtschaftslexikon.gabler.de [online]. © Springer Fachmedien Wiesbaden GmbH – ein Unternehmen von Springer Nature [cit. 2016-11-25]. Dostupné z: <http://wirtschaftslexikon.gabler.de/Definition/verbundsystem.html>.

mezi finanční silou a finanční potřebou. Zahrnuje finanční přebytky, které byly určeny veřejným vykonavatelům úkolů na vykonavatele jiné.²⁴

Veškeré úkoly, výdaje na ně určené, dále také příjmy se musí rozdělit na různé správní úrovně státu, tedy jednotky různých správních stupňů. Tj. záležitostí tzv. vertikálního FV (*vertikaler Finanzausgleich*; viz níže). V případě podřízených jednotek, jakými jsou např. obce, se setkáváme s další složitostí, s výše zmíněnými pojmy finanční síla a finanční potřeba. Vertikální rozdělení úkolů může vést k rozdílným výdajovým povinnostem u jednotek na stejné správní úrovni. Územní jednotce vznikají na základě toho výdaje, které u jiných jednotek na stejné úrovni buď vůbec nevznikají, nebo nevznikají ve stejném rozsahu (např. pozemkové úpravy v obci).²⁵

Na straně druhé může být územním jednotkám stejné správní úrovně přidělen podíl z daňových příjmů, tzv. místní příjem na hlavu. Vztahy mezi finanční silou a finanční potřebou jsou mezi územními jednotkami stejné správní úrovně odlišné. Vyrovnání výše zmíněného vztahu probíhá prostřednictvím horizontálního FV, tedy FV mezi jednotkami na stejné správní úrovni.

Přestože může být teoreticky horizontální FV od vertikálního FV striktně odděleno, v praxi dochází k jejich kombinaci, jelikož je možné v rámci vertikálního FV částečně uskutečňovat i cíle horizontálního FV. Např. v německém prostředí se jedná o případ, kdy Spolek vyplácí zemím náležící podíl z daně z přidané hodnoty (*Mehrwertsteuer*). Přednostně finančně slabším spolkovým zemím (25 % z celkové částky) a poté všem spolkovým zemím na základě počtu obyvatel (zbylých 75 %). V případě vertikálního FV mezi spolkovými zeměmi a obcemi lze spatřit prvky horizontálního FV, finančně slabší obce obdrží od spolkové země určitý finanční přiděl. V takovém případě hovoříme o vertikálním FV s horizontálním účinkem (*vertikaler Finanzausgleich mit horizontaler Wirkung*).²⁶

Velmi často se diskuse o FV stáčí k pravidlům finančních vztahů mezi územními jednotkami orientujícími se na stejný sektor národního hospodářství, proto lze hovořit o tzv. národním FV. Podobný případ můžeme nalézt i na úrovni internacionální, kde ovšem musí již být řešeny kurzovní problémy a problémy s platební bilancí. V případě FV na internacionální úrovni hovoříme o tzv. mezinárodním FV. Mezinárodní FV se

---

²⁴ DIGITALE FACHBIBLIOTHEK. Finanzausgleich. Wirtschaftslexikon.gabler.de [online]. © Springer Fachmedien Wiesbaden GmbH – ein Unternehmen von Springer Nature [cit. 2016-11-25]. Dostupné z: <http://wirtschaftslexikon.gabler.de/Definition/finanzausgleich.html>.

²⁵ ALBERS, Willi. Handwörterbuch der Wirtschaftswissenschaften: (HdWW); zugleich Neuauflage des Handwörterbuchs der Sozialwissenschaften. 2. Band. Stuttgart: Fischer u. a., 1980, s. 608.

²⁶ Tamtéž, s. 608-609.

rovněž realizuje na vertikální i horizontální úrovni. Jako příklad poslouží hospodářské uskupení Celní unie. Vznikají zde nadnárodní instituce, které musí vyřešit otázku rozdělení úkolů, výdajů a příjmů mezi rozhodovatele nadnárodní a národní úrovně.²⁷

V případě, že nějaký suverénní stát vydá opatření o vymezení své finanční výsosti spolu s opatřením týkajícím se pořádku oboustranných finančních vazeb, jedná se o mezistátní FV. Pokud jsou části národního suverénního práva přeneseny na nadnárodní finanční výsost, označujeme vztahy mezi jednotlivými státy a vztahy mezi státy založenými organizacemi jako nadnárodní FV.²⁸

1.2.1 Rozdělení úkolů

Při rozdělení veřejných úkolů mezi územně administrativní jednotky správního systému federace, by mělo být bráno opět v potaz jejich horizontální a vertikální členění. Odborné texty však často neodlišují vertikální od horizontálního rozdělování a ve většině publikací je řešeno pouze na úrovni vertikální. Rozdělování veřejných úkolů zpravidla zohledňuje historické, ekonomické a politické podmínky a je určeno ústavou. Což je vlastně důvod časté absence celého pasivního FV v odborné literatuře.²⁹

Veřejné úkoly jsou součástí správy veřejné, protože obsahově popisují důvody správního jednání. Svébytnost úkolů je determinována metodami a instrumenty, které na úkoly dbají, a rovněž i správní strukturou. Typy úkolů patřící mezi úkoly veřejné je možné sledovat empiricky a pomocí analýz je vysvětlovat. Existující systematizace úkolů nám umožňují veřejné úkoly rozdělovat na základě různých kritérií (jsou jimi např. rozpočtová systematika, kritéria blízkosti občanům), či vykonavatelé úkolů.³⁰

1.2.2 Rozdělení nákladů

Při rozdělování úkolů vyvstává i otázka rozdělení nákladů spojených s výkonem veřejných úkolů. Platí zde požadavek rozdělení nákladů na stejné správní úrovni, jež

---

²⁷ ALBERS, Willi. Handwörterbuch der Wirtschaftswissenschaften: (HdWW); zugleich Neuauflage des Handwörterbuchs der Sozialwissenschaften. 2. Band. Stuttgart: Fischer u. a., 1980, s. 609.

²⁸ Tamtéž, s. 609

²⁹ ALBERS, Willi. Handwörterbuch der Wirtschaftswissenschaften: (HdWW); zugleich Neuauflage des Handwörterbuchs der Sozialwissenschaften. 2. Band. Stuttgart: Fischer u. a., 1980, s. 609.

³⁰ BOGUMIL, Jörg a Werner JANN. Verwaltung und Verwaltungswissenschaft in Deutschland: Einführung in die Verwaltungswissenschaft. 2. Vyd. Wiesbaden: GWV Fachverlage GmbH, 2009, s. 47.

nesou odpovědnost za plnění úkolů. Proto většina textů pojednávajících o pasivním FV klade rozdělení úkolů a výdajů na stejnou úroveň.³¹

Spolek i spolkové země jsou povinni nést náklady, které se pojí s úkoly jejich správní kompetence. Podíly Spolku na výdajích pojících se se správními kompetencemi spolkových zemí určuje ZZ.³²

---

³¹ ALBERS, Willi. Handwörterbuch der Wirtschaftswissenschaften: (HdWW); zugleich Neuauflage des Handwörterbuchs der Sozialwissenschaften. 2. Band. Stuttgart: Fischer u. a., 1980, s. 617.

³² KÖLBLE, Josef. Entwicklung der Bundesaufgaben und ihrer Finanzierung im Hinblick auf das Grundgesetz. In: Schriftenreihe der Hochschule Speyer. Band 47. Berlin: Duncker & Humbolt, 1971, s. 74.

2. Vývoj finančního vyrovnání na území SRN

Termín FV není pojmem novým, jeho kořeny sahají až do druhé poloviny 19. století.³³ V následující kapitole nastíníme FV v jednotlivých časových periodách až do procesu znovusjednocení Německa roku 1990.

Otázka vzniku a podoby finančních vztahů se váže ke zformování Severoněmeckého spolku (*Norddeutscher Bund*).³⁴ Konkrétním rokem, kdy se dá hovořit o začátcích fungování systému FV je rok 1871³⁵. Rozdělení daní náležejících Říši či jednotlivým zemím bylo ukotveno v zákoně. Z důvodu nezávislosti zemí na Říši v oblasti rozhodování ohledně jejich příjmů a výdajů nebylo třeba Zemského finančního vyrovnání³⁶.

Ústava Severoněmeckého spolku dávala Říši nárok na výnosy z cla a spotřebních daní (daň z tabákových výrobků, cukrová daň), podobně tomu bylo i po roce 1871. Říše ale nemohla pokrýt všechny náklady spojené s úkoly, které musela vykonávat, proto všechny členské státy říše musely poskytnout tzv. matrikulační poplatek (*Matrikularbeitrag*)³⁷. Tzn. poplatek v přepočtu na hlavu, jehož výše byla každý rok znovu projednávána a schvalována. Pokud primární příjmy Říše překročily určitou sumu, bylo jednotlivým členským zemím zajištěno přerozdělení této sumy zpět, a to na základě počtu obyvatel. Po zavedení říšské dědické a darovací daně (*Reichserbschaftssteuer* a *Reichsschenkungssteuer*), obdržely členské země třetinu z příjmů, ale o FV mezi jednotlivými jednotkami Říše hovořit nemůžeme.³⁸

Po zřízení Výmarské republiky byla finanční politika, především kvůli negativním dopadům 1. svět. války, postavena před nové výzvy. Výmarskou ústavou byla založena ze Spolku panovníků spolková republika, stávající z územních jednotek nově

---

³³ KUBATOVÁ PITROVÁ, Miroslava. Systém finančního vyrovnání v SRN. In: JAKLOVÁ Alena a Anja Edith FERENCE (Hrsg.). *Deutsch ohne Grenzen: Gesellschaftswissenschaften*. 1. Auflage. Brno: Tribun EU, s.r.o., 2015, s. 68.

³⁴ RENZSCH, Wolfgang. Länderfinanzausgleich. *Historisches-lexikon-Bayerns.de* [online]. [cit. 2016-11-21]. Dostupné z: <https://www.historisches-lexikon-bayerns.de/Lexikon/L%C3%A4nderfinanzausgleich>.

³⁵ Německá říše (Deutsches Reich) 1871-1918, pozn. autorky;

MYNÁŘIKOVÁ, Romana. *Bohatým brát, chudým dávat: Finanční vyrovnání spolkových zemí jako klíčové vnitroněmecké politikum přelomu tisíciletí*. Svazek 1. Praha: Institut mezinárodních studií, 2011, s. 21.

³⁶ Zemské finanční vyrovnání (LFA) viz níže.

³⁷ Výše příspěvku byla odvislá od počtu obyvatel daného členského státu. Pozn. autorky.

³⁸ RENZSCH, Wolfgang. Länderfinanzausgleich. *Historisches-lexikon-Bayerns.de* [online]. [cit. 2016-11-21]. Dostupné z: <https://www.historisches-lexikon-bayerns.de/Lexikon/L%C3%A4nderfinanzausgleich>.

označovaných pojmem země (*Land*) a dávala Spolku nadřazené postavení nad jeho územními jednotkami.³⁹

Ústava Výmarské republiky⁴⁰ (ÚVR) dala státu na základě článku 7 rozsáhlé zákonodárné pravomoci. Článek 8 ÚVR garantoval státu pravomoc uzurpovat většinu daňových výnosů: „*Dále Říše vykonává zákonodárnou moc v daňové oblasti a u ostatních příjmů, pokud je celé nebo částečně nárokuje pro své účely. Nárokuje-li si Říše daně a ostatní příjmy, které dosud příslušely zemím, musí brát ohled na zachování ekonomické funkčnosti zemí.*“ Aby země mohly plnit svoje úkoly, musely obdržet určitý podíl z příjmu státu, tím se stalo FV potřebným faktorem.⁴¹

Regionálně rozličný finanční pořádek byl zahrnut do centrální spolkové finanční správy. Spolkové země byly dříve v Severoněmeckém spolku stěžejním a centrálním bodem finanční ústavy zmíněného státního útvaru. Ve Výmarské republice byly odsunuty na okraj a jejich postavení bylo nahrazeno Spolkem. Ve Výmarské republice spolkové země přišly o svoje zdrojové daňové příjmy, jelikož většinu výnosů uzurpovala úroveň spolková. Ve 20. letech 20. století přiznal Zemský daňový zákon⁴² spolkovým zemím nárok na určitý podíl z daně z příjmu (*Einkommenssteuer*), daně z příjmu právnických osob (*Körperschaftsteuer*) a živnostenské daně (*Gewerbersteuer*). Způsob přerozdělení daní byl založen na principu místního příjmu⁴³. Výnosy z daně z obratu (*Umsatzsteuer*) byly přerozdělovány na základě počtu obyvatel dané spolkové země. Tzv. doplňková garance Říše zaručovala všem spolkovým zemím doplňkové příspěvky, které vyrovnávaly rozdílnou finanční sílu spolkových zemí tak, aby se žádná země nedostala pod 80 % průměru daňového příjmu všech spolkových zemí Výmarské republiky.⁴⁴

---

³⁹ RENZSCH, Wolfgang. Länderfinanzausgleich. Historisches-lexikon-Bayerns.de [online]. [cit. 2016-11-21]. Dostupné z: <https://www.historisches-lexikon-bayerns.de/Lexikon/L%C3%A4nderfinanzausgleich>.

⁴⁰ Výmarská republika (Weimarer Republik), 1918 (od pádu německých monarchií) – 1933 (do nástupu nacistů). Výmarská republika byl spolkový státní útvar s demokratickou spolkovou ústavou a oficiálním názvem Německá říše. Pozn. autorky.

⁴¹ Německo. Výmarská ústava ze dne 11. srpna 1919. Čl. č. 7 a 8. Dostupná také z: https://is.muni.cz/do/1499/el/estud/praf/js09/dejiny/web/prameny/09/Ustava_Vymarske_republiky_-_1919.pdf;

MYNÁŘIKOVÁ, Romana. Bohatým brát, chudým dávat: Finanční vyrovnání spolkových zemí jako klíčové vnitroněmecké politikum přelomu tisíciletí. Svazek 1. Praha: Institut mezinárodních studií, 2011, s. 21.

⁴² Landessteuergesetz.

⁴³ Místo výběru daně daně. Pozn. autorky.

⁴⁴ RENZSCH, Wolfgang. Länderfinanzausgleich. Historisches-lexikon-Bayerns.de [online]. [cit. 2016-11-21]. Dostupné z: <https://www.historisches-lexikon-bayerns.de/Lexikon/L%C3%A4nderfinanzausgleich>.

Na základě Zákona o zemských daních⁴⁵, který vešel v platnost v roce 1920, byly tedy spolkovým zemím zajištěny určité podíly na výnosech ze státem vybraných daní (např. daň z příjmu, daň z příjmu právnických osob).⁴⁶

V nacistickém Německu⁴⁷ FV zcela vymizelo. Na základě Zákona o novém uspořádání Říše (GRN)⁴⁸ z 30. ledna 1934 byly zrušeny zemské parlamenty (čl. 1 GNR) a výsostné právo zemí přešlo do kompetencí Říše (čl. 2 GNR). Říše sama paušálně určila finanční přídělky svým novým správním jednotkám – bývalým spolkovým zemím.⁴⁹ Zrušeno bylo zemské uspořádání, až po skončení 2. svět. války byly spolkové země znovu zavedeny.⁵⁰ Otázka FV vyvstala znovu až po vzniku Bizonie, resp. až po provedení měnové reformy v červnu roku 1948. Před přijetím ZZ nemůžeme hovořit o klasickém FV. Teprve po 23. květnu 1949, vstoupením ZZ v platnost a se vznikem NSR, bylo možné problematiku FV skutečně řešit.⁵¹

Po 2. svět. válce se až 1. ledna 1947 dohodla britská a americká zóna na vzniku spojeného hospodářského prostoru, tzv. Bizonii.⁵² Vrcholným orgánem tohoto útvaru byla hospodářská rada, která představovala parlamentní shromáždění a byla tvořena celkem 104 zástupci ze zemských parlamentů. Rada zemí (*Länderrat*) byla tvořena 16 zástupci⁵³ zemských vlád. Exekutiva Bizonie měla na starost 6 různých správ, mezi nimi i oblast financí.⁵⁴

---

⁴⁵ Deutsches Landessteuergesetz.

⁴⁶ MYNÁŘIKOVÁ, Romana. Bohatým brát, chudým dávat: Finanční vyrovnání spolkových zemí jako klíčové vnitroněmecké politikum přelomu tisíciletí. Svazek 1. Praha: Institut mezinárodních studií, 2011, s. 21;

Německo. Deutsches Landessteuergesetz. Ze dne 30. března 1920, § 56. Dostupný také z: <https://www.digizeitschriften.de/dms/img/?PID=GDZPPN000391069>.

⁴⁷ V letech 1933-1945. Pozn. autorky.

⁴⁸ Gesetz über den Neuaufbau des Reichs – GNR.

⁴⁹ MYNÁŘIKOVÁ, Romana. Bohatým brát, chudým dávat: Finanční vyrovnání spolkových zemí jako klíčové vnitroněmecké politikum přelomu tisíciletí. Svazek 1. Praha: Institut mezinárodních studií, 2011, s. 21;

Německo. Gesetz über den Neuaufbau des Reichs. Ze dne 31. ledna 1934. Dostupný z: <http://www.verfassungen.de/de/de33-45/neuaufbau34.htm>.

⁵⁰ MYNÁŘIKOVÁ, Romana. Bohatým brát, chudým dávat: Finanční vyrovnání spolkových zemí jako klíčové vnitroněmecké politikum přelomu tisíciletí. Svazek 1. Praha: Institut mezinárodních studií, 2011, s. 21.

⁵¹ Tamtéž, s. 21.

RENZSCH, Wolfgang. Länderfinanzausgleich. Historisches-lexikon-Bayerns.de [online]. [cit. 2016-11-21]. Dostupné z: <https://www.historisches-lexikon-bayerns.de/Lexikon/L%C3%A4nderfinanzausgleich>.

⁵² Po 2. sv. válce bylo Německo a město Berlín rozděleno do 4 zón spravovaných vítěznými mocnostmi, tedy Velkou Británií, USA, Francií a Sovětským svazem. Pozn. autorky.

⁵³ Vždy dva zástupci z každé členské země. Bizonie čítala 8 zemí. Pozn. autorky.

⁵⁴ NEUANFANG. Bizone. DeutscheGeschichten.de [online]. [cit. 2016-11-21]. Dostupné z: <http://www.deutscheGeschichten.de/zeitraum/themaplus.asp?KategorieID=1004&InhaltID=1595&Seite=2>.

Obrázek č. 1: Bizonie

Zdroj:<http://www.zeitklicks.de/top-menu/zeitstrahl/navigation/topnav/jahr/1947/entstehung-der-bizone/>.

Na základě mapy je vidět území spadající do Bizonie, území spravované britskými a americkými vojenskými jednotkami, na mapě vyznačené zelenou barvou.

Horizontální přerozdělování daní (viz níže) v členských zemích Bizonie bylo velmi rozdílné a nekorespondovalo s potřebami jednotlivých členských zemí, daně byly přidělovány na základě místa výběru. Z tohoto faktu těžila hanzovní města. Hanzovní města obdržela výnosy z cel a spotřebních daní z výrobků, jež byly na jejich území překládány, nebylo řešeno místo spotřeby zboží. Na základě zmíněných principů byly znevýhodněny členské země se zemědělskou produkcí. Je nutné si uvědomit, že se nacházíme v prostředí poválečném, tudíž bylo zapotřebí vynaložit značné množství finančních prostředků na obnovu a eliminaci poválečných škod.⁵⁵

8. dubna 1949 se k hospodářskému prostoru Bizonie přidala i francouzská zóna a dala vzniknout tzv. Trizonii. Trizonie byla předchůdcem NSR.⁵⁶

---

⁵⁵ MYNÁŘÍKOVÁ, Romana. Bohatým brát, chudým dávat: Finanční vyrovnání spolkových zemí jako klíčové vnitroněmecké politikum přelomu tisíciletí. Svazek 1. Praha: Institut mezinárodních studií, 2011, s. 22.

⁵⁶ NEUANFANG. Bizone. DeutscheGeschichten.de [online]. [cit. 2016-11-21]. Dostupné z: <http://www.deutschesgeschichten.de/zeitraum/themaplus.asp?KategorieID=1004&InhaltID=1595&Seite=2>.

Obrázek 2: Trizonie

Zdroj: <http://www.zeitklicks.de/ddr/zeitklicks/zeit/politik/von-der-sbz-zur-ddr/der-weg-zur-teilung/>.

Na základě mapy vidíme, že se území Bizonie rozšířilo o francouzskou zónu spravovanou francouzskými vojenskými jednotkami. Území trizonie je na mapě vyznačeno modrou barvou.

Rozšíření Bizonie na Trizonii přineslo nové otázky na poli FV. FV nebylo propracované ani v Bizonii. Rozšíření o původně francouzskou okupační zónu představovalo úskalí. Jak bude FV mezi členskými zeměmi vypadat bylo dlouhou dobu nejasné. Přestože členské země chtěly mít pravomoci nad rozhodováním o podobných finančních transakcích, byly si vědomy, že potřebují centrální autoritu disponující legislativními pravomocemi.⁵⁷

Při diskusích na téma nové německé ústavy se pozornost musela obrátit i k vytvoření ústavy finanční, která by ošetřovala finanční uspořádání země. Ústavodárné shromáždění se shodlo na nezávislosti zdrojů příjmů. To znamenalo, že Spolek a spolkové země na sobě neměly být závislé. Daňové zákonodárství vykazovalo dříve znaky centralismu, bylo tedy soustředěno na úroveň Spolku. Mechanismus FV nebyl v poválečné době na dnešní úrovni a již tehdy představoval předmět neshod mezi

---

⁵⁷ MYNÁŘÍKOVÁ, Romana. Bohatým brát, chudým dávat: Finanční vyrovnání spolkových zemí jako klíčové vnitroněmecké politikum přelomu tisíciletí. Svazek 1. Praha: Institut mezinárodních studií, 2011, s. 22.

„chudšími“ a „bohatšími“ spolkovými zeměmi. Spolková úroveň finančními prostředky dotovala země slabší, protože se finančně silnější spolkové země nechtěly na podpoře finančně slabších podílet. Tím rostl i spolkový vliv na zemských záležitostech, jelikož prostředky poskytované Spolkem byly určeny ke stanoveným účelům.⁵⁸

2.1 Německá spolková republika

Německá spolková republika vznikla na území Trizonie v roce 1949. 23. 5. 1949 proklamoval Konrad Adenauer jako prezident parlamentní rady Základní zákon. 14. 8. 1949 se konaly první volby do německého Spolkového sněmu. Spolkový sněm se spolu se Spolkovou radou konstituoval 7. 9. 1949 v Bonnu⁵⁹ a Konrad Adenauer se téhož roku stal spolkovým kancléřem NSR.⁶⁰

Spojenci na území budoucí NSR požadovali vznik daňového a finančního systému, který by vycházel z amerického modelu federalismu, který zastává daňový přerozdělovací systém a zemskou finanční správu. Zároveň mělo být upuštěno od Zemského finančního vyrovnání a namísto toho mělo docházet k vertikálnímu FV. Spolek měl finančně dotovat hospodářsky slabší země. V debatách ohledně formy FV bylo dohodnuto následující. Finanční správa měla být rozdělena mezi kompetence Spolku a spolkových zemí. Byl dohodnut daňový přerozdělovací systém s pravomocí Spolku uzurpovat část výnosů na daních z příjmu a z daní z příjmu právnických osob. Spolek získal právo výlučného zákonodárství v oblasti daní náležících výhradně Spolku a konkurujícího si zákonodárství v oblasti jiných daní. V oblasti zemského FV se nabízely dvě možné cesty. Spolek povoloval zemím dotace na poli školství, zdravotnictví a veřejného blaha, nebo nabízel možnost na základě spolkového zákona prostředky náležející zemím přerozdělit. Zmíněná dohoda byla především představou spojeneckou. V konečném důsledku Spolek prosadil německou představu a využil svého výlučného postavení a daně byly ve všech spolkových zemích řízeny jednotně. Později uplatnil Spolek svůj nárok na daní z příjmu a daní z příjmu právnických osob a prakticky tak zavedl daňové sdružení. Finanční správa byla rozdělena a každá správní

---

⁵⁸ MYNÁŘIKOVÁ, Romana. Bohatým brát, chudým dávat: Finanční vyrovnání spolkových zemí jako klíčové vnitroněmecké politikum přelomu tisíciletí. Svazek 1. Praha: Institut mezinárodních studií, 2011, s. 23.

⁵⁹ Bonn bylo hlavní město NSR. Pozn. autorky.

⁶⁰ KÜSTERS, Hans Jürgen. Gründung der Bundesrepublik Deutschland 1949. Konrad-adenauer.de [online]. [cit. 2017-03-13]. Dostupné z: <https://www.konrad-adenauer.de/stichworte/deutschlandpolitik/gruendung-der-bundesrepublik-deutschland-1949>.

úroveň spravovala své daně samostatně. Až později bylo Zemské finanční vyrovnání realizováno na horizontální úrovni.⁶¹

Čl. 107 ZZ nařizoval učinit rozhodnutí ke konečné regulaci rozdělení daní mezi Spolek a spolkové země do roku 1952. Lhůta byla dvakrát prodlužována až do roku 1955.⁶²

Ústavní Zákon ke změně a doplnění finanční ústavy, tzv. Finančně-ústavní zákon (FÚZ) z 23.12 1955 změnil ZZ, konkrétně články 106 a 107. Článek 106 FÚZ určuje, které příjmy a výnosy z daní náleží pouze Spolku, a které pouze spolkovým zemím. Spolku připadly mj. výnosy z cel a daně z obratu, spolkovým zemím mj. dědická daň nebo daň z piva. Výnosy z daně z příjmu a z daně příjmu právnických osob byly rozdělovány mezi obě úrovně.⁶³ Reforma z roku 1955 ovšem nepřinesla kýžený výsledek, jímž bylo stabilizování peněžních vztahů Spolku.⁶⁴

Již ve vládním prohlášení z roku 1961 prohlašoval Konrad Adenauer, že je systém FV nutné reformovat, což bylo učiněno o několik let později.⁶⁵ Patrně nejdůležitější reformou je ta z roku 1969. Současný systém FV je vystavěn na jejích základech. Vznikl tzv. sloučený systém správy financí. Všechny finanční obnosy vzniklé z výběru daní jsou přesunuty do centrální pokladny. Na základě přerozdělovacích mechanismů poté plynou na různé úrovně správy, kterým jsou určeny.⁶⁶

Impulesem k provedení finanční reformy roku 1969 byl hospodářský pokles, německá ekonomika jím byla zasažena roku 1967. Reforma pozměnila opět článek 107 ZZ a určila Spolku úkol – zajistit vyrovnání zemské finanční síly. Reforma dala na základě čl. 107 ZZ vzniknout i dalším zákonům týkajících se FV. Ačkoliv byly i po reformě v některých spolkových zemích viditelné disparity související s nižším hospodářským růstem či nezaměstnaností, měla především pozitivní dopady (např. konsolidace

---

⁶¹ RENZSCH, Wolfgang. Länderfinanzausgleich. Historisches-lexikon-Bayerns.de [online]. [cit. 2016-11-21]. Dostupné z: <https://www.historisches-lexikon-bayerns.de/Lexikon/L%C3%A4nderfinanzausgleich>.

⁶² Tamtéž.

⁶³ Německo. Gesetz zur Änderung und Ergänzung der Finanzverfassung (Finanzverfassungsgesetz) ze dne 23. 12. 1955. Dostupný také z: <http://www.documentarchiv.de/brd/1955/finanzverfassungsgesetz.html>.

⁶⁴ MYNÁŘIKOVÁ, Romana. Bohatým brát, chudým dávat: Finanční vyrovnání spolkových zemí jako klíčové vnitroněmecké politikum přelomu tisíciletí. Svazek 1. Praha: Institut mezinárodních studií, 2011, s. 24.

⁶⁵ RENZSCH, Wolfgang. Länderfinanzausgleich. Historisches-lexikon-Bayerns.de [online]. [cit. 2016-11-21]. Dostupné z: <https://www.historisches-lexikon-bayerns.de/Lexikon/L%C3%A4nderfinanzausgleich>.

⁶⁶ KUBATOVÁ PITROVÁ, Miroslava. Systém finančního vyrovnání v SRN. In: JAKLOVÁ Alena a Anja Edith FERENEC (Hrsg.). Deutsch ohne Grenzen: Gesellschaftswissenschaften. 1. Auflage. Brno: Tribun EU, s.r.o., 2015, s. 72.

rozpočtů všech správních úrovní, nebo lepší postavení v oblasti hospodářství pro chudší spolkové země).⁶⁷

2.2 Německá demokratická republika

Po vzniku NSR na sebe vznik NDR nenechal dlouho čekat. Nový státní útvar vznikl 7. října 1949 na území, které bylo spravováno vojsky SSSR.⁶⁸ V čele republiky stála provizorní vláda. Tzv. Národní komora určovala správní úkoly, které delegovala na Hospodářskou komisi. Hospodářská komise představovala již od roku 1947 centrální správní instanci a byla plně ovládána vládou. Po vzniku NDR převzaly jednotlivé záležitosti hospodářské komise nově vytvořená ministerstva. Následující vývoj země se nesl v duchu asimilace na Sovětský svaz, ekonomicky i politicky. Spolu s kolektivizací zemědělství a znárodněním se NDR začlenila do východního bloku.⁶⁹

NDR vznikla na základech tzv. demokratického centralismu, směrodatného principu pro výstavbu státu, který se zároveň týkal i správní organizace. V NDR přestaly existovat federalistické struktury i jakékoli autonomní správní jednotky, země byla řízena centrálně. V roce 1952 byla správní organizace NDR změněna. Pět spolkových zemí bylo rozčleněno na okresy (*Kreis*), které tvořily větší územní celky správní organizace – kraje (*Bezirk*).⁷⁰ Kraje a okresy, jež nahradily spolkové země, v NDR fungovaly až do roku 1990, kdy byla SRN znovusjednocena.⁷¹ Tvorba státního rozpočtu, dělba úkolů a zdroje krytí úkolů, byly na území bývalé NDR orientovány rovněž striktně centralisticky. Ministerstvo financí mělo vůči krajům a nositelům veřejných financí direktivní právo, kraje měly direktivní právo ve finanční oblasti vůči obcím (systém subordinace). Mechanismus vertikálního, ani horizontálního FV nebyl v bývalé NDR vůbec aplikován, neexistoval.⁷² Platil pouze princip správní podřízenosti i pro původně

---

⁶⁷ MYNÁŘÍKOVÁ, Romana. Bohatým brát, chudým dávat: Finanční vyrovnání spolkových zemí jako klíčové vnitroněmecké politikum přelomu tisíciletí. Svazek 1. Praha: Institut mezinárodních studií, 2011, s. 24-25.

⁶⁸ 1949. Gründung der DDR. Zeitclicks.de [online]. [cit. 2017-04-20]. Dostupné z: <http://www.zeitclicks.de/top-menu/zeitstrahl/navigation/topnav/jahr/1949/gruendung-der-ddr/>.

⁶⁹ Die Einbindung der DDR in den sowjetischen Machtbereich. Kas.de [online]. [cit. 2017-04-20]. Dostupné z: <http://www.kas.de/wf/de/71.6598/>.

⁷⁰ LANGE WEGE DER DEUTSCHEN EINHEIT. Verwaltung der Länder in Ostdeutschland. Bpb.de [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: <http://www.bpb.de/geschichte/deutsche-einheit/lange-wege-der-deutschen-einheit/47200/verwaltung-der-laender?p=all>.

⁷¹ ALTE UND NEUE BUNDESLÄNDER. Neue Bundesländer (Ostdeutschland). Recht-finanzen.de [online]. [cit. 2017-03-13]. Dostupné z: <http://www.recht-finanzen.de/faq/6207-alte-und-neue-bundeslaender>.

⁷² LANGE WEGE DER DEUTSCHEN EINHEIT. Öffentliche Haushalte in Ostdeutschland. Bpb.de [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: <http://www.bpb.de/geschichte/deutsche-einheit/lange-wege-der-deutschen-einheit/47224/oeffentliche-haushalte>.

samosprávné jednotky, tedy princip nedemokratické správy. Po procesu znovusjednocení Německa na základech Zákona o zřízení zemí⁷³ byly na území již bývalé NDR znovuvytvořeny tzv. nové spolkové země⁷⁴, jež se staly součástí nově vzniklé, federálně uspořádané, SRN.⁷⁵

FV ve znovusjednoceném SRN znamenalo a znamená dodnes enormní finanční zatížení, především „starých“ spolkových zemí, protože v NDR panovaly vzhledem k historickým souvislostem jiné (horší) podmínky. Aby solidární FV nevedlo ke kolapsu „starých“ spolkových zemí, byly „nové“ spolkové země plně začleněny do systému FV až v roce 1995.⁷⁶

2.3 Ekonomické rozdíly NSR a NDR

FV má za úkol zmenšovat rozdíly mezi jednotlivými spolkovými zeměmi a přiblížit je na stejnou úroveň. Po 2 svět. válce při formování bipolárního uspořádání světa, začaly vznikat i hospodářské rozdíly mezi východem a západem. Historické souvislosti mají za následek i enormní diference mezi „novými“ a „starými“ spolkovými zeměmi. Jelikož je vyrovnání disparit nákladné a financované mechanismy FV, přiblížíme si počátky jejich vzniku.

Americký ministr zahraničních věcí George C. Marshall se zasazoval o obnovu válkou zničené Evropy prostřednictvím Plánu evropské obnovy. Plán evropské obnovy známý jako Marshallův plán podporoval volný trh, proto nekorespondoval s komunistickým centrálně řízeným režimem. Přijmutím Marshalova plánu by komunistické Východní Německo nemohlo centrálně řídit ekonomiku země, mj. i proto byl zamítnut. Marshallův plán přesvědčil SSSR o snaze Svaz izolovat. SSSR se obával o ztrátu vlivu

---

⁷³ Ländereinführungsgesetz.

⁷⁴ Spolkové země nacházející se na území bývalé NDR označuje pojmem „nové“, protože byly nově po znovusjednocení SRN zavedeny, resp. vytýčeny. Protože je minulý režim v NDR zrušen, musely být obnoveny. „Staré“ spolkové země se nacházejí na území bývalé NSR a v průběhu existence státu zrušeny nebyly. Pozn. autorky.

⁷⁵ LANGE WEGE DER DEUTSCHEN EINHEIT. Verwaltung der Länder in Ostdeutschland. Bpb.de [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: <http://www.bpb.de/geschichte/deutsche-einheit/lange-wege-der-deutschen-einheit/47200/verwaltung-der-laender?p=all>.

⁷⁶ MYNÁŘIKOVÁ, Romana. Bohatým brát, chudým dávat: Finanční vyrovnání spolkových zemí jako klíčové vnitroněmecké politikum přelomu tisíciletí. Svazek 1. Praha: Institut mezinárodních studií, 2011, s. 6-7.

ve střední a východní Evropě a snažil se USA z Evropy vytlačit.⁷⁷ Marshallův plán musely proto z rozhodnutí SSSR nuceně odmítnout všechny země východního bloku.⁷⁸ Spojené státy Americké mohly finančně podporovat, pouze NSR. Ekonomicky prosperující Německo bylo dle názorů USA předpokladem k silné Evropě.⁷⁹ USA se rovněž chtěly stát politicky světově nejdůležitější velmocí, proniknout na evropský trh a tím Evropu ovlivňovat. Cílem Marshallova plánu bylo i zabránění sovětské a komunistické rozpínivosti, podpora Evropy byla součástí geopolitické strategie USA⁸⁰ V letech 1948-1952 z něj mohly země čerpat cca 14 mld. amerických dolarů, přičemž NSR obdržela čtvrtou největší částku.⁸¹ V souvislosti s Marschallovým plánem vznikla v roce 1948 mezinárodní vládní organizace – Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci OEEC. OEEC představovala první organizaci ekonomické spolupráce západoevropských zemí vzniknuvší po 2 svět. válce.⁸² V roce 1948 byla na území budoucí NSR provedena měnová reforma. Nová německá marka nahradila marku říšskou a zastavila její devalvací. Reforma zlepšila a ustálila ekonomickou situaci. Měnová reforma měla ulehčit aplikaci Marshallova plánu na území Západního Německa a rovněž měla vymýtit černý trh. Podobná měnová reforma na sebe na území spravovaném Sověty nenechala dlouho čekat. Zde byla ale doprovázená urputnou snahou odstříhnout město Berlín od západu (Blokáda Berlína).⁸³ Pro SSSR a jeho satelity fungovala mezinárodní organizace Rada vzájemné hospodářské pomoci (RVHP). RVHP byla zcela řízena Sovětským svazem, zároveň v ní měl i výjimečné postavení. Sovětský svaz představoval hegemonu v regulaci vývozu i

---

⁷⁷ MICHÁLEK, Slavomír. Odmítnutí Marshallova plánu: Československá politika mezi Východem a Západem. *Dejinyasoucasnost.cz* [online]. [cit. 2017-03-13]. Dostupné z: <http://dejinyasoucasnost.cz/archiv/2007/7/odmitnuti-marshallova-planu/>.

⁷⁸ GESCHICHTE. Der Marschallplan aus ostdeutscher Perspektive. *Bpb.de* [online]. [cit. 2017-03-13]. Dostupné z: <http://www.bpb.de/geschichte/deutsche-geschichte/marshallplan/40077/ostdeutsche-perspektive>.

⁷⁹ FULBROOK, Mary. Dějiny moderního Německa. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010, s. 127.

⁸⁰ MICHÁLEK, Slavomír. Odmítnutí Marshallova plánu: Československá politika mezi Východem a Západem. *Dejinyasoucasnost.cz* [online]. [cit. 2017-03-13]. Dostupné z: <http://dejinyasoucasnost.cz/archiv/2007/7/odmitnuti-marshallova-planu/>.

⁸¹ ARCHIV. Der Marshallplan Hilfe für Nachkriegseuropa. *Wasistwas.de* [online]. © Tessloff Verlag 2016 [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <http://www.wasistwas.de/archiv-geschichte-details/der-marshallplan-hilfe-fuers-nachkriegseuropa.html>.

⁸² SLOVNÍK FINANČNÍCH POJMŮ. OEEC. *Penize.cz* [online]. © 2000-2017 Penize.CZ [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/slovník/oeec>.

⁸³ FULBROOK, Mary. Dějiny moderního Německa. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010, s. 127; Blokáda Berlína trvala téměř jeden rok, přičemž byly zablokovány veškeré cesty (železnice, silnice) vedoucí do Berlína. Potraviny musely západoněmecké spolkové země posílat obyvatelům Berlína pomocí letecké dopravy. Pozn. autorky.

dovozu celého východního bloku⁸⁴, rovněž se stal i hlavním obchodním partnerem všech států, které východní blok zahrnoval. RVHP fungovala na bázi spolupráce dvou ekonomik, ekonomiky Sovětského svazu a ekonomik jeho satelitů.⁸⁵

Ze zmíněného plyne, že vývoj NSR a NDR byl velmi odlišný. Rozcházel se ekonomicky, politicky i v rychlosti hospodářského vývoje.

2.4 Finanční vyrovnání po znovusjednocení Německa

Mezi NSR a NDR panovaly diametrální rozdíly. Přesto spolkový kancléř NSR Helmut Kohl však věřil, že společným silami se opět podaří spolu s Meklenburskem-Předním Pomořanskem, Saskem-Anhaltskem, Braniborskem, Saskem a Durynskem vybudovat „vzkvétající zemi“ („*ein blühendes Land*“). Objevovaly se ovšem i hlasy, které varovaly před náklady spojenými s opětovným spojením obou států v jeden. Např. politik Oskar Lafontaine se obával rychlého procesu znovusjednocení a zdůrazňoval velkou odlišnost obou státních celků. Odkazoval na hospodářské a sociální odlišnosti a obrovské strukturální diference.⁸⁶

Po znovusjednocení dvou německých států 3. října 1990, tedy NSR a NDR, muselo získat FV nový rozměr. Do připojení pěti tzv. nových spolkových zemí ke spolkovým zemím bývalé NSR, nebyly na FV mezi „starými“ spolkovými zeměmi vydávány tak velké výdaje, jak tomu bylo po roce 1990. Finanční síla všech spolkových zemí bývalého NSR byla víceméně srovnatelná, ale rozšíření o bývalé východoněmecké spolkové země znamenalo změnu.⁸⁷

Sjednocení SRN bylo, a je, finančně velmi nákladné a tzv. staré spolkové země nesohlasily se začleněním tzv. nových spolkových zemí do stávajícího systému FV, aniž by bylo důsledněji ošetřeno. Nebylo v jejich zájmu posílat do bývalé NDR velké sumy peněz, které by je samotné mohly oslabit.⁸⁸

Na otázku na jakou částku samotné znovusjednocení vyšlo, neumí, nebo nechce nikdo z politických špiček jasně odpovědět. V roce 2004 psal magazín *Spiegel* titulek „1250

---

⁸⁴ Východní blok je označení pro Svaz sovětských socialistických republik (Sovětský svaz) a jejich politických satelitů. Pozn. autory.

⁸⁵ KAPLAN, Karel. Rada vzájemné hospodářské pomoci a Československo 1957-1967. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2002, s. 7-8.

⁸⁶ ZAHLEN UND FAKTEN ZUR DEUTSCHEN EINHEIT. Die Ausgangslage in Ost und West. Bpb.de [online]. [cit. 2016-11-26]. Dostupné z: <http://www.bpb.de/geschichte/deutsche-einheit/zahlen-und-fakten-zur-deutschen-einheit/211356/die-ausgangslage-in-ost-und-west>.

⁸⁷ MYNÁŘIKOVÁ, Romana. Bohatým brát, chudým dávat: Finanční vyrovnání spolkových zemí jako klíčové vnitroněmecké politikum přelomu tisíciletí. Svazek 1. Praha: Institut mezinárodních studií, 2011, s. 26.

⁸⁸ Tamtéž, s. 26.

mld. Eur – za co?“ („1250 Milliarden Euro – Wofür?“). Jiné odhady hovoří o částce 1,5 bil. Eur. Nejnovější odhady berlínského badatele Klause Schrödera vyčíslují výdaje na znovusjednocení mezi lety 1990-2014 až na 2 bil. Eur. Theo Waigel, spolkový ministr financí během znovusjednocení Německa, se zdráhá na otázku týkající se vyčíslení znovusjednocení odpovědět. V roce 2000 prohlásil: „*Pokud stojí tvůj bratr přede dveřmi, pustíš ho dovnitř a neptáš se, kolik to stojí.*“⁸⁹

„Nové“ spolkové země obdržely finanční prostředky z Fondu německé jednoty (*Fonds deutsche Einheit*).⁹⁰

Fond německé jednoty, představoval zvláštní prostředky Spolku, jež byly určeny k financování „nových“ spolkových zemí, než došlo k jejich začlenění do systému FV v roce 1995. Výše Fondu byla stanovena na 115 mld. německých marek (DM). 85 % částky plynulo přímo do „nových“ spolkových zemí, 15 % z částky měl obdržet Spolek na pokrytí centrálních úkonů na území bývalé NDR, svého podílu se ovšem zřekl.⁹¹ Finanční obnosy do Fondu byly z části vloženy z úspor Spolku a „starých“ spolkových zemí, zbytek pokryly úvěry. Pro „staré“ spolkové země bylo lepší souhlasit s částkou 115 mld. DM. Spolek tak přiměly ustoupit z požadavku navýšení své části z výnosů z daně z obratu a především nebylo díky Fondu „nové“ spolkové země nutné rovnou začleňovat do stávajícího systému FV.⁹²

V případě přerozdělování daně z obratu měly být do jeho systému „nové“ spolkové země připojeny rovnou. Na základě ZZ měly být výnosy z daně z obratu přerozděleny podle počtu obyvatel dané spolkové země. Spolkové země bývalé NDR ale vykazovaly nízké příjmy z daně z obratu, kompenzovat by je musely „staré“ spolkové země. Země bývalé NSR by tento systém opětovně finančně zatížil, v řádech miliard DM, proto rozdělování výnosů z daně z obratu odmítaly přijmout a odkazovaly na Fond německé jednoty, a na příspěvek částkou 115 mld. DM.

---

⁸⁹ „*Wenn dein Bruder vor der Tür steht, lässt du ihn rein und fragst nicht, was es kostet*“; ZAHLEN UND FAKTEN ZUR DEUTSCHEN EINHEIT. Die Frage nach den Kosten der Wiedervereinigung. Bpb.de [online]. [cit. 2016-11-26]. Dostupné z: <https://www.bpb.de/geschichte/deutsche-einheit/zahlen-und-fakten-zur-deutschen-einheit/212659/die-frage-nach-den-kosten-der-wiedervereinigung>.

⁹⁰ MYNÁŘÍKOVÁ, Romana. Bohatým brát, chudým dávat: Finanční vyrovnání spolkových zemí jako klíčové vnitroněmecké politikum přelomu tisíciletí. Svazek 1. Praha: Institut mezinárodních studií, 2011, s. 26.

⁹¹ DIGITALE FACHBIBLIOTHEK. Fonds deutsche Einheit. Wirtschaftslexikon.gabler.de [online]. © Springer Fachmedien Wiesbaden GmbH – ein Unternehmen von Springer Nature [cit. 2016-11-25]. dostupné z: <http://wirtschaftslexikon.gabler.de/Definition/fonds-deutsche-einheit.html>.

⁹² MYNÁŘÍKOVÁ, Romana. Bohatým brát, chudým dávat: Finanční vyrovnání spolkových zemí jako klíčové vnitroněmecké politikum přelomu tisíciletí. Svazek 1. Praha: Institut mezinárodních studií, 2011, s. 26-27.

„Staré“ spolkové země předložily výše zmíněné argumenty a žádaly vznik dvou teritoriálních částí, sloužících k výběru výnosů z daně z obratu. Obě vzniklé jednotky by korespondovaly územím s bývalými německými státy. Výběr daně z obratu by se tak odehrával jednak na území bývalé NSR (pro potřeby „starých“ spolkových zemí) a stejně i na území bývalé NDR (pro potřeby „nových“ spolkových zemí). Díky vzniku dvou různých územních jednotek by ale opět sjednocené Německo bylo rozděleno na dva tábory. Spolkovým zemím bývalé NSR by připadly výnosy z daně z obratu vybrané na území bývalého Západního Německa a spolkovým zemím bývalé NDR by připadaly výnosy z daní z obratu, vybrané na území bývalého Východního Německa. „Novým“ spolkovým zemím byl předpokládán růst prostředků z daně z obratu, proto chtěly „staré“ spolkové země počkat a až později, stejně jako v případě samotného FV, zahrnout do systému přerozdělení daně z obratu, jak jej požadoval ZZ. Reformovaná finanční ústava z roku 1969 nechtěla přerozdělovat daň z obratu na základě místa výnosu, měla zabraňovat vzniku a prohlubování strukturálních rozdílů napříč územními jednotkami SRN a měla naopak rozdíly narovnávat. Požadavek „starých“ spolkových zemí nekorespondoval se základními poslánímí finanční ústavy z roku 1969 a především nově sjednocené Německo opět rozděloval. Smlouva o sjednocení⁹³ ze 31. 8. 1990 požadavek k vytvoření dvou teritoriálních oblastí nepřipustila, ale přiznala „novým“ spolkovým zemím nižší podíl na výnosu z daně obratu.⁹⁴

Smlouva o sjednocení vylučuje celoněmecké FV a rozděluje jej na dvojí. Buď jej omezuje pouze na západní spolkové země, nebo pouze na východní spolkové země, a to výslovně až do roku 1994. Smlouva rovněž udává, že finanční ústava bude aplikována i na území bývalé NDR.⁹⁵

Z výsledků FV aplikovaného na území bývalé NSR lze konstatovat následující. Celková částka vynaložená na FV mezi „starými“ spolkovými zeměmi činila do zapojení „nových“ spolkových zemí (1995) 3,5 mld. DM. Tzv. plátcí (viz níže) byly v té době spolkové země Hesensko a Bádensko-Virtembersko. Dnes již tradiční plátce Bavorsko, dále také městský stát Hamburk a Severní Porýní-Vestfálsko do tehdejšího systému FV žádné finanční obnosy neodváděly, ale také žádné neobdržovaly. Ostatní „staré“ spolkové země finance dostávaly, byly tzv. příjemci (viz níže). I přes nízkou finanční

---

⁹³ Einigungsvertrag.

⁹⁴ MYNÁŘÍKOVÁ, Romana. Bohatým brát, chudým dávat: Finanční vyrovnání spolkových zemí jako klíčové vnitroněmecké politikum přelomu tisíciletí. Svazek 1. Praha: Institut mezinárodních studií, 2011, s. 27.

⁹⁵ ANDERSEN, Uwe a Wichard WOYKE. Hanwörterbuch des politischen Systems der Bundesrepublik Deutschland. 5. Vyd. Opladen: Leske + Budrich, 2003, s. 431.

sílu „nových“ spolkových zemí na jejich území FV probíhalo, avšak nedisponovalo vysokými finančními obnosy srovnatelnými s FV na území bývalé NSR. V prvním roce FV po znovusjednocení na území bývalé NDR se plátcí staly spolkové země Braniborsko a Sasko. Příjemci byly spolkové země Durynsko, Sasko-Anhaltsko a Meklenbursko-Přední Pomořansko. Následující rok vyrovnání se situace proměnila, Sasko-Anhaltsko a Sasko se staly plátcí a spolkové země Durynsko, Meklenbursko-Přední Pomořansko a Braniborsko musely FV dotovat, byly tedy tzv. plátcí.⁹⁶

Podoba FV od znovusjednocení do roku 1994 byla zřejmá, ovšem muselo se jednat o změně po začlenění „nových“ spolkových zemí. Výše zmíněný spolkový ministr financí T. Waigel chtěl „novým“ spolkovým zemím zajistit 60 mld. DM od roku 1995⁹⁷. Předmětem jednání ovšem muselo být, kdo bude uveďné financovat. „Novým“ spolkovým zemím se ovšem suma 60 mld. DM stále nedostatečná a požadovaly sumu navýšit o dalších 15 mld. DM. Předmětem sporu mezi spolkovými zeměmi se tak stal nejen objem financí, který měl být bývalé NDR poskytnut, ale rovněž i průběh samotného FV. Starý model FV by jen „staré“ spolkové země vyšel každý rok na 30 mld. DM, které by musely ze svých rozpočtů vydat na podporu „novým“ spolkovým zemím. Velkou neznámou ale také bylo, zda nová organizace systému FV vyjde levněji. „Starým“ spolkovým zemím se na straně druhé suma 60 mld. DM zdála přemrštěná. Např. saský ministr financí G. Milbradt však oponoval. Dle něj spolkové země bývalé NDR potřebovaly dvojnásobný příspěvek na obyvatele oproti „starým“ spolkovým zemím, aby se staly nezávislé na jejich pomoci a osamostatnily se.

Návrhů na nové fungování systému FV bylo nejdříve hned několik. Většinu modelů navrhovaly „staré“ spolkové země. Poté se uvažovalo pouze nad dvěma modely, jeden předložil Spolek a druhý spolkové země.⁹⁸

„Staré“ spolkové země navrhovaly mechanismus, který by rozlišoval mezi FV mezi jednotlivými spolkovými zeměmi (*Länderfinanzausgleich* - LFA) a spolkovým FV. V LFA spolkové země chtěly po Spolku, aby jim stanovil vyšší finanční podíl z výnosů z daní. Výnos z daně z obratu pro všechny spolkové země by tudíž stoupl o 8 %, tedy na 45 %. Podíl, o který by byly procentuální body výnosu z daně z obratu navýšeny, měl

---

⁹⁶ MYNÁŘÍKOVÁ, Romana. Bohatým brát, chudým dávat: Finanční vyrovnání spolkových zemí jako klíčové vnitroněmecké politikum přelomu tisíciletí. Svazek 1. Praha: Institut mezinárodních studií, 2011, s. 28.

⁹⁷ V horizontu 20-25 let, za účelem vyrovnání disparit mezi západem a východem. Pozn. autorky.

⁹⁸ MYNÁŘÍKOVÁ, Romana. Bohatým brát, chudým dávat: Finanční vyrovnání spolkových zemí jako klíčové vnitroněmecké politikum přelomu tisíciletí. Svazek 1. Praha: Institut mezinárodních studií, 2011, s. 19.

celý připadnout „novým“ spolkovým zemím. Podíl, který by Spolek takto poskytl „novým“ spolkovým zemím činil 18 mld. DM. Částku 16 mld. by do systému poskytl „staré“ spolkové země. Aby bylo vyhověno požadavku „nových“ zemí, které požadovaly 75 mld. DM, docházelo by rovněž i k FV spolkovému. 3 mld. DM z celkové částky měly být poskytnuty pouze bývalému Západnímu Berlínu.⁹⁹

2.4.1 Rozhodnutí o hlavním městě SRN

Ke spolkovým zemím náležejícím původně k bývalé NDR řadíme i městský stát a zároveň hlavní město Berlín. „Nové“ spolkové země i hlavní město Berlín jsou silně finančně Spolkem podporovány. V současné době ročně obdrží hlavní město Berlín dokonce nejvyšší podíl finančních obnosů v rámci systému FV. Berlín na místě hlavního města SRN nahradil Bonn, s tím jsou spojené i každoroční finanční obnosy. Berlín zaujímá patrně nejkontroverznější postavení ze všech příjemců, neboť dostává finanční příspěvky díky mechanismu FV, Paktu solidarity II (viz níže) a díky přemístění centrálních institucí z Bonnu inkasuje další peníze.

Berlín jako hlavní město získal speciální postavení v rámci Spolku. Všeobecně v SRN panovalo přesvědčení, že přesun sídla hlavního města do bývalé NDR by urychlilo hospodářský vzestup celé bývalé NDR.

Po 2. svět. válce bylo území Německa a hlavního města Berlína rozděleno do 4 zón. Kvůli geografickému rozdělení zón muselo být se vznikem NSR řešeno i hlavní město státu. Provizorním hlavním městem muselo být vybráno nějaké ze západoněmeckých měst. Bylo rozhodnuto o Bonnu. Hlavní město Bonn rovněž platilo za synonymum západně orientovaného demokratického německého státu.¹⁰⁰

Po procesu znovusjednocení bylo nutné však řešit otázku hlavního města nově vzniklé SRN znovu. V úvahu přicházel Bonn a Berlín. Pro výběr Berlína promlouvalo i psychologické hledisko. Sídlo hl. města v „nové“ spolkové zemi, by vyjadřovalo i vnitřní jednotu či možný rychlejší hospodářský vzestup „východu“.¹⁰¹

Politické debaty, které měly vyústit v rozhodnutí o parlamentním a vládním sídle, probíhaly napříč celým politickým spektrem. Politická příslušnost nehrála velkou roli. I vzájemní političtí odpůrci byli schopni hlasovat jednotně. Určitou roli v hlasování hrál

---

⁹⁹ MYNÁŘIKOVÁ, Romana. Bohatým brát, chudým dávat: Finanční vyrovnání spolkových zemí jako klíčové vnitroněmecké politikum přelomu tisíciletí. Svazek 1. Praha: Institut mezinárodních studií, 2011, s. 19.

¹⁰⁰ GRÜNBAUM, Robert. Deutsche Einheit. Opladen: Leske + Budrich, 2000, s. 136.

¹⁰¹ Tamtéž, s. 137.

ovšem geografický původ a věk. Poslanci parlamentu pocházející z jihu, západu, nižšího věku se zasazovali o Bonn. Pro Berlín byly spíše starší věkové skupiny pocházející z východu a severu země. 20. června 1991 však těsná většina parlamentu rozhodla a hlavním městem určila Berlín.¹⁰²

Tabulka č. 1: Hlasování parlamentu o spolkovém hlavním městě

Politické strany	Hlasy pro Berlín	Hlasy pro Bonn
CDU ¹⁰³	146	124
CSU ¹⁰⁴	8	40
SPD ¹⁰⁵	110	126
FDP ¹⁰⁶	53	26
PDS/Linke Liste ¹⁰⁷	17	1
Bündnis 90/Die Grünen ¹⁰⁸	4	2
Nezařazení	0	1

Zdroj: vlastní zpracování, na základě údajů z: GRÜNBAUM, Robert. Deutsche Einheit. Opladen: Leske + Budrich, 2000, s. 138.

Na základě tabulky lze vidět kolik hlasů a z jaké politické strany obdrželo město Bonn či město Berlín. Z 660 přítomných poslanců parlamentu se pouze jeden zdržel hlasování a jeden hlas byl neplatný. Celkem 338 poslanců hlasovalo pro Berlín a 320 poslanců pro Bonn.¹⁰⁹

Po rozhodnutí o hlavním městě museli čelní představitelé země řešit otázku přesídlení institucí a promyslet otázku financování. Přesun Spolkového sněmu, spolkových ministerstev a dalších úřadů ošetřuje Berlínsko-Bonnský zákon.¹¹⁰

Berlínsko-Bonnský zákon z roku 1994 zmírňoval finančně Bonnu dopady plynoucí ze ztráty sídla parlamentu a vlády, které Bonn po přesunu institucí postihly. Do Bonnu se na základě zákona přemístily instituce národního i mezinárodního významu v oblastech politiky, hospodářství a kultury.¹¹¹

¹⁰² GRÜNBAUM, Robert. Deutsche Einheit. Opladen: Leske + Budrich, 2000, s. 137.

¹⁰³ Christlich demokratische Union Deutschlands = Křesťansko demokratická unie Německa.

¹⁰⁴ Christlich-Soziale Union in Bayern = Křesťansko-sociální unie Bavorska.

¹⁰⁵ Sozialdemokratische Partei Deutschlands = Sociálnědemokratická strana Německa.

¹⁰⁶ Freie Demokratische Partei = Svobodná demokratická strana.

¹⁰⁷ Partei des demokratischen Sozialismus/Linke Liste = Strana demokratického socialismu/Levice.

¹⁰⁸ Spojenectví 90/Zelení.

¹⁰⁹ GRÜNBAUM, Robert. Deutsche Einheit. Opladen: Leske + Budrich, 2000, s. 138.

¹¹⁰ Berlin-Bonn-Gesetz;

ARCHIV. Der Hauptstadumzug von - Bonn nach Berlin. Wasistwas.de [online]. © 2016 Tessloff Verlag [cit. 2016-11-30]. Dostupný z: <http://www.wasistwas.de/archiv-geschichte-details/der-hauptstadumzug-von-bonn-nach-berlin.html>.

¹¹¹ Německo. Berlin-Bonn-Gesetz z 7. května 1994. dostupný také z: https://www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/berlin_bonng/gesamt.pdf.

V následujících letech byly v Berlíně zřízeny a vystavěny prostory pro sídla ústředních institucí. 22 spolkových institucí muselo do nového hlavního města přesunout své veškeré podklady, ale také personál. Společně s výstavbou nových prostor stál celý přesun 10,2 mld. Eur (20 mld. DM).¹¹²

V dnešní době má stále několik spolkových ministerstev sídlo v Bonnu, v 90. letech 20. století tedy nedošlo ke kompletnímu přesunu všech institucí.¹¹³ Mezi spolková ministerstva sídlící v Bonnu patří např. Spolkové ministerstvo zdravotnictví, Spolkové ministerstvo pro vzdělání a výzkum, Spolkové ministerstvo obrany, Spolkové ministerstvo pro výživu a zemědělství.¹¹⁴ Cesty pracovníků z Bonnu do Berlína a zpět ročně vyjdou dle vyjádření Spolkové vlády na více než 4 mil. Eur. Proto můžeme konstatovat, že částka vynaložená na přesun a výstavbu nových prostor činí 10,2 mld. Eur není konečná, každý rok se rozhodnutí o přesunu hlavního města do bývalé NDR prodražuje.¹¹⁵

Bonn rozhodnutím o novém spolkovém hlavním městě ztratil výhody hlavního města, Spolková vláda se mu je proto snažila kompenzovat v podobě investic. Celkem 1,4 mld. Eur bylo nainvestováno do oblasti dopravy, vzdělání a kultury.¹¹⁶

2.5 Finanční vyrovnání po roce 1995

V roce 1995 byly do systému FV v SRN zahrnuty již i tzv. nové spolkové země a hlavní město Berlín. „Nové“ spolkové země, byly i přes pomoc následující po procesu znovusjednocení finančně slabší až slabé. na základě čl. 107 ZZ měla, a má být, finanční síla všech spolkových zemí vyrovnána.¹¹⁷

---

¹¹² ARCHIV. Der Hauptsadtumzug von - Bonn nach Berlin. Wasistwas.de [online]. © 2016 Tessloff Verlag [cit. 2016-11-30]. Dostupný z: <http://www.wasistwas.de/archiv-geschichte-details/der-hauptstadtumzug-von-bonn-nach-berlin.html>.

¹¹³ Zahlen und Fakten zum Hauptstadtumzug. Was kostet Bonn-Berlin und zurück?. Swr.de [online]. © SWR 2016 [cit. 2016-11-30]. Dostupný z: <http://www.swr.de/landesschau-aktuell/zahlen-und-fakten-zum-hauptstadtumzug-was-kostet-bonn-berlin-und-zurueck/-/id=396/did=17632532/nid=396/6j772z/>.

¹¹⁴ VOR 25 JAHREN. Abgeordnete stimmten für Umzug nach Berlin. Bundesregierung.de [online]. © 2016 Presse- und Informationsamt der Bundesregierung [cit. 2016-12-12]. Dostupný z: <https://www.bundesregierung.de/Content/DE/Artikel/2016/06/2016-06-19-25-Jahre-berlin-1.html>.

¹¹⁵ Zahlen und Fakten zum Hauptstadtumzug. Was kostet Bonn-Berlin und zurück?. Swr.de [online]. © SWR 2016 [cit. 2016-11-30]. Dostupný z: <http://www.swr.de/landesschau-aktuell/zahlen-und-fakten-zum-hauptstadtumzug-was-kostet-bonn-berlin-und-zurueck/-/id=396/did=17632532/nid=396/6j772z/>.

¹¹⁶ ARCHIV. Der Hauptsadtumzug von - Bonn nach Berlin. Wasistwas.de [online]. © 2016 Tessloff Verlag [cit. 2016-11-30]. Dostupný z: <http://www.wasistwas.de/archiv-geschichte-details/der-hauptstadtumzug-von-bonn-nach-berlin.html>.

¹¹⁷ MYNÁŘIKOVÁ, Romana. Bohatým brát, chudým dávat: Finanční vyrovnání spolkových zemí jako klíčové vnitroněmecké politikum přelomu tisíciletí. Svazek 1. Praha: Institut mezinárodních studií, 2011, s. 31.

Dřívější systém horizontálního FV fungoval, protože spolkové země měly téměř stejnou finanční sílu, panovaly mezi nimi relativně malé rozdíly. Zapojení „nových“ spolkových zemí do procesu FV ale nekorespondovalo se zmíněným modelem, neboť finanční síla mezi spolkovými zeměmi bývalé NSR a bývalé NDR byla i přes pobídky stále diametrálně odlišná. Proto musel být mechanismus FV upraven. Stalo se tak již v roce 1993, kdy byl Zákon o finančním vyrovnání připraven v novém znění. FV včetně „nových“ spolkových zemí ošetřoval rovněž i Federální konsolidační program.¹¹⁸ Konsolidační program upravoval kompenzační pravidla, která musela být přijata z důvodu nízké finanční síly „nových“ spolkových zemí.¹¹⁹

FV od roku 1995 představovalo kompromis mezi Spolkem a spolkovými zeměmi. Konsensus posílil ekonomické postavení „starých“ spolkových zemí a více zatěžoval úroveň spolkovou. Začlenění „nových“ spolkových zemí do systému FV zapříčinilo změny v přerozdělovacích strukturách. Tzv. převodní kvóta, jež představuje vztah celkového objemu kompenzace (vyrovnání) a primární finanční síly všech zemí, se razantně zvýšila. Vzrůst finanční síly byl důvod, proč „staré“ spolkové země nesouhlasily se systémem federálního FV, ačkoliv náklady na proces znovusjednocení zatížil více Spolek než „staré“ spolkové země. Systém FV spuštěný roku 1995 zahrnoval řadu změn oproti systému starému.¹²⁰

Nový systém zjednodušil přerozdělování daně z obratu na horizontální úrovni. Zemské podíly na výnosech z daně z obratu byly rozdělovány na základě počtu obyvatel a na základě jejich daňové síly. Na základě daňové síly byl přerozdělen 25% podíl z celkového výnosu z daně z obratu, na který měly nárok spolkové země. Nárok na výnosu z daně z obratu mohly uplatnit především tzv. nové spolkové země, jejichž daňová síla byla nižší než 92 % celkové průměrné daňové síly všech spolkových zemí.¹²¹ Před procesem znovusjednocení, přesněji do roku 1989, se prostředky vynaložené na FV nedostaly přes částku 3,5 mld. DM. Po začlenění „nových“ spolkových zemí do systému FV se částka hned první rok (1995) vyšplhala na částku 11,2 mld. DM, o rok později se ještě o 1,1 mld. DM zvýšila. V roce 1997 činily

---

¹¹⁸ BUSCH, Ulrich. Solidarischer Finanzausgleich. Wie hoch ist der Solidaritätsbeitrag der alten Länder für die neuen Länder? In: Utopie kreativ, H. 100, Berlin: BärenDruck GmbH, 1999, s. 20; Föderaler Konsolidierungsprogramm.

¹¹⁹ Föderaler Konsolidierungsprogramm. *Economia48.com* [online]. © All rights reserved [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: <http://www.economia48.com/deu/d/foederales-konsolidierungsprogramm/foederales-konsolidierungsprogramm.htm>.

¹²⁰ BUSCH, Ulrich. Solidarischer Finanzausgleich. Wie hoch ist der Solidaritätsbeitrag der alten Länder für die neuen Länder? In: Utopie kreativ, H. 100, Berlin: BärenDruck GmbH, 1999, s. 20.

¹²¹ Tamtéž, s. 20-21.

prostředky vynaložené na nový systém FV téměř 12 mld. DM. Na polovinu z částek měly dle přerozdělovacích klíčů nárok „nové“ spolkové země a hlavní město Berlín (viz tabulka Zemské finanční vyrovnání v letech 1995-1997)¹²²

Tabulka č. 2: Zemské finanční vyrovnání (1995-1997)

Příjemci	1995	1996	1997
Celková částka	11,2 mld. DM	12,3 mld. DM	11,9 mld. DM
„Nové“ spolkové země	5,5 mld. DM	6, 2 mld. DM	6,1 mld. DM
Berlín	4,2 mld. DM	4,3 mld. DM	4,2 mld. DM
„Staré spolkové země“	1,4 mld. DM	1,6 mld. DM	1,6 mld. DM

Zdroj: vlastní zpracování, na základě údajů z BUSCH, Ulrich. Solidarischer FINanzausgleich. Wie hoch ist der Solidaritätsbeitrag der alten Länder für die neuen Länder? In: Utopie kreativ, H. 100, Berlin: BärenDruck GmbH, 1999, s. 21.

Začleněním „nových“ spolkových zemí do systému FV bylo změněno i postavení jednotlivých spolkových zemí ve smyslu poskytovatelů finanční podpory a příjemců. Do procesu znovusjednocení v roce 1990 bylo 5 z 10 spolkových zemí bývalé NSR povinno poskytnout kompenzaci (*ausgleichspflichtigt*¹²³) slabším spolkovým zemím (*ausgleichsberechtigt*¹²⁴). Po vzniku SRN čítala federace 16 spolkových zemí. 10 spolkových zemí bylo povinno poskytnout kompenzaci šesti finančně slabším spolkovým zemím. Spolkové země jako Bavorsko, Severní Porýní-Vestfálsko, či městský stát Hamburk, které dříve byly občas na straně příjemců nebo např. spolková země Šlesvicko-Holštýnsko patřící do té doby výhradně na stranu příjemců změnilы svůj status na země povinné poskytnout kompenzaci, resp. plátce. Slabá finanční síla „nových“ spolkových zemí, ale i např. u městských států Berlína a Brém, či spolkových zemí Sársko nebo Dolního Saska se nezdála doznat zlepšení. Proto se zdvihla vlna diskusí na straně spolkových zemí povinných poskytnout kompenzaci. Diskuse vedly až k žalobě ke Spolkovému ústavnímu soudu v roce 1998.¹²⁵

Finančně slabým zemím, jejichž finanční síla po Zemském finančním vyrovnání nedosáhla 90 % celkového průměru všech zemí, poskytoval Spolek tzv. Doplnkové

¹²² MYNÁŘÍKOVÁ, Romana. Bohatým brát, chudým dávat: Finanční vyrovnání spolkových zemí jako klíčové vnitroněmecké politikum přelomu tisíciletí. Svazek 1. Praha: Institut mezinárodních studií, 2011, s. 32.

¹²³ Německé označení povinnosti, kterou mají bohatší spolkové země vůči chudším spolkovým zemím. Pozn. autorky.

¹²⁴ Německé označení pro právo, které mají chudší spolkové země. Na základě tohoto práva jim je od bohatších spolkových zemí poskytována finanční kompenzace/vyrovnání. Pozn. autorky.

¹²⁵ BUSCH, Ulrich. Solidarischer FINanzausgleich. Wie hoch ist der Solidaritätsbeitrag der alten Länder für die neuen Länder? In: Utopie kreativ, H. 100, Berlin: BärenDruck GmbH, 1999 s. 21-22.

příspěvky Spolku (*Bundesergänzungszuweisungen*). Doplnkové příspěvky mohly získat „staré“ i „nové“ spolkové země, pokud na ně měly nárok. „Nové“ spolkové země a hlavní město Berlín nárokovaly až do roku 2004 tzv. Doplnkové příspěvky Spolku pro zvláštní potřebu v celkovém ročním objemu 14 mld. DM. Zmíněné prostředky měly např. vyrovnat neúměrnou finanční sílu obcí. Rozlohově malé „staré“ i „nové“ spolkové země obdržely od Spolku ročně asi 1,5 mld. DM, a to opět v podobě Doplnkových příspěvků Spolku pro zvláštní potřebu. Tyto příspěvky sloužily jako kompenzace nadproporčních nákladů vynaložených na politické vedení.¹²⁶

2.6 Finanční ústava

Každý moderní sociální stát potřebuje k vykonání veřejných úkolů určité finanční prostředky. Ve federálně uspořádaném státě, kde jsou kompetence rozdělovány na úroveň spolkovou, ale také na členské státy federace, závisí možnosti uspořádání úkolů náležících Spolku či spolkovým zemím na jejich finančním vybavení a pravomoci v oblasti financí. Finanční vztahy různých stupňů správy řídí v SRN tzv. finanční ústava (*Finanzverfassung*). Rozdělení kompetencí má dopady na daňovou politiku a zároveň ovlivňuje i přidělení daňových zdrojů. Řízení finančnictví představuje část základu federálně uspořádaného státu.¹²⁷ Finanční ústava je souhrnný pojem pro pravidla týkající se veřejných financí ve státě.¹²⁸ Finanční, nebo také daňová ústava, je zakotvena v ZZ a jiných právních předpisech. Na jejím základě probíhá regulování přerozdělování příjmů mezi jednotlivými správními úrovněmi německého státu.¹²⁹

Mimo regulaci finančních toků určuje i odpovědnost za plnění jednotlivých výše zmíněných úkolů, které jsou rovněž přidělovány jednotkám různých správních stupňů. Aby mohl Spolek, spolkové země i obce plnit přidělené úkoly, je potřeba, aby jim byly zajištěny adekvátní finanční prostředky. Finanční prostředky zmíněné jednotky získávají z daňových příjmů v určitých podílech. Finanční ústava proto jasně určuje formu příjmů náležející různým správním úrovním. Mimo výše jmenované určuje finanční ústava spolkové či zemské kompetence na rozhodování v oblasti zavádění,

---

¹²⁶ BUSCH, Ulrich. Solidarischer Finanzausgleich. Wie hoch ist der Solidaritätsbeitrag der alten Länder für die neuen Länder? In: *Utopie kreativ*, H. 100, Berlin: BärenDruck GmbH, 1999 s. 21-22.

¹²⁷ MARGEDANT, Udo. Grundzüge der Finanzordnung der Bundesrepublik Deutschland. Sankt Augustin: Konrad-Adenauer-Stiftung e. V., 2001, s. 3.

¹²⁸ DAS POLITIKLEXIKON. Finanzverfassung. Bpb.de [online]. [cit. 2016-11-26]. Dostupné z: <http://www.bpb.de/nachschlagen/lexika/politiklexikon/17491/finanzverfassung>.

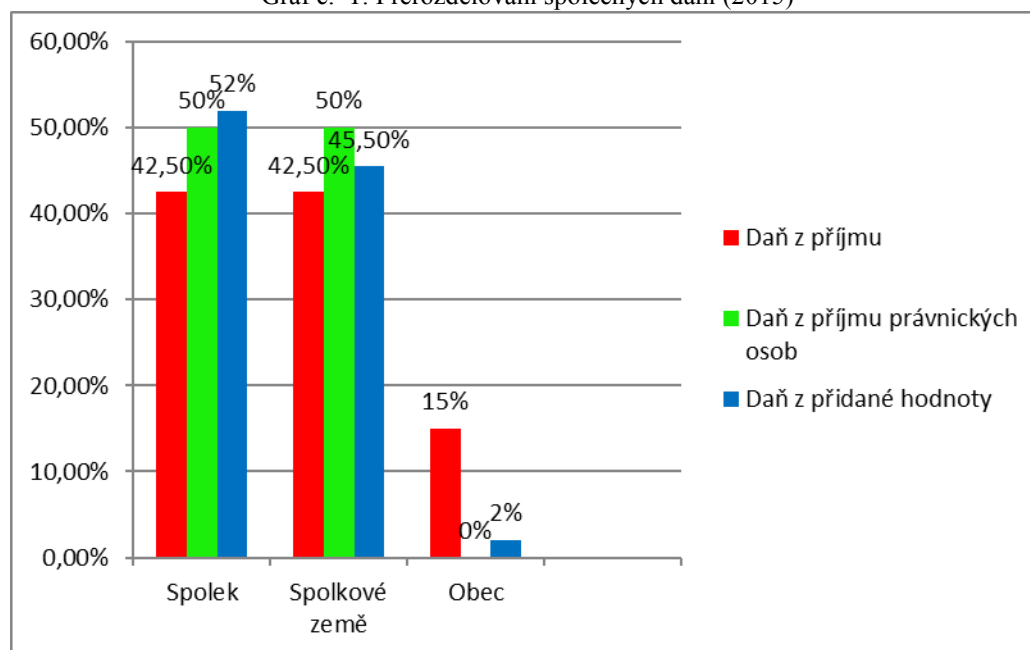
¹²⁹ KUBATOVÁ PITROVÁ, Miroslava. Systém finančního vyrovnání v SRN. In: JAKLOVÁ Alena a Anja Edith FERENEC (Hrsg.). *Deutsch ohne Grenzen: Gesellschaftswissenschaften*. 1. Auflage. Brno: Tribun EU, s.r.o., 2015, s. 72.

zvyšování a samotné výši daní.¹³⁰ Čl. 106 ZZ určuje, které monopolní (výsostné) výnosy z daní náleží pouze Spolku, a které spolkovým zemím.

Tři základní druhy daní (konkurující) náležejí současně Spolku i spolkovým zemím, označujeme je pojmem společné daně (*Gemeinschaftssteuer*). Jsou to daně z příjmů, daně z příjmů právnických osob a daň z obratu.

Finanční ústava reflektuje ve své podstatě federální rozdělení úkolů v souladu se ZZ. Odděluje daňové zákonodárství, za které odpovídá převážně Spolek a daňovou svrchovanost, která je rozdělena mezi Spolek a spolkové země a v neposlední řadě daňovou správu, která je převážně soustředěna na spolkové země. V SRN funguje přerozdělování úkolů v rámci federace na základě jejich funkcí, či politických rovin. Spolek definuje na základě jeho zákonodárných kompetencí veřejné úkoly rozsáhle.¹³¹

Graf č. 1: Přerozdělování společných daní (2015)

Zdroj: vlastní zpracování, na základě údajů z:

http://www.bundesfinanzministerium.de/Content/DE/Standardartikel/Themen/Oeffentliche_Finzen/Foederale_Finanzbeziehungen/Laenderfinanzausgleich/DEr-Bundestaatliche-FAG.pdf;jsessionid=031430CDF2AFA834C1880C0812A8043?__blob=publicationFile&v=

Na základě grafu lze vidět, že výnosy z daní z příjmu právnických osob jsou mezi Spolek a spolkové země rozděleny rovnoměrně. Příjmy z daně z příjmů jsou stejným dílem rozděleny mezi Spolek a spolkové země, určitý podíl náleží ovšem i obcím. Výši

¹³⁰ MYNÁŘIKOVÁ, Romana. Bohatým brát, chudým dávat: Finanční vyrovnání spolkových zemí jako klíčové vnitroněmecké politikum přelomu tisíciletí. Svazek 1. Praha: Institut mezinárodních studií, 2011, s. 16.

¹³¹ RENZSCH, Wolfgang. Länderfinanzausgleich. Historisches-lexikon-Bayerns.de [online]. [cit. 2016-11-21]. Dostupné z: <https://www.historisches-lexikon-bayerns.de/Lexikon/L%C3%A4nderfinanzausgleich>.

podílů na výnosech z daně z obratu určuje spolkový zákon vyžadující souhlas Spolkové rady jako zástupců jednotlivých spolkových zemí (tzv. *Zustimmungsgesetz*).¹³²

Mechanismus FV je v prostřední SRN ošetřován Zákonem o finančním vyrovnání mezi Spolkem a spolkovými zeměmi (FAG)¹³³ z roku 2001. Zákon ukládá, jakým způsobem jsou rozdělovány daně mezi Spolkem a spolkovými zeměmi a mezi jednotlivými spolkovými zeměmi, dále jakým způsobem probíhá FV mezi spolkovými zeměmi a vymezuje nároky na tzv. Doplnkové příspěvky Spolku. Platnost FAG vyprší v roce 2019.¹³⁴

FAG je jediným právním normativem, který existuje na úrovni spolkové. Každá spolková země v SRN disponuje svou vlastní ústavou, která FV na svém území reguluje. Některé spolkové země ovšem zákon o FV nemají, regulace FV je v takových případech např. součástí tzv. Zemského obecního pořádku.¹³⁵

---

¹³² MYNÁŘÍKOVÁ, Romana. Bohatým brát, chudým dávat: Finanční vyrovnání spolkových zemí jako klíčové vnitroněmecké politikum přelomu tisíciletí. Svazek 1. Praha: Institut mezinárodních studií, 2011, s. 17; Německo. Základní zákon. Čl. 106. Dostupný také z: https://www.bundestag.de/parlament/aufgaben/rechtsgrundlagen/grundgesetz/gg_10/245148.

¹³³ Gesetz über den Finanzausgleich zwischen Bund und Länder – Finanzausgleichsgesetz - FAG.

¹³⁴ Německo. Finanzausgleichsgesetz. Ze dne 20. 12. 2001. Dostupný také z: https://www.gesetze-im-internet.de/finausglg_2005/BJNR395600001.html.

¹³⁵ KUBATOVÁ PITROVÁ, Miroslava. Systém finančního vyrovnání v SRN. In: JAKLOVÁ Alena a Anja Edith FERENEC (Hrsg.). Deutsch ohne Grenzen: Gesellschaftswissenschaften. 1. Auflage. Brno: Tribun EU, s.r.o., 2015, s. 77-78.

3. Solidarita

Jak bylo již výše zmíněno, finanční síla jednotlivých spolkových zemí je rozdílná. Rozdílnou finanční sílu mohou způsobit např. daňové příjmy, geografická poloha, hustota osídlení. Všechny spolkové země ale plní stejné úkoly, proto jsou vztahy mezi Spolkem a spolkovými zeměmi a spolkovými zeměmi navzájem vystaveny na tzv. principu solidarity.¹³⁶ Spolkový stát na základě ústavních zásad každému princip solidarity přímo zaručuje. Na těchto základech jsou Spolkem podporovány i všechny spolkové země bývalé NDR, tedy tzv. nové spolkové země, a spolu s nimi i hlavní město Berlín už od doby znovusjednocení. Spolek „nové“ spolkové země a hlavní město Berlín podporuje při redukci zvláštních zatížení a při snížení propasti v oblasti infrastruktury ve srovnání s bývalým Západním Německem. Protože dnes platné FV mezi Spolkem a spolkovými zeměmi, stejně jakožto i Pakt solidarity II (viz níže) v roce 2019 vyprší, bude zejména pro tzv. nové spolkové země důležitá jeho nová úprava, podle které se bude SRN řídit od roku 2020.¹³⁷

Všechna ekonomicko-hospodářská opatření vedoucí ke zlepšení ekonomických podmínek východoněmeckých spolkových zemí a přiblížení jejich ekonomického stavu spolkových zemím západním, nazýváme pojmem výstavba/obnova Východu (*Aufbau Ost*).¹³⁸

Veškerá opatření využita na obnovu Východu byla použita na makroekonomické i mikroekonomické úrovni. V prvních letech po znovusjednocení Německa musely být řešeny obtížné problémy jako např. problematika nejasného vlastnictví majetku, příprava ploch vhodných k průmyslovému využití, či problémy v oblasti telekomunikace.¹³⁹

K opatřením vynaloženým po znovusjednocení země patří např. stavba silnic a železnic, zlepšení komunální infrastruktury, vybudování konkurenceschopných struktur, zejména

---

¹³⁶ HAUSHALT. Länderfinanzausgleich. Fm.baden-wuerttemberg.de [online]. [cit. 2016-12-28]. Dostupné z: <https://fm.baden-wuerttemberg.de/de/haushalt-finanzen/haushalt/laenderfinanzausgleich/>.

¹³⁷ STARTSEITE. Bundesstaatliche Solidarität. Beauftragte-neue-laender.de [online]. © 2017 Bundesministerium für wirtschaft und energie [cit. 2017-02-12]. Dostupný z: www.beauftragte-neue-laender.de/BNL/Navigation/DE/Themen/Bundesstaatliche_Solidaritaet/bundesstaatliche_solidaritaet.html.

¹³⁸ Aufbau Ost. Bpb.de [online]. [cit. 2017-01-06]. Dostupné z: <http://www.bpb.de/nachschlagen/lexika/lexikon-der-wirtschaft/18713/aufbau-ost>.

¹³⁹ Tamtéž.

modernizace a výstavba nových bytů a vybudování kancelářských a průmyslových budov.¹⁴⁰

Solidární příspěvek je někdy zaměňován s pojmem Solidární pakt (*Solidarpakt*), tedy Pakt solidarity.

Solidární příspěvek neformálně v němčině zvaný rovněž *Soli*, je pro mnohé symbolem pro (drahé) znovuvybudování bývalého Východního Německa.¹⁴¹

Solidární příspěvek je ve své podstatě povinně odváděná daň.¹⁴² Tato daň může být na základě čl. 106 ZZ zavedena jako doplňkový odvod k daním z příjmu fyzických a k daním z příjmu právnických osob, výnos v celé výši připadá Spolku.¹⁴³ Solidární příspěvek je každý měsíc již od roku 1991 odváděn z platu ve své podstatě všech zaměstnanců. Někteří s malými výdělky, platí daň sníženou nebo žádnou. Solidární příspěvek činí 5,5 % z celkové daně z příjmu.¹⁴⁴ Solidární příspěvek tak musí odvádět všichni daňoví poplatníci nezávisle na místě svého bydliště.¹⁴⁵ Tzn., že je odváděn obyvateli bývalého Západního Německa, ale rovněž i obyvateli bývalého Východního Německa.¹⁴⁶ Solidární příspěvek je odváděn přímo finančnímu úřadu.¹⁴⁷

Výnosy získané díky Solidárnímu příspěvku náleží Spolku. Spolek není povinen uvádět, za jakým účelem byly prostředky získané ze Solidárního příspěvku vynaloženy, proto nikdo nemůže s určitostí říci, jaký podíl byl převeden „novým“ spolkovým zemím a jaký si Spolek ponechal pro jiné účely.¹⁴⁸ Solidární příspěvek se postupem času stal nenápadným a komfortním zdrojem příjmů Spolku. Protože neexistuje povinnost uvádět

---

¹⁴⁰ Aufbau Ost. Bpb.de [online]. [cit. 2017-01-06]. Dostupné z: <http://www.bpb.de/nachschlagen/lexika/lexikon-der-wirtschaft/18713/aufbau-ost>.

¹⁴¹ LIENEMANN, Insa. Was ist eigentlich ... der Solidaritätszuschlag?. Brandeins.de [online]. [cit. 2016-12-29]. Dostupný z: <https://www.brandeins.de/archiv/2004/recht-und-richtig/was-ist-eigentlich-der-solidaritaetszuschlag/>.

¹⁴² Tamtéž.

¹⁴³ DIGITALE FACHBIBLIOTHEK. Solidaritätszuschlag. Wirtschaftslexikon.gabler.de [online]. © Springer Fachmedien Wiesbaden GmbH – ein Unternehmen von Springer Nature [cit. 2017-01-03]. Dostupné z: <http://wirtschaftslexikon.gabler.de/Definition/solidaritaetszuschlag.html>.

¹⁴⁴ STEUER ABC. Was ist der Solidaritätszuschlag. Vlh.de [online]. © 2017 Lohnsteuervereinen Vereinigte Lohnsteuerhilfe e.V [cit. 2017-01-03]. Dostupný z: <https://www.vlh.de/wissen-service/steuer-abc/was-ist-der-solidaritaetszuschlag.html>.

¹⁴⁵ ARTIKEL. Solidaritätszuschlag-kurz erklärt. Bundesregierung.de [online]. © 2017 Presse- und Informationsamt der Bundesregierung [cit. 2017-02-12]. Dostupný z: <https://www.bundesregierung.de/Content/DE/Artikel/2014/11/2014-11-27-solidaritaetszuschlag.html>.

¹⁴⁶ LEXIKON. Solidaritätszuschlag. Nettolohn.de [online]. [cit. 2017-02-12]. Dostupný z: <https://www.nettolohn.de/lexikon/solidaritaetszuschlag.html>.

¹⁴⁷ STEUER-RATGEBER. Solidaritätszuschlag. Steuerberater.de [online]. [cit. 2017-02-12]. Dostupný z: <https://www.steuerberaten.de/tag/solidaritaetszuschlag/>.

¹⁴⁸ LIENEMANN, Insa. Was ist eigentlich ... der Solidaritätszuschlag?. Brandeins.de [online]. [cit. 2016-12-29]. Dostupný z: <https://www.brandeins.de/archiv/2004/recht-und-richtig/was-ist-eigentlich-der-solidaritaetszuschlag/>.

důvod využití finančních zdrojů získaných na základě Solidárního příspěvku, je jeho zrušení otázkou týkající se i politické důvěryhodnosti. Spolková vláda však zatím nejedná o jeho zrušení, ale pouze o jeho postupném snižování v horizontu několika let, přesněji až do roku 2030.¹⁴⁹ Spolkový ústavní soud ale rozhodl, že bude solidární příspěvek zaveden na dobu neurčitou, Spolkový sněm při jeho zavádění a změně nepotřebuje souhlas Spolkové rady.¹⁵⁰

Mnoho Němců si spojuje Solidární příspěvek pouze s výstavbou východní části země. Solidární příspěvek byl ale za dob spolkového kancléře Helmuta Kohla¹⁵¹ zaveden od roku 1991 i za jiným účelem. Výnosy ze solidárního příspěvku měly napomoci mj. spolufinancovat válku v Perském zálivu¹⁵², rovněž slouží k finanční podpoře „nových“ spolkových zemí, ale také k finanční podpoře zemí střední, jižní a východní Evropy.¹⁵³ V polovině 90. let 20. století, kdy bylo již jasné, že náklady na znovusjednocení Německa přesáhnou odhady, byl Solidární příspěvek zahrnut mezi výdaje financující tzv. německou jednotu.¹⁵⁴

V době zavedení činil solidární příspěvek 7,5 % z daně z příjmu. V letech 1992-1994, nebyl Solidární příspěvek vybírán. Zaveden byl opět až od roku 1995, kdy se ustálil rovněž na 7,5 %. Od roku 1998 se snížil na uvedených 5,5 %. Díky solidárnímu příspěvku získá ročně Spolek cca 13 mld. Eur do státního rozpočtu.¹⁵⁵

Některé spolkové země požadují, aby byl Solidární příspěvek přímo integrován do tarifu daně z příjmů. Důvod k tomu je poměrně prostý. Solidární příspěvek náleží pouze Spolku, ale na dani z příjmu mají spolkové země ale i jejich obce svůj podíl.¹⁵⁶

---

¹⁴⁹ PELLENGAHR, Hubertus. Nach 25 Jahren muss der Soli endlich weg. Welt.de [online]. © Welt N24 GmbH [cit. 2017-02-10]. Dostupný z: <https://www.welt.de/debatte/kommentare/article156698484/Nach-25-Jahren-muss-der-Soli-endlich-weg.html>.

¹⁵⁰ ARTIKEL. Solidaritätszuschlag-kurz erklärt. Bundesregierung.de [online]. © 2017 Presse- und Informationsamt der Bundesregierung [cit. 2017-02-12]. Dostupný z: <https://www.bundesregierung.de/Content/DE/Artikel/2014/11/2014-11-27-solidaritaetszuschlag.html>.

¹⁵¹ Helmut Kohl byl v letech 1982-1998 německým spolkovým kancléřem. Pozn. autorky.

¹⁵² Válka v Perském zálivu byl válečný konflikt mezi lety 1990 a 1991, vedený mezi Irákem a koalicí 28 států. Pozn. autorky.

¹⁵³ ARTIKEL. Solidaritätszuschlag-kurz erklärt. Bundesregierung.de [online]. © 2017 Presse- und Informationsamt der Bundesregierung [cit. 2017-02-12]. Dostupný z: <https://www.bundesregierung.de/Content/DE/Artikel/2014/11/2014-11-27-solidaritaetszuschlag.html>.

¹⁵⁴ STEUER ABC. Was ist der Solidaritätszuschlag. Vlh. De [online]. © 2017 Lohnsteuervereinen Vereinigte Lohnsteuerhilfe e.V [cit. 2017-01-03]. Dostupný z: <https://www.vlh.de/wissen-service/steuer-abc/was-ist-der-solidaritaetszuschlag.html>.

¹⁵⁵ Tamtéž.

¹⁵⁶ PELLENGAHR, Hubertus. Nach 25 Jahren muss der Soli endlich weg. Welt.de [online]. © Welt N24 GmbH [cit. 2017-02-10]. Dostupný z: <https://www.welt.de/debatte/kommentare/article156698484/Nach-25-Jahren-muss-der-Soli-endlich-weg.html>.

3.1 Pakt solidarity

Znovusjednocením NDR a NSR, byla mezi zmíněnými státními útvary vytvořena celní, hospodářská a sociální unie. Lidé obývající bývalé východní Německo měli tímto možnost vyměnit si východoněmeckou měnu za západoněmeckou, v poměru 1:1. Poměr vyrovnání spolkové země bývalé NDR finančně velmi zatížil,

Aby byly zajištěny srovnatelné životní a ekonomické podmínky obyvatelům již sjednoceného Německa, bylo v 90. letech 20. století ujednáno vedle fungujícího Solidárního příspěvku vytvoření separátního tzv. Paktu solidarity (*Solidarpakt*). Pakt solidarity začal platit od poloviny let 90., konkrétně od roku 1995.¹⁵⁷

Samotné označení Pakt solidarity představuje jednotu Spolku a spolkových zemí na poskytnutí finančních subvencí „novým“ spolkovým zemím v rámci tzv. *Aufbau Ost*. Zmíněné finanční obnosy měly pokrýt náklady ze zatížení plynoucího ze znovusjednocení Německa.¹⁵⁸

V následujícím textu bude představen tzv. Pakt solidarity I a II.

3.1.1 Pakt solidarity I

Již v roce 1993 se Spolek spolu se spolkovými zeměmi dohodly na zvláštní podpoře „nových“ spolkových zemí, prostřednictvím zapojení do systému Zemského finančního vyrovnání. Pakt Solidarity byl další z nástrojů, jak východu země pomoci. Vstoupil v platnost v roce 1995 a až do roku 2004 na jeho základě „nové“ spolkové země obdržely 94,5 mld. Eur.¹⁵⁹

V březnu roku 1993 byl Fond německé jednoty naposledy navýšen, na částku 160 mld. DM. Od roku 1995, kdy byl Pakt solidarity spuštěn, byly výše zmíněné prostředky zcela vyčerpány. Finance připadly především „novým“ spolkovým zemím. Na financování podpory východoněmeckým spolkovým zemím se musely podílet i západoněmecké obce, a to ve výši 40 %.¹⁶⁰

---

¹⁵⁷ PELLENGAHR, Hubertus. Nach 25 Jahren muss der Soli endlich weg. Welt.de [online]. © Welt N24 GmbH [cit. 2017-02-10]. Dostupný z: <https://www.welt.de/debatte/kommentare/article156698484/Nach-25-Jahren-muss-der-Soli-endlich-weg.html>.

¹⁵⁸ Solidarpakt. Bpb.de [online]. [cit. 2017-01-06]. Dostupné z: <http://www.bpb.de/nachschlagen/lexika/lexikon-der-wirtschaft/20546/solidarpakt>.

¹⁵⁹ SCHULTE VON DRACH, Marcus C. 156 Milliarden Euro für den Osten. Sueddeutschezeitung.de [online]. © Süddeutsche Zeitung Digitale Medien GmbH [cit. 2017-01-05]. Dostupné z: <http://www.sueddeutsche.de/politik/solidarpakt-milliarden-euro-fuer-den-osten-1.1313651>.

¹⁶⁰ WAS IST DER SOLIDARPAKT. Solidaritaetzschlag.org [online]. [cit. 2017-01-05]. Dostupný z: <http://solidaritaetszuschlag.org/was-ist-der-solidarpakt/>.

Od roku 1995 byly „nové“ spolkové země plnohodnotně začleněny do systému FV. Mimo finančních transferů plynoucích z přerozdělení výnosů z daně z obratu, Zemského finančního vyrovnání a Doplňkových příspěvků Spolku dostávají „nové“ spolkové země a hlavní město Berlín od Spolku rovněž prostředky sloužící k překonání dopadů z rozdělení země. Tyto prostředky byly kryty Paktem solidarity I.¹⁶¹

Úkolem Paktu solidarity I bylo řešení hospodářských a politických problémů. Pakt solidarity I představoval soubor opatření mající za úkol např. zdolání finanční zátěže vznikuvší při procesu znovusjednocení země, vybudování struktur tzv. nových spolkových zemí, měly odlehčit veřejnému rozpočtu a měly vést k novému uspořádání federálního FV. Na zmíněných úkolech se dohodli představitelé spolkové i zemské úrovně.¹⁶²

3.1.2 Pakt solidarity II

Pakt solidarity I fungoval 10 let, tj. od roku 1995 až do roku 2005. V roce 2005 Pakt solidarity I vypršel.¹⁶³

Pakt solidarity II navazoval na Pakt solidarity I. Ujednání vázající se k Paktu solidarity II z roku 2001 staví finanční vybavení tzv. nových spolkových zemí a hlavního města Berlína v dlouhodobém horizontu na jistější bázi. Pakt solidarity II můžeme označit za vzájemné přesvědčení Spolku a spolkových zemí o potřebě dlouhodobé a jisté perspektivy „nových“ spolkových zemí. A rovněž odkazuje na celostátní princip solidarity. Mimo výše zmíněné přispívá Pakt solidarity II k možnosti vytvoření samostatného hospodářství na území bývalého Východního Německa.¹⁶⁴

„Nové“ spolkové země a hlavní město Berlín na základě Paktu solidarity II dostávají dodatečné finanční prostředky. Díky nim mohou ještě dále investovat do infrastruktury,

---

¹⁶¹ BUND LÄNDER FINANZAUSGLEICH UND AUFBAU OST. Solidaripakt I von 1995 bis 2004. Beauftragte-neue-laender.de [online]. © 2017 Bundesministerium für wirtschaft und energie [cit. 2017-02-12]. Dostupný z: http://www.beauftragte-neue-laender.de/BNL/Navigation/DE/Themen/Bundesstaatliche_Solidaritaet/Bund_Laender_Finanzausgleich_und_Aufbau_Ost/Solidarpakt_I/solidarpakt_I.html.

¹⁶² WACHENDORFER-SCHMIDT, Ute. Politikverflechtung im vereinigten Deutschland. 2. Aufl. Wiesbaden: Springer Fachmedien, 2005, S. 217.

¹⁶³ ARTIKEL. Solidaripakt II. Bundesregierung.de [online]. © 2017 Presse- und Informationsamt der Bundesregierung [cit. 2017-02-12]. Dostupný z: https://www.bundesregierung.de/Content/DE/StatischeSeiten/Breg/Deutsche_Einheit/Artikel/Solidarpakt.html.

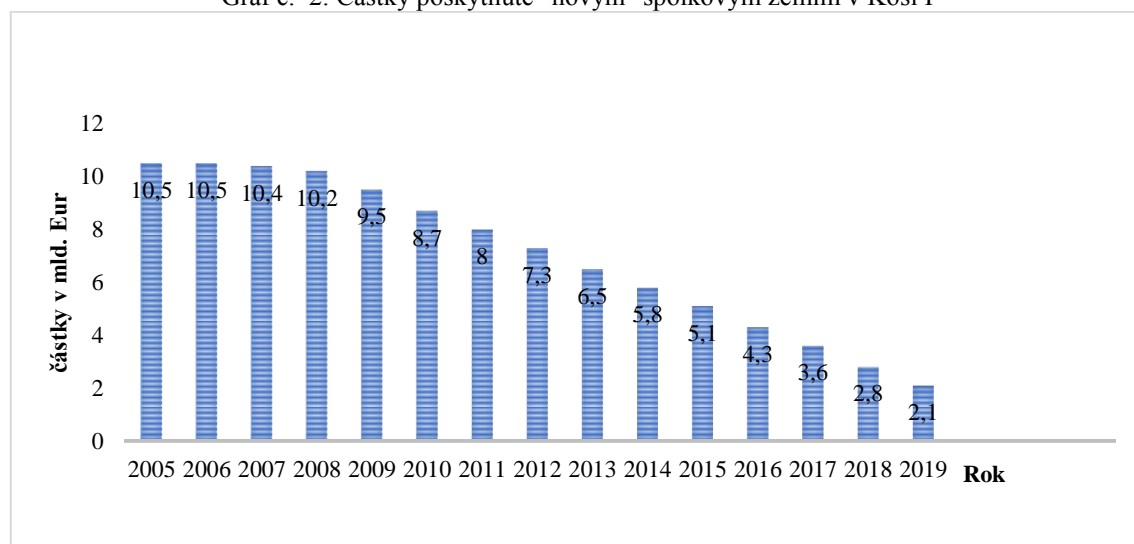
¹⁶⁴ BUND LÄNDER FINANZAUSGLEICH UND AUFBAU OST. Solidaripakt II von 2005 bis 2019. Beauftragte-neue-laender.de [online]. © 2017 Bundesministerium für wirtschaft und energie [cit. 2017-02-12]. Dostupný z: http://www.beauftragte-neue-laender.de/BNL/Navigation/DE/Themen/Bundesstaatliche_Solidaritaet/Bund_Laender_Finanzausgleich_und_Aufbau_Ost/Solidarpakt_II/solidarpakt_II.html.

kompenzovat špatné finanční vybavení obcí, nebo zefektivnit hospodářství, aby dosáhlo úrovně zápaních spolkových zemí.¹⁶⁵

Pakt solidarity II je rozdělen do dvou sekcí, na tzv. Koš I a Koš II. Od roku 2005 až do vypršení Paktu v roce 2019 obdrží tzv. nové spolkové země a hlavní město Berlín z jeho prostředků cca 156 mld. Eur, každý rok se ovšem uvolňovaná částka finančních prostředků postupně snižuje.¹⁶⁶

Koš I disponuje 105 mld. Eur poskytnutými Spolkem a sloužícími k investicím v oblasti infrastruktury vedoucím k redukci jejích nedostatků, dále také slouží k vyrovnání finanční síly obcí.¹⁶⁷ V zákoně o FV je dána roční alokace finančních prostředků plynoucích z Paktu solidarity II.¹⁶⁸

Graf č. 2: Částky poskytnuté "novým" spolkovým zemím v Koši I

Zdroj: vlastní zpracování, na základě údajů z: http://www.beauftragte-neue-laender.de/BNL/Navigation/DE/Themen/Bundesstaatliche_Solidaritaet/Bund_Laender_Finanzausgleich_und_Aufbau_Ost/Solidarpakt_II/solidarpakt_II.html.

¹⁶⁵ ARTIKEL. Solidarpakt II. Bundesregierung.de [online]. © 2017 Presse- und Informationsamt der Bundesregierung [cit. 2017-02-12]. Dostupný z: https://www.bundesregierung.de/Content/DE/StatischeSeiten/Breg/Deutsche_Einheit/Artikel/Solidarpakt.html.

¹⁶⁶ BUND LÄNDER FINANZAUSGLEICH UND AUFBAU OST. Solidarpakt II von 2005 bis 2019. Beauftragte-neue-laender.de [online]. © 2017 Bundesministerium für wirtschaft und energie [cit. 2017-02-12]. Dostupný z: http://www.beauftragte-neue-laender.de/BNL/Navigation/DE/Themen/Bundesstaatliche_Solidaritaet/Bund_Laender_Finanzausgleich_und_Aufbau_Ost/Solidarpakt_II/solidarpakt_II.html.

¹⁶⁷ ARTIKEL. Solidarpakt II. Bundesregierung.de [online]. © 2017 Presse- und Informationsamt der Bundesregierung [cit. 2017-02-12]. Dostupný z: https://www.bundesregierung.de/Content/DE/StatischeSeiten/Breg/Deutsche_Einheit/Artikel/Solidarpakt.html.

¹⁶⁸ BUND LÄNDER FINANZAUSGLEICH UND AUFBAU OST. Solidarpakt II von 2005 bis 2019. Beauftragte-neue-laender.de [online]. © 2017 Bundesministerium für wirtschaft und energie [cit. 2017-02-12]. Dostupný z: http://www.beauftragte-neue-laender.de/BNL/Navigation/DE/Themen/Bundesstaatliche_Solidaritaet/Bund_Laender_Finanzausgleich_und_Aufbau_Ost/Solidarpakt_II/solidarpakt_II.html.

Na základě grafu můžeme pozorovat postupně se snižující částku poskytovanou „novým“ spolkovým zemím a hlavnímu městu Berlínu Spolkem na základě Paktu solidarity II v Koši I, v letech 2005-2019.

V tzv. Koši II obdrží postupně tzv. nové spolkové země spolu s hlavním městem Berlínem finanční podporu od Spolku ve výši cca 51 mld. Eur. Zmíněné prostředky se označují jako nadproporční, to znamená, že tzv. nové spolkové země získají oproti tzv. starým spolkovým zemím více finančních prostředků. Rovněž jako v Koši I i v Koši II poskytované prostředky každoročně klesají.¹⁶⁹

Spolek a spolkové země bývalé NDR se dohodly, do jaké oblasti budou finanční prostředky plynoucí z Koše II vynaloženy. Jsou to např. oblast hospodářství, věda, výzkum a inovace, doprava a evropské strukturální fondy, ze kterých spolkové země rovněž mohou získat finanční podporu.¹⁷⁰

Úmluvy ke Koši II, jež je součástí Paktu solidarity II, zajistily tzv. novým spolkovým zemím a hlavnímu městu Berlínu možnost odstranění strukturálních slabín a staré zátěže NDR.¹⁷¹

Pakty solidarity jsou odvislé od dohody z roku 1993 mezi Spolkem a spolkovými zeměmi o finanční podpoře tzv. nových spolkových zemí a hlavního města Berlína. Díky Paktu solidarity I mohly do roku 2005 „nové“ spolkové země a Berlín čerpat částku 95 mld. Eur. Pakt solidarity II navazuje na Pakt solidarity I, který vyprší v roce 2019. Pakt solidarity II umožňuje spolkovým zemím bývalé NDR čerpat finanční prostředky v další výši, a to 156 mld. Eur. Prostředky Solidárních paktů nesouvisí a nejsou odvislé od Solidárního příspěvku.¹⁷²

---

¹⁶⁹ BUND LÄNDER FINANZAUSGLEICH UND AUFBAU OST. Solidarpakt II von 2005 bis 2019. Beauftragte-neue-laender.de [online]. © 2017 Bundesministerium für wirtschaft und energie [cit. 2017-02-12]. Dostupný z: http://www.beauftragte-neue-laender.de/BNL/Navigation/DE/Themen/Bundesstaatliche_Solidaritaet/Bund_Laender_Finanzausgleich_und_Aufbau_Ost/Solidarpakt_II/solidarpakt_II.html.

¹⁷⁰ Tamtéž.

¹⁷¹ BUND LÄNDER FINANZAUSGLEICH UND AUFBAU OST. Solidarpakt II von 2005 bis 2019. Beauftragte-neue-laender.de [online]. © 2017 Bundesministerium für wirtschaft und energie [cit. 2017-02-12]. Dostupný z: http://www.beauftragte-neue-laender.de/BNL/Navigation/DE/Themen/Bundesstaatliche_Solidaritaet/Bund_Laender_Finanzausgleich_und_Aufbau_Ost/Solidarpakt_II/solidarpakt_II.html.

¹⁷² INLAND. Solidarpakt und „Soli“ – die Unterschiede. Tagesschau.de [online]. © ARD – aktuell/tagesschau.de [cit. 2017-02-28]. Dostupné z: https://www.tagesschau.de/inland/soli-und-solidaritaetszuschlag-101~_origin-5e41e9ad-ad1e-4211-9b41-96b92efca5db.html.

3.2 Současné diskuse o solidaritě

Finanční podpora východu země má své negativní dopady i v západní části. Z některých západoněmeckých obcí, především z oblasti Porúří se ozývají nesouhlasné hlasy se současně nastaveným systémem solidarity, nechtějí totiž financovat východoněmecké spolkové země na svůj úkor.¹⁷³

Někteří politici, např. Klaus Wehling a Hannelore Kraftová, oba ze strany SPD, otevřeně deklarují, že teď je již „na řadě“ Západní Německo. Jak je ale ujednáno, do roku 2019 musí do bývalé NDR proudit sjednané finanční částky. Od roku 2020, tedy po vypršení FAG a Paktu solidarity II by měl být systém nastaven jinak.¹⁷⁴

Wehling a Kraftová mají ovšem i své odpůrce, kteří tvrdí, že příspěvky plynoucí do Paktu solidarity nemohou spolkovými zeměmi tak silně otrásat. Oponují svým kolegům, kteří si stěžují na chybějící peníze, které by mohly investovat do vlastní infrastruktury. Zástupce předsedy poslaneckého klubu CDU/CSU Michael Kretschmer je přesvědčen, že špatný stav infrastruktury v Severním Porýní Vestfálsku je způsoben nashromážděním dluhů plynoucích ze špatné politiky. Vinu na současném stavu zmíněné spolkové země nesou dle Kretschmera její hlavní představitelé.¹⁷⁵

Faktem zůstává, že oblast Porúří nové investice potřebuje. Podniky potřebují příliv peněz, aby byly schopné zajistit prosperitu a nové pracovní pozice. Někdejší průmyslové centrum SRN potřebuje moderní infrastrukturu a prostředí, aby mohlo odpovídat na nejmodernější požadavky.¹⁷⁶

Porúří by proto chtělo usilovat také o Solidární příspěvek. Protože se z bývalého Východního Německa dle spolkové kancléřky Angely Merkelové stala „*vzkvétající země*“ nastal ten správný čas pomoci i jiným regionům. Na řadu by mohlo přijít např. Porúří.¹⁷⁷

Mnoho obcí ve zmíněné oblasti hospodaří s velmi napjatým rozpočtem. Události, jakými jsou strukturální změny, finanční krize nebo vysoká nezaměstnanost Severní Porýní-Vestfálsko silně poznamenaly. Nedostatek finančních prostředků ovlivňuje

---

¹⁷³ INLAND. Solidarpakt und „Soli“ – die Unterschiede. Tagesschau.de [online]. © ARD – aktuell/tagesschau.de [cit. 2017-02-28]. Dostupné z: https://www.tagesschau.de/inland/soli-und-solidaritaetszuschlag-101~_origin-5e41e9ad-ad1e-4211-9b41-96b92efca5db.html.

¹⁷⁴ MEIRITZ, Anette a Severin Weiland. Neue Soli-Debatte. Aufstand West. Spiegel.de [online]. © SPIEGEL ONLINE [cit. 2017-02-27]. Dostupný z: <http://www.spiegel.de/politik/deutschland/neue-debatte-um-solidarpakt-ost-verschuldete-kommunen-im-westen-a-822480.html>.

¹⁷⁵ Tamtéž.

¹⁷⁶ MEINKE, Ulf. Warum sich die Wirtschaft einen „Ruhr-Soli“ wünscht. Derwesten.de [online]. [cit. 2017-02-28]. Dostupné z: <http://www.derwesten.de/wirtschaft/warum-sich-die-wirtschaft-einen-ruhr-soli-wuenscht-id10020217.html>.

¹⁷⁷ Tamtéž.

životy lidí i veřejné služby, v některých městech muselo být přistoupeno k uzavření veřejných bazénů, divadel, ale i školek. To způsobuje vlnu nevole a ozývá se, že porúrské obce nainvestovaly do východních spolkových zemí obrovské množství peněz, které už „nové“ spolkové země nemají kam investovat.¹⁷⁸

Se zmíněným tvrzením ovšem nekorespondují údaje Spolkového ministerstva financí (BMF). „Nové“ spolkové země by podle BMF nebyly schopné nezávislé existence bez Paktu solidarity, Zemského finančního vyrovnání a příspěvků Evropské unie. Na rozdíl od „starých“ spolkových zemí, které jsou schopné pokrýt samostatně na 80,7 % svých nákladů, jsou „nové“ spolkové země schopny pokrýt pouze 32,4 %.¹⁷⁹ Stav v „nových“ spolkových zemí je záležitostí ekonomické přirozenosti. Živnostenská daň i daň z přidané hodnoty jsou zde nižší, méně se zde vyrábí a méně se zde i spotřebovává. Výdělků zaměstnanců jsou rovněž ve srovnání se Západním Německem nižší.¹⁸⁰ Díky solidární výpomoci východoněmecké spolkové země dosáhly progresu. Protože se ale staly hlavním centrem pozornosti, upozaděny byly jiné části SRN.¹⁸¹ Samozřejmě se i na východě SRN najdou prosperující města a místa, jež bývají často dávána za příklad. Jsou to například lázeňské oblasti v Meklenbursku-Předním Pomořansku. Velkým problémem východu země je chybějící průmysl.¹⁸²

---

¹⁷⁸ MEIRITZ, Anette a Severin WEILAND. Neue Soli-Debatte. Aufstand West. Spiegel.de [online]. © SPIEGEL ONLINE [cit. 2017-02-27]. Dostupný z: <http://www.spiegel.de/politik/deutschland/neue-debatte-um-solidarpakt-ost-verschuldete-kommunen-im-westen-a-822480.html>.

¹⁷⁹ Tamtéž.

¹⁸⁰ MEIRITZ, Anette a Severin WEILAND. Neue Soli-Debatte. Aufstand West. Spiegel.de [online]. © SPIEGEL ONLINE [cit. 2017-02-27]. Dostupný z: <http://www.spiegel.de/politik/deutschland/neue-debatte-um-solidarpakt-ost-verschuldete-kommunen-im-westen-a-822480.html>.

¹⁸¹ Tamtéž.

¹⁸² MEIRITZ, Anette a Severin WEILAND. Neue Soli-Debatte. Aufstand West. Spiegel.de [online]. © SPIEGEL ONLINE [cit. 2017-02-27]. Dostupný z: <http://www.spiegel.de/politik/deutschland/neue-debatte-um-solidarpakt-ost-verschuldete-kommunen-im-westen-a-822480.html>.

4. Finanční vyrovnání v SRN po roce 1995

Federální FV je mechanismu, jež přerozděluje celostátní příjmy mezi Spolek a spolkové země. Jeho základ je ukotven v ZZ, čl. 106 a 107. Jak bylo již výše zmíněno, v čl. 106 nalezneme druhy daní, náležící buď Spolku, nebo spolkovým zemím. V ZZ je uvedeno i rovněž výše zmíněné rozdělení tzv. společných daní. Horizontální rozdělení zemských podílů je blíže určeno Zákonem o rozdělení¹⁸³, který vydává Spolek se souhlasem Spolkové rady. Přerozdělení financí mezi spolkovými zeměmi a další případné spolkové příspěvky jsou upravovány Spolkem vydaným a Spolkovou radou odsouhlaseným FAG. Podléhají však pravidlům finanční ústavy a Normovacímu zákonu¹⁸⁴. Oba zákony rokem 2019 vyprší.¹⁸⁵

Aby bylo docíleno nejlevnějšího FV a zamezeno enormnímu zatížení daňových poplatníků, a aby byly zajištěny stejné životní podmínky ve všech spolkových zemích, musí se Spolek a spolkové země dohodnout na potřebách pokrytí nákladů na celé FV.¹⁸⁶ Ve FAG jsou upřesněny podmínky a způsoby rozdělení příjmů z daně z obratu mezi Spolek a spolkové země. Z toho důvodu je v zákoně stanoven sled dalších kroků: Vyrovnání daně z obratu¹⁸⁷, Zemské finanční vyrovnání v užším smyslu¹⁸⁸ a Všeobecné doplňkové příspěvky Spolku¹⁸⁹. Tyto tři kroky dohromady představují FV v širším smyslu.¹⁹⁰

Efekt jednotlivých kroků nemusí plynout nutně stejným směrem. Např. spolkové země, které musely v prvním kroku, ve vyrovnání daně z obratu, finanční částky poskytnout, mohou v Zemském finančním vyrovnání v užším smyslu, rovněž jako Všeobecné doplňkové příspěvky Spolku částky obdržet.¹⁹¹

---

¹⁸³ Zerlegungsgesetz.

¹⁸⁴ Maßstäbengesetz – MaßstG.

¹⁸⁵ ERGEBNISSE DES LÄNDERFINANZAUSGLEICHS 2015. Bundesstaatlicher Finanzausgleich. Bundesfinanzministerium.de [online]. © Bundesministerium der Finanzen [cit. 2017-02-28]. Dostupné z: <http://www.bundesfinanzministerium.de/Content/DE/Monatsberichte/2016/03/Inhalte/Kapitel-3-Analysen/3-3-ergebnisse-des-laenderfinanzausgleichs-2015.html>.

¹⁸⁶ Tamtéž.

¹⁸⁷ Vyrovnání daně z obratu se opírá o čl. 106 ZZ a §§ 1 a 2 FAG. Pozn. autorky.

¹⁸⁸ Zemské finanční vyrovnání vychází z čl. 107 ZZ a §§ 4-10 FAG. Pozn. autorky.

¹⁸⁹ Všeobecné doplňkové příspěvky Spolku vycházejí čl. 107 ZZ a § 11 FAG. Pozn. autorky.

¹⁹⁰ ERGEBNISSE DES LÄNDERFINANZAUSGLEICHS 2015. Bundesstaatlicher Finanzausgleich. Bundesfinanzministerium.de [online]. © Bundesministerium der Finanzen [cit. 2017-02-28]. Dostupné z: <http://www.bundesfinanzministerium.de/Content/DE/Monatsberichte/2016/03/Inhalte/Kapitel-3-Analysen/3-3-ergebnisse-des-laenderfinanzausgleichs-2015.html>.

¹⁹¹ Tamtéž.

Samotné FV představuje složitý mechanismus, který na základě matematických přepočtů přemísťuje velké finanční částky na různé úrovně správy v SRN.¹⁹² Rozdělit lze až na čtyři fáze.¹⁹³

Nejdříve jsou mezi Spolek a spolkové země jako celek rozdělovány společné daňové příjmy. V této fázi je i pro obce spolkových zemí alokován určitý příspěvek. Proces první fáze můžeme označit pojmem vertikální vyrovnání.¹⁹⁴ Vertikální vyrovnání probíhá mezi jednotkami různých správních stupňů. Tzn. od Spolku plynou finanční prostředky do spolkové země, nebo od spolkové země do jí náležejících obcí.¹⁹⁵ Spolku a spolkovým zemím jako celku náleží výnosy z daní z příjmu, daně z příjmu právnických osob a výnosy z daně z obratu, přičemž obcím náleží podíly na daních z příjmu a dani z obratu. Výnosy z daní z příjmu a výnosy z daní z obratu představují největší zdroj daňových příjmů.¹⁹⁶

Ve druhé fázi nastává přerozdělení výnosů z podílu daní, které v první fázi obdržely spolkové země jako celek. Tyto prostředky jsou zde rozdělovány mezi jednotlivé spolkové země. Proces druhé fáze označujeme pojmem horizontální vyrovnání.¹⁹⁷ Proces horizontálního vyrovnání je uskutečňován mezi více jednotkami stejného správního stupně. Tzn., že finanční prostředky plynou ze spolkové země do jiné, to platí i mezi obcemi v jedné spolkové zemi.¹⁹⁸

Horizontální rozdělení daní je princip, který rozděluje mezi jednotlivé spolkové země podíly z výnosů daní, které jim zákonně náleží. V první fázi, ve vertikálním rozdělení daní všechny spolkové země obdržely určitou sumu, kterou je nutno ve fázi horizontální

---

¹⁹² KUBATOVÁ PITROVÁ, Miroslava. Systém finančního vyrovnání v SRN. In: JAKLOVÁ Alena a Anja Edith FERENEC (Hrsg.). *Deutsch ohne Grenzen: Gesellschaftswissenschaften*. 1. Auflage. Brno: Tribun EU, s.r.o., 2015, s. 73.

¹⁹³ LÄNDERFINANZAUSGLEICH. Weitere Informationen zum bundesstaatlichen Finanzausgleich. Bundesfinanzministerium.de [online]. © Bundesministerium der Finanzen [cit. 2017-02-28]. Dostupné z: http://www.bundesfinanzministerium.de/Web/DE/Themen/Oeffentliche_Finanzen/Foederale_Finanzbeziehungen/Laenderfinanzausgleich/laenderfinanzausgleich.html.

¹⁹⁴ Tamtéž.

¹⁹⁵ KUBATOVÁ PITROVÁ, Miroslava. Systém finančního vyrovnání v SRN. In: JAKLOVÁ Alena a Anja Edith FERENEC (Hrsg.). *Deutsch ohne Grenzen: Gesellschaftswissenschaften*. 1. Auflage. Brno: Tribun EU, s.r.o., 2015, s. 73.

¹⁹⁶ Tamtéž.

¹⁹⁷ LÄNDERFINANZAUSGLEICH. Weitere Informationen zum bundesstaatlichen Finanzausgleich. Bundesfinanzministerium.de [online]. © Bundesministerium der Finanzen [cit. 2017-02-28]. Dostupné z: http://www.bundesfinanzministerium.de/Web/DE/Themen/Oeffentliche_Finanzen/Foederale_Finanzbeziehungen/Laenderfinanzausgleich/laenderfinanzausgleich.html.

¹⁹⁸ KUBATOVÁ PITROVÁ, Miroslava. Systém finančního vyrovnání v SRN. In: JAKLOVÁ Alena a Anja Edith FERENEC (Hrsg.). *Deutsch ohne Grenzen: Gesellschaftswissenschaften*. 1. Auflage. Brno: Tribun EU, s.r.o., 2015, s. 73.

rozdělit jednotlivým spolkovým zemím.¹⁹⁹ Při horizontálním rozdělení daní platí tzv. princip místního příjmu. Tzn., že každé spolkové zemi připadne přibližně stejný podíl z výnosu z daní, jaký byl na jejím území finančním úřadem vybrán, to ale neplatí u daně z obratu. Princip místního příjmu se řídí zvláštními pravidly, tzv. rozkladem.²⁰⁰

Ve fázi tři dochází k vyrovnání mezi finančně silnějšími a finančně slabšími spolkovými zeměmi. Jedná se o tzv. Zemské finanční vyrovnání.²⁰¹

Ve fázi čtvrté obdrží finančně nejslabší spolkové země doplňkové prostředky poskytované Spolkem tzv. Doplňkové příspěvky Spolku (*Bundesergänzungszuweisungen – BEZ*).²⁰²

4.1 Přerozdělení daně z obratu

Výše podílů, které spolkové země mohou obdržet je odvislá od tzv. progresivního tarifu (*progressiver Tarif*). Tarif poté závisí na tom, jak daleko pod celkovým průměrem daňových příjmů na obyvatele leží daňové příjmy přepočtené na obyvatele pro danou spolkovou zemi.²⁰³

Díky doplňujícím podílům na dani z obratu je alespoň částečně možné snižovat propastný rozdíl mezi daňově silnějšími a daňově slabšími spolkovými zeměmi.²⁰⁴

Zbýlý podíl z výnosu z daně obratu činí minimálně 75 % a je rozdělen na základě počtu obyvatel mezi všechny spolkové země. Zmíněným postupem nabírá rozdělení daně z obratu kompenzačního a vyrovnávacího účinku.²⁰⁵

---

¹⁹⁹ LÄNDERFINANZAUSGLEICH. Weitere Informationen zum bundesstaatlichen Finanzausgleich. Bundesfinanzministerium.de [online]. © Bundesministerium der Finanzen [cit. 2017-02-28]. Dostupné z: http://www.bundesfinanzministerium.de/Web/DE/Themen/Oeffentliche_Finanzen/Foederale_Finanzbeziehungen/Laenderfinanzausgleich/laenderfinanzausgleich.html.

²⁰⁰ Tamtéž.

²⁰¹ LÄNDERFINANZAUSGLEICH. Weitere Informationen zum bundesstaatlichen Finanzausgleich. Bundesfinanzministerium.de [online]. © Bundesministerium der Finanzen [cit. 2017-02-28]. Dostupné z: http://www.bundesfinanzministerium.de/Web/DE/Themen/Oeffentliche_Finanzen/Foederale_Finanzbeziehungen/Laenderfinanzausgleich/laenderfinanzausgleich.html.

²⁰² Tamtéž.

²⁰³ LÄNDERFINANZAUSGLEICH. Weitere Informationen zum bundesstaatlichen Finanzausgleich. Bundesfinanzministerium.de [online]. © Bundesministerium der Finanzen [cit. 2017-02-28]. Dostupné z: http://www.bundesfinanzministerium.de/Web/DE/Themen/Oeffentliche_Finanzen/Foederale_Finanzbeziehungen/Laenderfinanzausgleich/laenderfinanzausgleich.html.

²⁰⁴ Tamtéž.

²⁰⁵ LÄNDERFINANZAUSGLEICH. Weitere Informationen zum bundesstaatlichen Finanzausgleich. Bundesfinanzministerium.de [online]. © Bundesministerium der Finanzen [cit. 2017-02-28]. Dostupné z: http://www.bundesfinanzministerium.de/Web/DE/Themen/Oeffentliche_Finanzen/Foederale_Finanzbeziehungen/Laenderfinanzausgleich/laenderfinanzausgleich.html.

V případě přerozdělení výnosů z daně z obratu se nevychází z principu místního příjmu.²⁰⁶ Podíl z výnosu z daně z obratu připadající všem spolkovým zemím činí cca 46 %, zbytek poté náleží Spolku, či obcím (viz graf č. 1).²⁰⁷

25 % z celkové částky určené pro spolkové země náleží spolkovým zemím dosahujícím průměrnou hodnotu určenou z daně z příjmu fyzických i právnických osob a zemských daní přepočtenou na obyvatele.²⁰⁸

4.2 Zemské finanční vyrovnání

Rozdělování tzv. společných daní, mezi něž řadíme daň z příjmu fyzických i právnických osob a daň z obratu, mezi Spolek a spolkové země (vertikální rozdělení daní) a mezi spolkovými zeměmi (horizontální rozdělení daní) označujeme jako primární FV. Zemské finanční vyrovnání můžeme označit i jako FV sekundární. Sekundární FV garantuje všem spolkovým zemím přibližně stejný daňový příjem na obyvatele, proto musí korigovat FV primární. Soudobé FV vychází z rozsudku Spolkové ústavního soudu z roku 1999 a je účinné od roku 2005.²⁰⁹

LFA můžeme také rozdělit na vertikální LFA a horizontální LFA. Jako vertikální FV označujeme vyrovnání mezi Spolkem a spolkovými zeměmi. Jako horizontální FV označujeme vyrovnání mezi spolkovými zeměmi navzájem.²¹⁰

Díky LFA obdrží finančně slabší spolkové země tzv. vyrovnávací příspěvky (*Ausgleichszuweisungen*) poskytnuté ze strany finančně silnějších spolkových zemí. Příjmové rozdíly spolkových zemí jsou pouze úměrně eliminovány, aby pomocí FV došlo k posílení vlastní finanční odpovědnosti jednotlivých spolkových zemí.²¹¹

---

²⁰⁶ LÄNDERFINANZAUSGLEICH. Weitere Informationen zum bundesstaatlichen Finanzausgleich. Bundesfinanzministerium.de [online]. © Bundesministerium der Finanzen [cit. 2017-02-28]. Dostupné z: http://www.bundesfinanzministerium.de/Web/DE/Themen/Oeffentliche_Finzen/Foederale_Finanzbeziehungen/Laenderfinanzausgleich/laenderfinanzausgleich.html.

²⁰⁷ ERGEBNISSE DES LÄNDERFINANZAUSGLEICHS 2015. Bundesstaatlicher Finanzausgleich. Bundesfinanzministerium.de [online]. © Bundesministerium der Finanzen [cit. 2017-02-28]. Dostupné z: <http://www.bundesfinanzministerium.de/Content/DE/Monatsberichte/2016/03/Inhalte/Kapitel-3-Analysen/3-3-ergebnisse-des-laenderfinanzausgleichs-2015.html>.

²⁰⁸ Tamtéž.

²⁰⁹ FINANZEN. System des Länderfinanzausgleichs der Bundesrepublik Deutschland. Sachsen.de [online]. [cit. 2017-02-27]. Dostupné z: <http://www.finanzen.sachsen.de/956.html>.

²¹⁰ Tamtéž.

²¹¹ LÄNDERFINANZAUSGLEICH. Weitere Informationen zum bundesstaatlichen Finanzausgleich. Bundesfinanzministerium.de [online]. © Bundesministerium der Finanzen [cit. 2017-02-28]. Dostupné z: http://www.bundesfinanzministerium.de/Web/DE/Themen/Oeffentliche_Finzen/Foederale_Finanzbeziehungen/Laenderfinanzausgleich/laenderfinanzausgleich.html.

FV mezi spolkovými zeměmi je komplikované a ve své podstatě probíhá ve dvou stupních. Do prvního stupně se řadí Vyrovnání daně z obratu, tedy jeho horizontální část, jejíž mechanismus jsme vysvětlili výše.²¹²

Vlastní LFA srovnává finanční sílu (*Finanzkraft*) spolkové země s její finanční potřebou (*Finanzbedarf*). Dle výsledku se poté určí, zda je spolková země povinná poskytnout kompenzaci (*ausgleichspflichtigt*), či zda je spolková země oprávněna obdržet kompenzaci (*ausgleichsberechtigt*).²¹³

Pokud je u spolkových zemí míra vyrovnání vyšší než míra finanční síly, stávají se tzv. příjemci. Pokud je míra finanční síly spolkové země vyšší než míra vyrovnání, je spolková země plátcem.²¹⁴ Spolkové země, jež finanční podporu přijímají převažují a označujeme je německým pojmem *Nehmerländer*.²¹⁵ Na stranu plátců, tzv. *Geberländer*, poté řadíme tři, resp. čtyři spolkové země. Plátcí jsou v současnosti spolkové země Bavorsko, Bádensko-Virtembersko, Hesensko (a městský stát Hamburk).²¹⁶

Finanční síla spolkové země je představena součtem příjmů spolkové země a součtem příjmů všech jejích obcí.²¹⁷ Výsledkem je tzv. míra finanční síly (*Finanzkraftmesszahl*). Jako příjmy spolkové země a obcí jsou chápány příjmy daňové. Míra finanční síly tak zahrnuje daňové příjmy náležející spolkové zemi po Vyrovnání daně z obratu a z 64 % obecních daní.²¹⁸

Při stanovení finanční síly spolkové země jsou zohledněny příjmy jejích obcí, jelikož jsou spolkové země zodpovědné za jejich přiměřenou a dostačující finanční sílu. Spolkové země, na jejichž území se nachází finančně silnější obce, nemusejí na jejich

---

²¹² FINANZEN. System des Länderfinanzausgleichs de Bundesrepublik Deutschland. Sachsen.de [online]. [cit. 2017-02-27]. Dostupné z: <http://www.finanzen.sachsen.de/956.html>.

²¹³ Tamtéž.

²¹⁴ FINANZEN. System des Länderfinanzausgleichs de Bundesrepublik Deutschland. Sachsen.de [online]. [cit. 2017-02-27]. Dostupné z: <http://www.finanzen.sachsen.de/956.html>.

²¹⁵ KUBATOVÁ PITROVÁ, Miroslava. Systém finančního vyrovnání v SRN. In: JAKLOVÁ Alena a Anja Edith FERENEC (Hrsg.). *Deutsch ohne Grenzen: Gesellschaftswissenschaften*. 1. Auflage. Brno: Tribun EU, s.r.o., 2015, s. 74;

MYNÁŘÍKOVÁ, Romana. *Bohatým brát, chudým dávat: Finanční vyrovnání spolkových zemí jako klíčové vnitroněmecké politikum přelomu tisíciletí*. Svazek 1. Praha: Institut mezinárodních studií, 2011, s. 66.

²¹⁶ KUBATOVÁ PITROVÁ, Miroslava. Systém finančního vyrovnání v SRN. In: JAKLOVÁ Alena a Anja Edith FERENEC (Hrsg.). *Deutsch ohne Grenzen: Gesellschaftswissenschaften*. 1. Auflage. Brno: Tribun EU, s.r.o., 2015, s. 74.

²¹⁷ LÄNDERFINANZAUSGLEICH. Weitere Informationen zum bundesstaatlichen Finanzausgleich. Bundesfinanzministerium.de [online]. © Bundesministerium der Finanzen [cit. 2017-02-28]. Dostupné z: http://www.bundesfinanzministerium.de/Web/DE/Themen/Oeffentliche_Finanzen/Foederale_Finanzbeziehungen/Laenderfinanzausgleich/laenderfinanzausgleich.html.

²¹⁸ FINANZEN. System des Länderfinanzausgleichs de Bundesrepublik Deutschland. Sachsen.de [online]. [cit. 2017-02-27]. Dostupné z: <http://www.finanzen.sachsen.de/956.html>.

finanční vybavení vynakládat vysoké finanční částky z vlastního rozpočtu. Jiná situace logicky panuje ve spolkových zemích s finančně slabšími obcemi.²¹⁹

Míra finanční síly je často srovnávána s tzv. mírou vyrovnání (*Ausgleichsmesszahl*). Míra vyrovnání zprostředkovává míru finanční potřeby. Finanční potřeba je definována průměrným finančním vybavením všech spolkových zemí v přepočtu na obyvatele a vynásobena počtem obyvatel dané spolkové země.²²⁰

V některých spolkových zemích, jejichž obyvatelé vykazují zvláštní potřeby (městské státy), nebo ve spolkových zemích s nízkou hustotou obyvatel (Braniborsko, Meklenbursko-Přední Pomořansko, Sasko-Anhaltsko) jsou jejich obyvatelé zvýhodněni. Faktor násobení je v nich fiktivně navýšen.²²¹ Městským státům Berlínu, Hamburku a Brémám je počet obyvatel uměle navýšen až o 35 %.²²² Městské státy totiž vykazují vyšší finanční potřebu na obyvatele než státy teritoriální.²²³

Přesná výše finančního obnosu, jež finančně slabší spolková země obdrží je odvislá od toho, jak moc klesne její finanční síla na obyvatele pod celkovou průměrnou sílu na obyvatele všech spolkových zemí. Na základě lineárně-progresivního tarifu se poté snižuje disproporce mezi skutečným výsledkem a zemským průměrem (celkový průměr všech spolkových zemí).²²⁴

Výše vyrovnávacích obnosů, které poskytují finančně silnější spolkové země je naopak odvislá od toho, o kolik vyšší je finanční síla spolkové země na obyvatele oproti celkovému průměru všech spolkových zemí.²²⁵

---

²¹⁹ LÄNDERFINANZAUSGLEICH. Weitere Informationen zum bundesstaatlichen Finanzausgleich. Bundesfinanzministerium.de [online]. © Bundesministerium der Finanzen [cit. 2017-02-28]. Dostupné z: http://www.bundesfinanzministerium.de/Web/DE/Themen/Oeffentliche_Finzen/Foederale_Finanzbeziehungen/Laenderfinanzausgleich/laenderfinanzausgleich.html.

²²⁰ FINANZEN. System des Länderfinanzausgleichs der Bundesrepublik Deutschland. Sachsen.de [online]. [cit. 2017-02-27]. Dostupné z: <http://www.finanzen.sachsen.de/956.html>.

²²¹ Tamtéž.

²²² LÄNDERFINANZAUSGLEICH. Weitere Informationen zum bundesstaatlichen Finanzausgleich. Bundesfinanzministerium.de [online]. © Bundesministerium der Finanzen [cit. 2017-02-28]. Dostupné z: http://www.bundesfinanzministerium.de/Web/DE/Themen/Oeffentliche_Finzen/Foederale_Finanzbeziehungen/Laenderfinanzausgleich/laenderfinanzausgleich.html.

²²³ Tamtéž.

²²⁴ LÄNDERFINANZAUSGLEICH. Weitere Informationen zum bundesstaatlichen Finanzausgleich. Bundesfinanzministerium.de [online]. © Bundesministerium der Finanzen [cit. 2017-02-28]. Dostupné z: http://www.bundesfinanzministerium.de/Web/DE/Themen/Oeffentliche_Finzen/Foederale_Finanzbeziehungen/Laenderfinanzausgleich/laenderfinanzausgleich.html.

²²⁵ Tamtéž. .

Tabulka č. 3: Zemské finanční vyrovnání (1995-2015)²²⁶

Rok	Celkem	BW	BY	BE	BB	HB	HH	HE	MV	NI	NW	RP	SL	SN	ST	SH	TH
1995	5.724	1.433	1.295	2.159	442	287	60	1.101	394	231	1.763	117	92	907	574	72	521
1996	6.253	1.289	1.463	2.217	523	235	246	1.657	438	283	1.598	118	120	1.005	635	8	576
1997	6.134	1.232	1.586	2.266	504	179	140	1.610	431	344	1.564	151	104	981	301	3	574
1998	6.920	1.778	1.486	2.501	534	466	314	1.758	448	403	1.583	219	117	1.020	617	0	595
1999	7.490	1.760	1.635	2.725	587	340	345	2.433	464	532	1.318	195	153	1.122	672	89	612
2000	8.273	1.957	1.884	2.812	644	442	556	2.734	500	568	1.141	392	167	1.182	711	185	670
2001	7.568	2.115	2.277	2.653	498	402	268	2.629	434	952	278	229	146	1.031	591	60	573
2002	7.445	1.663	2.047	2.677	541	407	197	1.910	439	487	1.628	419	139	1.047	607	112	571
2003	6.610	2.169	1.859	2.639	502	346	656	1.876	393	392	50	259	107	936	520	16	500
2004	6.805	2.217	2.315	2.703	534	331	578	1.529	403	446	213	190	116	930	532	102	517
2005	6.948	2.235	2.234	2.456	588	366	383	1.606	433	363	490	294	112	1.020	587	164	581
2006	7.322	2.057	2.093	2.709	611	417	623	2.418	475	240	132	346	115	1.078	590	124	617
2007	7.917	2.316	2.311	2.900	675	471	368	2.885	513	318	38	343	125	1.165	627	136	644
2008	8.263	2.499	2.923	3.140	621	505	371	2.470	538	317	54	374	116	1.158	627	177	637
2009	6.848	1.488	3.354	2.877	501	433	45	1.902	450	110	59	293	93	910	514	169	497
2010	7.039	1.709	3.511	2.900	401	445	66	1.752	399	259	354	267	89	854	497	101	472
2011	7.324	1.813	3.621	2.999	443	518	92	1.799	433	209	239	246	120	923	544	119	531
2012	7.891	2.765	3.797	3.224	543	521	25	1.304	453	178	435	256	94	961	550	134	542
2013	8.459	2.429	4.320	3.338	521	589	87	1.711	464	106	693	243	138	1.002	563	196	547
2014	9.019	2.356	4.852	3.491	510	604	55	1.755	463	276	897	288	144	1.034	585	172	554
2015	9.595	2.313	5.449	3.613	495	626	112	1.720	473	418	1.021	349	152	1.023	597	248	581

Zdroj: vlastní zpracování, na základě údajů z: <http://www.haushaltssteuerung.de/bund-laender-finanzausgleich.html>.

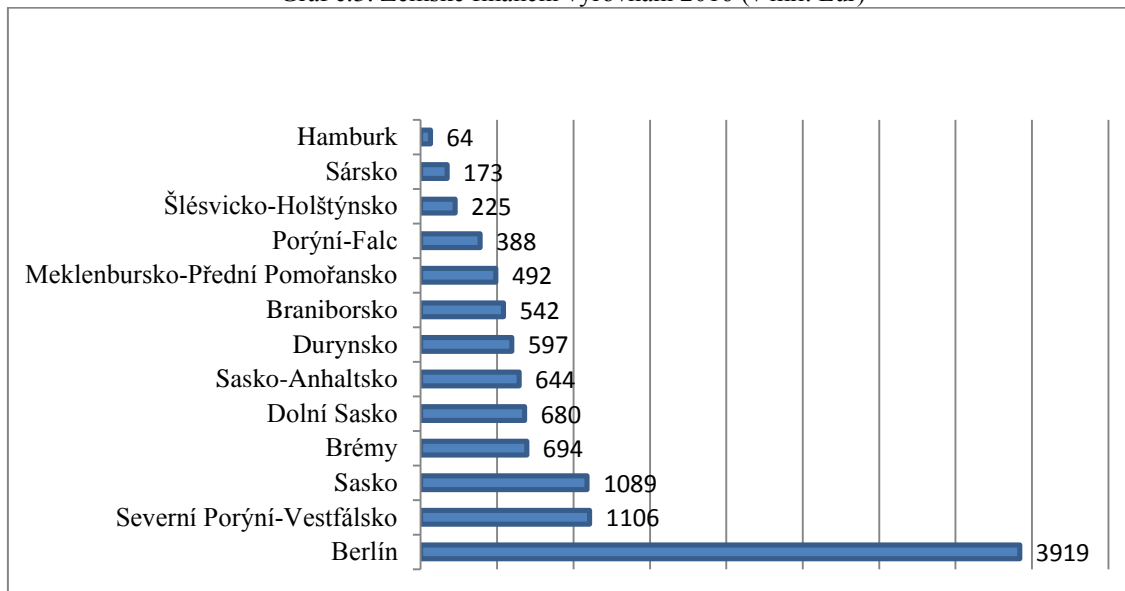
V tabulce č. 3 jsou modře vyznačeny částky celkového vyrovnávacího objemu v letech 1995-2015. Červená barva značí částky, které plátcí do systému vyplátili, zeleně jsou vyznačeny finanční obnosy, které v rámci LFA obdrželi příjemci. Všechny částky jsou uvedeny v mil. Eur.

Na základě tabulky jsou jasně vidět výdaje, které jednotlivé spolkové země vyplácejí do LFA. Mezi tzv. plátce patří již výše zmíněné Bádensko-Virtembersko, Bavorsko a Hesensko, stejně jako městský stát Hamburk. Severní Porýní-Vestfálsko a rovněž Šlesvicko-Holštýnsko dříve patřily k tzv. plátcům, dnes však patří do skupiny tzv. příjemců.

²²⁶ BW – Bádensko-Virtembersko; BY – Bavorsko; BE – Berlín; BB – Braniborsko; HB – Brémy; HH – Hamburk; HE – Hesensko; MV – Meklenbursko-Přední Pomořansko; NI – Dolní Sasko; NW – Severní Porýní-Vestfálsko; RP – Porýní-Falc; SL – Sársko; SN – Sasko; ST – Sasko-Anhaltsko; SH – Šlesvicko-Holštýnsko; TH - Durynsko.

Pokud se retrospektivně ohlédneme, zjistíme, že např. Bavorsko nepatřilo vždy mezi plátce. V letech 1950-1986 platil Svobodný stát Bavorsko za příjemce, poté se přesunul do skupiny plátců.²²⁷

Graf č.3: Zemské finanční vyrovnání 2016 (v mil. Eur)

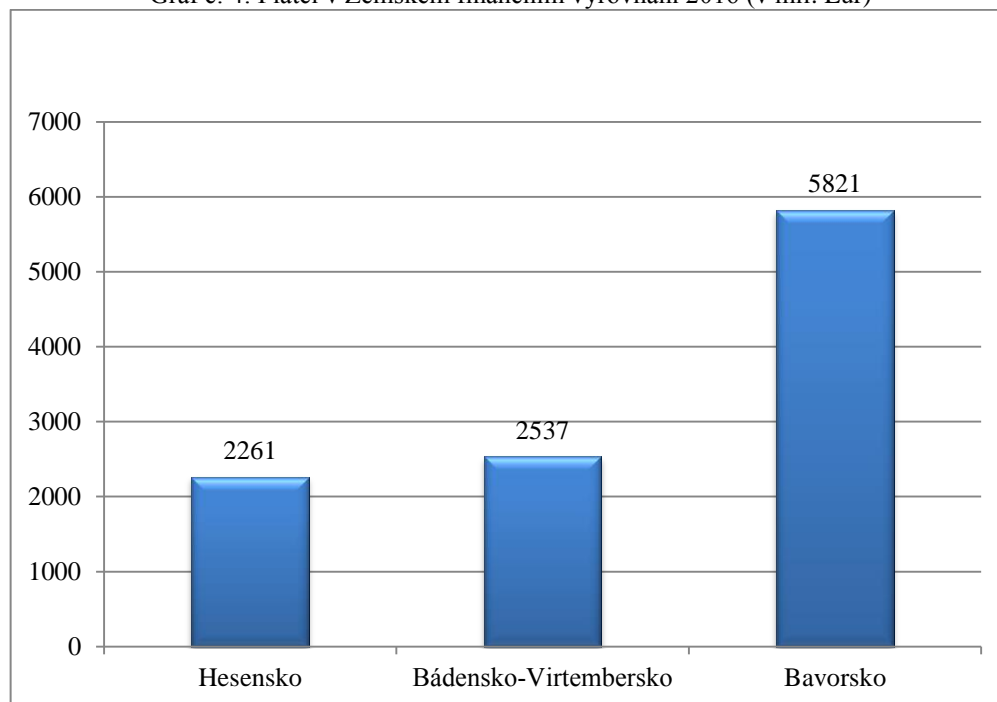

Zdroj: vlastní zpracování, na základě údajů z:
<https://de.statista.com/statistik/daten/studie/71763/umfrage/geber-und-empfaenger-beim-laenderfinanzausgleich/>.

Graf č. 3 ukazuje jednotlivé finanční obnosy, které v LFA obdržely finančně slabé spolkové země. Údaje pocházejí z roku 2016 a lze zde pozorovat, že se na stranu příjemců dostal i městský stát Hamburk. Hamburk ale održel ze všech nejmenší částku. Nejvyšší finanční obnos obdrželo hlavní město a zároveň městský stát Berlín.

²²⁷ RÜSKAMP, Wulf. Die Geschichte des Länderfinanzausgleich. Badische-zeitung.de [online]. [cit. 2017-03-4]. Dostupné z: <http://www.badische-zeitung.de/suedwest-1/die-geschichte-des-laenderfinanzausgleichs--40369992.html>.

Graf č. 4: Plátcí v Zemském finančním vyrovnání 2016 (v mil. Eur)

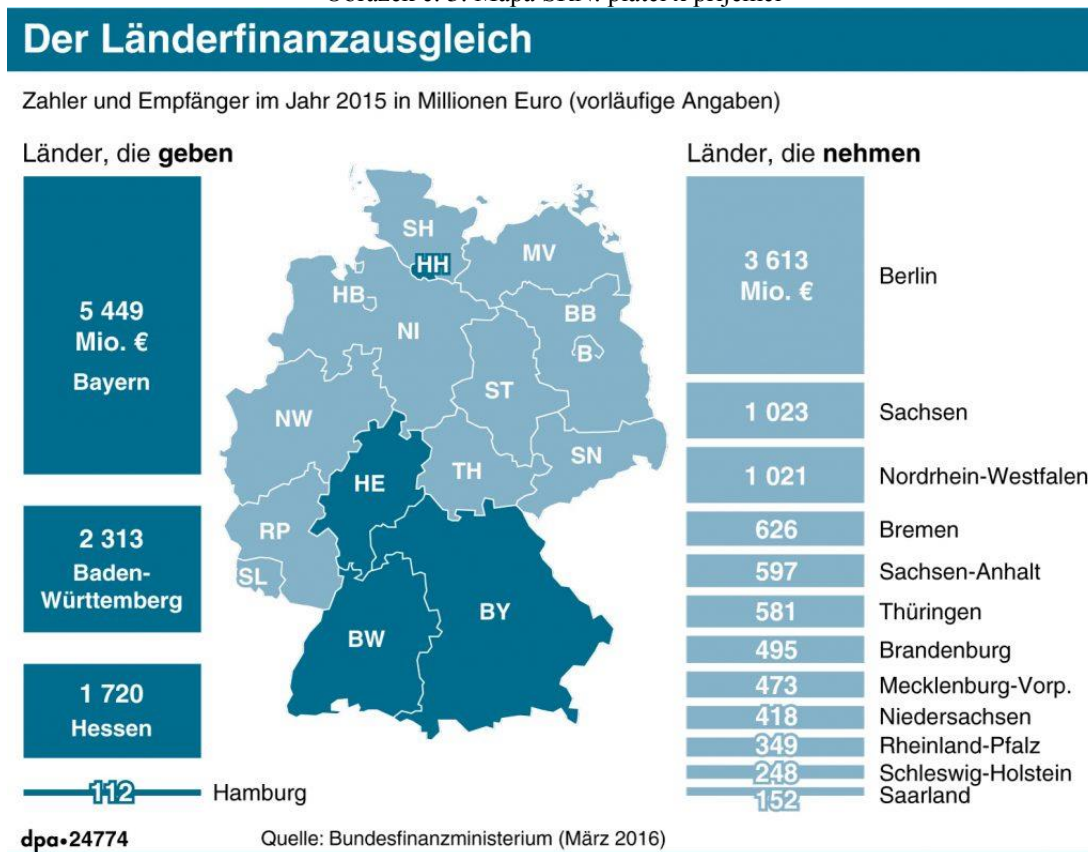
Zdroj: vlastní zpracování, na základě údajů z:

<https://de.statista.com/statistik/daten/studie/71763/umfrage/geber-und-empfaenger-beim-laenderfinanzausgleich/>.

Graf č. 4 znázorňuje tři spolkové země, které do systému LFA poskytují finanční částky na podporu finančně slabších spolkových zemí. Nejvyšší částku poskytuje spolková země Bavorsko. Nejnižší, ovšem ne zanedbatelnou, částku poskytuje do systému Hesensko.

Obrázek č. 3: Mapa SRN: plátcí x příjemci

Zdroj: <https://www.bayernkurier.de/inland/18526-seehofer-setzt-sich-durch/>.

Obrázek č. 3 poskytuje náhled na mapu SRN a ilustruje současný trend. Tmavě modře jsou na mapě vyznačeny plátcí Bavorsko, Bádensko-Virtembersko, Hesensko a městský stát Hamburk, který v roce 2015 do systému FV peníze také přispíval. Světle modře jsou na mapě vyznačeni příjemci, jejichž počet nad plátcí výrazně převažuje. Přestože je mapa z roku 2015 demonstruje již známý fakt, největším příjemcem je hlavní město Berlín (viz 5. kapitola).

Bavorsko je již dlouhodobě největším plátcí v procesu FV, což souvisí s globální ekonomickou krizí, která se rokem 2009 začala promítat i do veřejných rozpočtů. V letech 2005-2008 dosahoval finanční podíl poskytovaný Bavorskem na FV 30 % celkové částky poskytovanou plátcí. V roce 2009 bavorský podíl stoupl o 20 % procent, tedy na 50 % celkového podílu na částce poskytované všemi plátcí. Bavorsko dokázalo globální finanční krizí projít lépe než další plátcí. Krize zasáhla výrazně Bádensko-Virtembersko, až poté Hesensko. Protože se Bádensko-Virtembersko z krize postupně vzpamatovává, dá se předpokládat, že se bavorský podíl bude snižovat. Ovšem za předpokladu, že bude posilovat i Hesensko. Na základě výše zmíněného lze konstatovat,

že enormní zatížení Bavorska má za následek nerovnoměrný účinek globální ekonomické krize na straně plátců. Nikoliv slabé finanční postavení příjemců.²²⁸

Díky federální reformě roku 2009 byly v SRN zavedeny instrumenty, jež mají za cíl ustálení veřených rozpočtů, mají zamezit jejich nadměrnému zadlužování a mají rovněž dodržovat tzv. dluhovou brzdu. Dluhová brzda zakazuje spolkovým zemím, až na některé výjimky, nové zadlužování do roku 2020.²²⁹

Proto tzv. Stabilizační rada kontroluje rozpočet Spolku i jednotlivých spolkových zemí. Stabilizační rada představuje společný orgán Spolku a spolkových zemí. Mezi členy Stabilizační rady patří spolkový ministr financí, všichni zemští ministři financí a v neposlední řadě i spolkový ministr hospodářství a energetiky. Spolkové země ročně Stabilizační radu informují o stavu zemského rozpočtu a o předpokladech jeho dalšího vývoje. Pokud se některá spolková země ocitne v rozpočtové nouzi, určí jí Stabilizační rada sanační program.²³⁰

4.2.1 Doplnkové příspěvky Spolku

Jestliže jsme výše zmiňovali horizontální FV, je třeba se na tomto místě zaměřit na FV vertikální.

FV vertikální probíhá v podobě tzv. Doplnkových příspěvků Spolku. Na základě FAG můžeme rozlišit dva typy spolkových příspěvků.

a) Všeobecné doplnkové příspěvky Spolku (BEZ)

Posledním stupněm vyrovnávacího systému ve finanční síle spolkových zemí jsou tzv. Všeobecné BEZ. Všeobecné BEZ jsou financovány z příjmů Spolku, z jeho rozpočtu. Pomocí všeobecných BEZ upravuje Spolek LFA. Na všeobecné BEZ mají nárok spolkové země, které i po LFA zůstaly pod celkovým průměrem. V tomto případě hovoříme i o vertikálním vyrovnání s horizontálním dopadem.²³¹

---

²²⁸ LÄNDERFINANZAUSGLEICH. Warum zahlt Bayern gegenwärtig die Hälfte des Finanzausgleichs?. Berlin.de [online]. [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: <https://www.berlin.de/sen/finanzen/haushalt/nachrichten/artikel.7126.php#10>.

²²⁹ Tamtéž.

²³⁰ LÄNDERFINANZAUSGLEICH. Wer aber sorgt dafür, dass die Länder ihre Haushalte in Ordnung bringen?. Berlin.de [online]. [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: <https://www.berlin.de/sen/finanzen/haushalt/nachrichten/artikel.7126.php#10>.

STABILITÄTSRAT. Stabilitaetsrat.de [online]. [cit. 2017-04-20]. Dostupné z: http://www.stabilitaetsrat.de/DE/Home/home_node.html.

²³¹ FINANZEN. System des Länderfinanzausgleichs de Bundesrepublik Deutschland. Sachsen.de [online]. [cit. 2017-02-27]. Dostupné z: <http://www.finanzen.sachsen.de/956.html>.

BEZ obdrží ta spolková země, která leží pod 99,5 % celkového průměru finanční síly a Spolek na základě FAG chybějící podíl do celkového průměru kryje až do výše 77,5 %.²³²

b) Doplnkové příspěvky Spolku zvláštní potřeby

Speciální BEZ, BEZ zvláštní potřeby, kompenzují finančně slabým spolkovým zemím zvláštní zátěž. Přičemž zvláštní zatížení je důvod k tomu, aby byly speciální BEZ poskytovány.²³³ Speciální BEZ poskytuje Spolek a poskytnutí částky musí odůvodnit. Finančně slabé spolkové země, u nichž zvláštní zátěž vzniká, mají nárok na speciální BEZ. BEZ zvláštní potřeby mohou obdržet tzv. nové spolkové země a hlavní město Berlín na pokrytí zvláštní zátěže plynoucí z infrastrukturální rekonstrukce. BEZ zvláštní potřeby FAG přímo vyčísluje na roky 2005-2019.²³⁴

Tabulka č. 4: Roční obnosy Doplnkových příspěvků Spolku zvláštní potřeby

Rok	Poskytovaná částka (v mil. Eur)
2005	10 533
2006	10 481
2007	10 379
2008	10 226
2009	9 510
2010	8 743
2011	8 027
2012	7 260
2013	6 545
2014	5 778
2015	5 062
2016	4 295
2017	3 579
2018	2 812
2019	2 096

Zdroj: vlastní zpracování, na základě údajů informací z FAG.

²³² Německo. Finanzausgleichgesetz. Ze dne 20. 12. 2001. Dostupný také z: https://www.gesetze-im-internet.de/finausglg_2005/BJNR395600001.html.

²³³ LÄNDERFINANZAUSGLEICH. Weitere Informationen zum bundesstaatlichen Finanzausgleich. Bundesfinanzministerium.de [online]. © Bundesministerium der Finanzen [cit. 2017-02-28]. Dostupné z: http://www.bundesfinanzministerium.de/Web/DE/Themen/Oeffentliche_Finzen/Foederale_Finanzbeziehungen/Laenderfinanzausgleich/laenderfinanzausgleich.html.

²³⁴ Německo. Finanzausgleichgesetz. Ze dne 20. 12. 2001. Dostupný také z: https://www.gesetze-im-internet.de/finausglg_2005/BJNR395600001.html.

Díky tabulce č. 3 pozorujeme postupně se snižující částku uvolňovanou Spolkem ve formě BEZ zvláštní potřeby na podporu pěti tzv. nových spolkových zemí a hlavního města Berlína od roku 2005-2019. 2019 je posledním zmiňovaným rokem ve FAG, protože zákonem 2019 vyprší.

4.3 Komunální finanční vyrovnání

Jak z výše zmíněného vyplývá, FV není pouze záležitostí, která se odehrává na centrální úrovni federace. Mimo úroveň zemskou jej nacházíme i na úrovni komunální. Jelikož je Komunální finanční vyrovnání (KFA) záležitostí každé spolkové země, nemůžeme se jím v rámci této práce z kapacitních i obsahových důvodů podrobně zabývat. V úvodu bylo řečeno, že bohatší obce v rámci jedné spolkové země finančně podporují obce finančně slabší.

Mezi příjmy obcí řadíme mj. příjmy z výnosů z daní. Svou finanční politiku musí obce podřizovat předpisům Spolku, spolkových zemí, ale i okresům, jejichž jsou součástí. Obce nedisponují právem participovat na určování centrálních pravidel. Mohou se však svým působením na zastřešující organizace pokusit rozhodování ovlivnit.²³⁵

Systém KFA je ukotven v čl. 28 ZZ. Ovšem jakým konkrétním způsobem KFA na území dané spolkové země probíhá je tzv. *Ländersache*²³⁶. Každá spolková země disponuje zákonem o FV, či je FV součástí obecního pořádku.²³⁷

KFA můžeme také rozdělit na část vertikální a část horizontální. Vertikální KFA probíhá mezi spolkovou zemí, jejími obcemi a svazy obcí. Horizontální KFA probíhá mezi jednotlivými obcemi a svazy obcí.²³⁸

Při vertikálním KFA nelze vypočítat míra vyrovnání mezi finanční potřebou a finanční silou spolkové země a obcí. Vyrovnání je proto řízeno paušálně čl. 106 ZZ. Obce dané spolkové země mají nárok na určitý podíl z výnosu z tzv. společných daní lišící se dle spolkové země, protože každá spolková země na obecní i zemské úrovni zadává jiné

---

²³⁵ KUBATOVÁ PITROVÁ, Miroslava. Systém finančního vyrovnání v SRN. In: JAKLOVÁ Alena a Anja Edith FERENEC (Hrsg.). *Deutsch ohne Grenzen: Gesellschaftswissenschaften*. 1. Auflage. Brno: Tribun EU, s.r.o., 2015, s. 78.

²³⁶ Záležitost dané spolkové země. Pozn. autorky.

²³⁷ KUBATOVÁ PITROVÁ, Miroslava. Systém finančního vyrovnání v SRN. In: JAKLOVÁ Alena a Anja Edith FERENEC (Hrsg.). *Deutsch ohne Grenzen: Gesellschaftswissenschaften*. 1. Auflage. Brno: Tribun EU, s.r.o., 2015, s. 78;

Jednotlivé zákony upravující KFA se v jednotlivých spolkových zemích mohou v názvech lišit, resp. liší. Pozn. autorky; Obecní pořádek = Gemeindeordnung.

²³⁸ DIGITALE FACHBIBLIOTHEK. Kommunalen Finanzausgleich. [Wirtschaftslexikon.gabler.de](http://wirtschaftslexikon.gabler.de) [online]. © Springer Fachmedien Wiesbaden GmbH – ein Unternehmen von Springer Nature [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: <http://wirtschaftslexikon.gabler.de/Definition/kommunaler-finanzausgleich.html>.

úkoly k plnění. Protože finanční vybavení obcí není pro každou obec stejné a jsou mezi nimi rozdíly, je třeba horizontálního FV. V případě KFA hovoříme přesněji o horizontálním FV s vertikálním působením. Obnos vyrovnání je představován kvótou vlastnického podílu na zemském daňovém příjmu.²³⁹

V procesu KFA se tedy vertikálně přerozdělují finanční obnosy mezi spolkovou zemi a obce jí náležející. Horizontálně snižuje disparity mezi obcemi různé finanční síly.²⁴⁰

Samotný proces KFA spočívá opět ve zjištění finanční potřeby vyjádřené v míře vyrovnání. Určení vychází z počtu obyvatel dané obce, u některých obcí v závislosti na jejich velikosti, je počet obyvatel uměle navýšen.²⁴¹ Počet obyvatel je vynásoben základní částkou. Základní částka je finanční obnos, který je poskytnut k dispozici k vyrovnání. K určení finanční síly obce jsou poté zohledňovány pouze nejdůležitější daňové příjmy. Míra finanční potřeby a míra daňové síly jsou po výpočtech porovnávány. Rozdíly mezi nimi jsou následně alespoň částečně pomocí klíčových příspěvků (*Schlüsselzuweisungen*) dorovnány. Vedle klíčových příspěvků je možné rozlišit ještě příspěvky potřeby (*Bedarfzuweisungen*) a řídicí příspěvky (*Lenkungszuweisungen*), které by měly pomoci mazat disparity mezi jednotlivými obcemi.²⁴²

KFA představuje velmi důležitý proces pro obce spolkových zemí, protože navyšuje jejich rozpočty. Obce tak mohou lépe plnit jim přidělené úkoly. KFA rovněž bere v potaz různé potřeby obcí a při určování finanční podpory k nim přihlíží.²⁴³

4.4 Současná diskuse na téma finanční vyrovnání

Z výše zmíněných podkapitol lze pozorovat, že strany plátců a příjemců v podobě spolkových zemí nejsou vyvážené. Příjemci převládají. Již tradičně největším příjemcem mezi finančně slabšími spolkovými zeměmi platí hlavní město a zároveň městský stát Berlín (více viz 5. kapitola). Z důvodu nerovnoměrného finančního

²³⁹ DIGITALE FACHBIBLIOTHEK. Kommunalen Finanzausgleich. Wirtschaftslexikon.gabler.de [online]. © Springer Fachmedien Wiesbaden GmbH – ein Unternehmen von Springer Nature [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: <http://wirtschaftslexikon.gabler.de/Definition/kommunaler-finanzausgleich.html>.

²⁴⁰ KUBATOVÁ PITROVÁ, Miroslava. Systém finančního vyrovnání v SRN. In: JAKLOVÁ Alena a Anja Edith FERENEC (Hrsg.). Deutsch ohne Grenzen: Gesellschaftswissenschaften. 1. Auflage. Brno: Tribun EU, s.r.o., 2015, s. 82.

²⁴¹ Tamtéž, s. 82.

²⁴² DIGITALE FACHBIBLIOTHEK. Kommunalen Finanzausgleich. Wirtschaftslexikon.gabler.de [online]. © Springer Fachmedien Wiesbaden GmbH – ein Unternehmen von Springer Nature [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: <http://wirtschaftslexikon.gabler.de/Definition/kommunaler-finanzausgleich.html>.

²⁴³ KUBATOVÁ PITROVÁ, Miroslava. Systém finančního vyrovnání v SRN. In: JAKLOVÁ Alena a Anja Edith FERENEC (Hrsg.). Deutsch ohne Grenzen: Gesellschaftswissenschaften. 1. Auflage. Brno: Tribun EU, s.r.o., 2015, s. 83-84.

zatížení a profitu na straně druhé se FV jeví jako téma kontroverzní. V SRN se neseťkáváme s jednotnými názory na téma FV. Proto nám následující podkapitola představí názory předních politických představitelů SRN a názory spolkových zemí.

Největším plátcem v systému FV je Svobodný stát Bavorsko. Podle některých údajů mělo Bavorsko již v roce 2014 zaplatit do přerozdělovací mašinérie systému FV více než pět mld. Eur. Bavorský ministr financí M. Söder se stále rostoucí částkou, kterou do systému musí vydávat, zásadně nesouhlasí a chce trend změnit.²⁴⁴

LFA je kontroverzní již dlouhou dobu, některé spolkové země dokonce proti němu podávaly žaloby ke Spolkovému ústavnímu soudu. Spolkové země Bavorsko a Hesensko podaly konkrétně v roce 2013 žalobu (viz níže), protože jsou přesvědčeni o protiústavnosti systému FV.²⁴⁵

Poté, co hlavní představitelé Unie²⁴⁶ nesouhlasili se Schäubleovým (CDU) návrhem začlenit Solidární příspěvek přímo do daně z příjmů, ale navrhli jeho snižování od roku 2020, ocitlo se jednání o reformě FV na tzv. mrtvém bodě.²⁴⁷

Proto v roce 2015 chtělo Bádensko-Virtembersko podnítit diskusi k reformě ohledně rozdělení financí mezi Spolek a spolkové země, a tím přivést SRN k novému FV. Předseda zemské vlády v roce 2015 W. Kretschmann (Zelení) a ministr financí (2015) N. Schmid (SPD) představili ve zmíněném roce v hlavním městě Berlíně nový návrh na fungování mechanismu FV. S jeho hlavními rysy souhlasily i spolkové země.²⁴⁸

Kretschmann a Schmidt představili kompromis, který se dle nich jevil jako dobré řešení, ale spolková kancléřka A. Merklová (CDU) zaujímala zamítavé stanovisko.²⁴⁹

Kretschmann byl toho názoru, že pokud bude Solidární příspěvek postupně snižován, je nutné spolkovým zemím zajistit dostatek finančních prostředků na přerozdělování.

---

²⁴⁴ LÄNDERFINANZAUSGLEICH. Bayern zahlt Rekordzeche für arme Bundesländer. Spiegel.de [online]. © SPIEGEL ONLINE 2014 [cit. 2017-03-08]. Dostupný z: <http://www.spiegel.de/wirtschaft/soziales/laenderfinanzausgleich-bayern-zahlt-rekordsummen-a-988897.html>.

²⁴⁵ FUNK, Albert. Baden-Württemberg und der Finanzausgleich. Winfried Kretschmann schlägt Kompromissmodell vor. Tagespiegel.de [online]. © Der Tagesspiegel [cit. 2017-03-08]. Dostupný z: <http://www.tagesspiegel.de/politik/baden-wuerttemberg-und-der-finanzausgleich-winfried-kretschmann-schlaegt-kompromissmodell-vor/11528644.html>.

²⁴⁶ Označení pro fúzi CDU a CSU. Pozn. autorky.

²⁴⁷ FUNK, Albert. Baden-Württemberg und der Finanzausgleich. Winfried Kretschmann schlägt Kompromissmodell vor. Tagespiegel.de [online]. © Der Tagesspiegel [cit. 2017-03-08]. Dostupný z: <http://www.tagesspiegel.de/politik/baden-wuerttemberg-und-der-finanzausgleich-winfried-kretschmann-schlaegt-kompromissmodell-vor/11528644.html>.

²⁴⁸ Tamtéž.

²⁴⁹ FUNK, Albert. Baden-Württemberg und der Finanzausgleich. Winfried Kretschmann schlägt Kompromissmodell vor. Tagespiegel.de [online]. © Der Tagesspiegel [cit. 2017-03-08]. Dostupný z: <http://www.tagesspiegel.de/politik/baden-wuerttemberg-und-der-finanzausgleich-winfried-kretschmann-schlaegt-kompromissmodell-vor/11528644.html>.

Nový model by podle zeleno-červených²⁵⁰ autorů znamenal zvýšení zemského podílu na dani z obratu a rovněž by měl ulehčit daňovým poplatníkům, buď zrušením progresse, nebo větší podporou rodin.²⁵¹

Protože Sársko a Brémy potřebují pomoci s předluženými rozpočty, přičemž by měly být náklady na pomoc rozděleny mezi Spolek a spolkové země, byli v souladu s kompromisem požadavky premiérky H. Kraftové (2015, SPD) ze Severního Porýní-Vestfálska. Kraftová navrhovala rovněž jiný systém přerozdělení daně z obratu. Změna by pomohla Severnímu-Porýní Vestfálsku a plátcům, znevýhodňovala by ale země bývalé NDR.²⁵²

V roce 2016 mělo Hesensko podle předběžných výpočtů do systému LFA přispět částkou více než dvě mld. Eur. Hesensko mělo na základě propočtů v první polovině v roce 2016 vyplatit do systému LFA ze všech plátců nejvyšší finanční obnos. Dle T. Schäfera (CDU) zaplatil každý obyvatel spolkové země Hesensko 224 Eur.²⁵³

Částka 224 Eur je nejvyšší ze všech částek, které plátcí finančně slabým spolkovým zemím poskytly. Podle údajů Schäfera v první polovině v roce 2016 zaplatilo Bavorsko 219 Eur na hlavu, Bádensko-Virtembersko 104 na hlavu a Hamburk 25 Eur na hlavu.²⁵⁴

Bádensko-virtemberský premiér, proto říká: „*to stačí*“.²⁵⁵

V roce 2016 se spolkové země opět měly dohodnout na dalším směřování mechanismu FV. V koaliční smlouvě černo-červené²⁵⁶ spolkové vlády bylo ustanoveno, že dojde k reformě FV do poloviny funkčního období.

Několik let se přední političtí aktéři snažili dospět ke kýženému výsledku. Dle A. Hajdukové (Zelení) měl být plán reformy FV jedním z nejdůležitějších úkolů současné spolkové koalice, plán ale ztroskotal. V polovině června 2016 se však sešla spolková kancléřka A. Merklová se zástupci spolkových zemí, aby se dohodly na dalším

---

²⁵⁰ Stranické barvy. Zelená pro stranu Zelených a červená pro SPD. Pozn. autorky.

²⁵¹ FUNK, Albert. Baden-Württemberg und der Finanzausgleich. Winfried Kretschmann schlägt Kompromissmodell vor. Tagespiegel.de [online]. © Der Tagesspiegel [cit. 2017-03-08]. Dostupný z: <http://www.tagesspiegel.de/politik/baden-wuerttemberg-und-der-finanzausgleich-winfried-kretschmann-schlaegt-kompromissmodell-vor/11528644.html>.

²⁵² Tamtéž.

²⁵³ SCHÄFERS, Manfred. Länderfinanzausgleich. Die Hessen zahlen am meisten. Faz.net [online]. © Frankfurter Allgemeine Zeitung GmbH 2001-2017 [cit. 2017-03-08]. Dostupný z: <http://www.faz.net/aktuell/wirtschaft/hessen-zahlt-am-meisten-in-den-laenderfinanzausgleich-14351534.html>.

²⁵⁴ Tamtéž.

²⁵⁵ SCHÄFERS, Manfred. Länderfinanzausgleich. Die Hessen zahlen am meisten. Faz.net [online]. © Frankfurter Allgemeine Zeitung GmbH 2001-2017 [cit. 2017-03-08]. Dostupný z: <http://www.faz.net/aktuell/wirtschaft/hessen-zahlt-am-meisten-in-den-laenderfinanzausgleich-14351534.html>.

²⁵⁶ Černá barva pro unii CDU/CSU a červená barva pro SPD. Pozn. autorky.

směrování plánů reformy FV. Na společném stanovisku se nebyli schopni domluvit ani příslušníci stejného poslaneckého klubu ve Spolkvém sněmu. Proto nebylo jasné, jak jednání dopadne.²⁵⁷

Nakonec se mělo rozhodovat mezi dvěma modely nového FV. Spolkové země navrhovaly, aby se současná forma FV zredukovala ze čtyř stupňů pouze na tři. Koncept spolkových zemí předpokládal vymizení třetího stupně FV, tedy LFA, to prosazoval především bavorský předseda vlády H. Seehofer (CSU). Zemské finanční vyrovnání by se mělo nově odehrávat ve stupni dva, ve Vyrovnání daně z obratu. Finanční síla obcí, což je dobré především pro východoněmecké spolkové země, by byla více zvýhodněna. K tomu by připadal ještě spolkový příspěvek k vyrovnání finanční síly obcí. Městský stát Brémy a také Sársko by dostaly vyšší pomoc pro stabilizaci jejich rozpočtů.²⁵⁸

Druhý, Schäubleův, koncept je rovněž třístupňový a podobá se více soudobému systému FV. Schäuble zastává nový model kvůli větší transparentnosti. Je navíc přesvědčen, že díky přímým odvodům by počet žalob ze stran plátců a Zemských sněmů rostl.²⁵⁹

Druhý model rovněž předpokládá vyrovnání finanční síly obcí a vyšší finanční obnos pro městský stát Brémy a pro Sársko. S některými návrhy spolkových zemí v oblasti spolkových příspěvků nekoresponduje, navrhuje však jiné, s čímž nesouhlasí spolkové země.²⁶⁰

Schäuble návrh spolkových zemí označuje za příliš komplikovaný, dle něj je složitější než dosavadní systém přerozdělování. Tvrdí, že se v chaosu snadno nerozezná, kdo je plátce a kdo je příjemce. Zemský koncept by odpovědnost přenesl pouze na Spolek, to není v souladu se ZZ. Spolkový ministr financí proto navrhuje odstranění přerozdělování daně z obratu, rozdílná finanční síla by poté byla vyrovnávána pomocí zemských rozpočtů.²⁶¹

Jak moc se navrhované koncepty v roce 2016 shodovaly, bylo na počátku velmi rozporuplné. Podle Hajdukové znamenal Schäubleův model přiblížení se požadavkům

---

²⁵⁷ REFORM DES FINANZAUSGLEICHS: Durchbruch oder Abbruch. Tagespiegel.de [online]. © Der Tagesspiegel. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <http://www.tagesspiegel.de/politik/reform-des-finanzausgleichs-durchbruch-oder-abbruch/13611630.html>.

²⁵⁸ Tamtéž.

²⁵⁹ REFORM DES FINANZAUSGLEICHS: Durchbruch oder Abbruch. Tagespiegel.de [online]. © Der Tagesspiegel. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <http://www.tagesspiegel.de/politik/reform-des-finanzausgleichs-durchbruch-oder-abbruch/13611630.html>.

²⁶⁰ Tamtéž.

²⁶¹ HEIBLER Julian. Bund-Länder-Finzen: Eine Frage von Geld und Gerechtigkeit. Tageschau.de [online]. © ARD-aktuell. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <http://www.tagesschau.de/inland/bund-laender-finzen-101.html>.

spolkových zemí, člen Spolkového sněmu a mluvčí pro finanční politiku Troost (Levice) je ale názoru, že se Spolek dohodnout nesnaží.²⁶²

Nejjednodušší návrh reformy ovšem navrhoval v roce 2016 poslanec Spolkového sněmu a zástupce předsedy poslaneckého klubu SPD C. Schneider (SPD). Dle něj bylo možné ponechat stávající systém FV, stačilo by tedy upravit dobu platnosti FAG a rozhodnout o dodatečných příspěvcích pro Brémy, Sársko a spolkové země bývalé NDR.²⁶³

16. 6. 2016 se měli spolkoví ministři spolu se spolkovou kancléřkou mj. dohodnout na novém směřování FV, resp. vybrat z možných modelů (viz výše).²⁶⁴

Již jsme výše zmínili ustanovení v koaliční smlouvě, jež zavazovalo předložit nový koncept pro FV do poloviny funkčního období. Měl být tedy hotov již v roce 2015. V roce 2016 nikdo nedoufal v rychlé řešení. Především proto, že se Spolek a spolkové země musely dohodnout na více důležitých věcech. Kromě nového uspořádání mechanismu FV se měly dohodnout na dalším fungování Solidárního příspěvku, Paktu solidarity, na odpovědnosti za provoz dálnic, na pokrytí nákladů vzniknuvších v souvislosti s uprchlickou krizí a na úpravě daňové správy.²⁶⁵

Všechna témata, jež měla být v červnu 2016 rozhodnuta, byla více či méně sporná. Tím, že byly vypracované dva koncepty a obě strany trvaly na svém (Spolek a spolkové země), se jevilo dosažení kompromisu jako obtížné. Schäuble např. nesouhlasil se zemským modelem, jež měl zatížit více rozpočet Spolku, právě ze zmíněného důvodu. Premiéři spolkových zemí požadovali ročně od roku 2020 kompenzační příspěvky poskytované ze spolkových prostředků ve výši 9,5 mld. Eur. Spolkový ministr financí byl dle jeho slov schopen nabídnout o 800 mil. Eur méně, z důvodu obav postupně rostoucích výdajů na spolkové země. Neshody ohledně výše příspěvků byly také jedním z důvodů nemožnosti dosažení kompromisu mezi Spolkem a spolkovými zeměmi.

Jednání ztěžoval i fakt týkající se vypršení Paktu solidarity II, rovněž v roce 2019, stejně jako FAG. Nebylo jasné, jakým způsobem budou strukturálně slabé oblasti SRN

---

²⁶² REFORM DES FINANZAUSGLEICHS: Durchbruch oder Abbruch. Tagespiegel.de [online]. © Der Tagesspiegel. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <http://www.tagesspiegel.de/politik/reform-des-finanzausgleichs-durchbruch-oder-abbruch/13611630.html>.

²⁶³ Tamtéž.

²⁶⁴ HEIBLER Julian. Bund-Länder-Finzen: Eine Frage von Geld und Gerechtigkeit. Tageschau.de [online]. © ARD-aktuell. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <http://www.tagesschau.de/inland/bund-laender-finzen-101.html>.

²⁶⁵ Tamtéž.

podporovány. Podle spolkového ministra zahraničí S. Gabriela (SPD) by pomoc, která by nahradila Pakt solidarity II, neměla směřovat pouze do oblasti bývalé NDR.²⁶⁶

Z časových důvod by bylo v té době dobré, kdyby Spolek a spolkové země byly schopné již v červnu 2016 dosáhnout kýženého kompromisu. Rozhodnutí o novém uspořádání finančních vztahů v SRN by s sebou neslo i změnu ZZ. Změna ZZ je podmíněna souhlasným stanoviskem dvou třetin Spolkového sněmu a Spolkové rady. Po nových spolkových volbách konajících se na podzim roku 2017, může celá situace ve Spolkové sněmu i Spolkové radě vypadat zcela jinak. Proto se mělo jednat rychle.²⁶⁷

V létě 2016 však konečný verdikt nepadl, Spolek a spolkové země se na novém směřování FV od roku 2020 dohodly až na podzim, konkrétněji 14. 10. 2016.²⁶⁸

4.4.1 Soudní spory

FV je téma velmi rozporuplné, faktem ale zůstává, že je celý mechanismus LFA financován pouze třemi spolkovými zeměmi. Z čehož logicky vyplývá, že plátcí nebudou se svým postavením v systému spokojeni. Důkazem mohou být zmíněné soudní spory a žaloby.

Mezi důležité soudní spory, které zásadním způsobem ovlivnily fungování mechanismu FV patří soudní spory z let 1986 a 1999. Rozsudek z roku 1986 určuje pravomoci ohledně vyjednávání FV, kompetence předává Spolkovému sněmu, nikoliv jednotlivým spolkovým zemím, dále určuje kritéria FV a vysvětluje pojem finanční síla. Žalobu roku 1986 vzneslo několik spolkových zemí: Bádensko-Virtembersko, Brémy, Hamburk, Hesensko, Severní Porýní-Vestfálsko a Sársko. Rozsudek z roku 1999 naopak pozměňuje FAG za účelem zachování individuality a autonomie spolkového uspořádání.²⁶⁹

V roce 1999 vznesly spolkové země Bavorsko, Hesensko a Bádensko-Virtembersko žalobu ke Spolkovému ústavnímu soudu proti FV. Již v roce 1999 byly spolkové země

---

²⁶⁶ HEIBLER Julian. Bund-Länder-Finzen: Eine Frage von Geld und Gerechtigkeit. Tageschau.de [online]. © ARD-aktuell. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <http://www.tagesschau.de/inland/bund-laender-finzen-101.html>.

²⁶⁷ Tamtéž.

²⁶⁸ REFORM DER FINANZBEZIEHUNGEN ZWISCHEN BUND UND LÄNDER AB 2020. Konferenz der Regierungschefinenn und Regierungschefs von Bund und Länder am 14. Oktober 2016 in Berlin. Bundesfinanzministerium.de [online]. © Bundesministerium der Finanzen [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: http://www.bundesfinanzministerium.de/Content/DE/Downloads/2016-10-14_laenderhaushalte.pdf?__blob=publicationFile&v=3.

²⁶⁹ MYNÁŘÍKOVÁ, Romana. Bohatým brát, chudým dávat: Finanční vyrovnání spolkových zemí jako klíčové vnitroněmecké politikum přelomu tisíciletí. Svazek 1. Praha: Institut mezinárodních studií, 2011, s. 39-41.

iniciující žalobu na straně plátců a nesouhlasily s výší finančních obnosů, jež měly chudým spolkovým zemím poskytnout.²⁷⁰

Rozsudek z roku 1999 je důležitý, neboť mění FAG. Výslovně uvádí, že v podobě platné do roku 1999 platí do roku 2004, jakožto v prozatímní formě. Přičemž měli zákonodárci nový návrh vypracovat do roku 2002.²⁷¹

Žalobci u Spolkového ústavního soudu jako důvod uvedli zevšeobecnění daňových příjmů snižující vlastní zodpovědnost při generování vlastních příjmů.²⁷²

Žalobu roku 1999 podnítli dnes již tradiční tři plátci systému. Na základě žaloby můžeme konstatovat, že již v 90. letech nebyli plátci se svým postavením spokojeni. Žaloba rovněž dala vzniknout nové formě FAG, účinné od roku 2005 do roku 2019.

V roce 2013 podaly dvě spolkové země ze tří plátců žalobu ke Spolkovému ústavnímu soudu. Za žalobou stálo Bavorsko a Hesensko.²⁷³ Bavorský předseda vlády (2013) H. Seehofer (CSU) označil podání žaloby za „*Akt politické sebeobrany*“ a systém FV označuje jako nespravedlivý a nesolidární.²⁷⁴ Hesenský vicepremiér pro rok 2013 J. U. Hahn (FDP) s ním souhlasí a žalobu podporuje. Zároveň o současném systému tvrdí, že trestá spolkové země se solidně vedeným rozpočtem. Způsobuje i nepřísne politiky šetření u stále se zadlužujících spolkových zemí.²⁷⁵

---

²⁷⁰ BERSCHENS, Ruth. Das Bundesverfassungsgericht verkündet an diesem Donnerstag sein Urteil zum Länderfinanzausgleich. Bayern, Hessen und Baden-Württemberg klagen, das gegenwärtige Prinzip führe zu einer Übernivellierung zu Gunsten der ärmeren Länder.: In Karlsruhe geht es auch um die deutsch-deutsche Solidarität. Berliner-zeitung.de [online]. © 2017 [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <http://www.berliner-zeitung.de/das-bundesverfassungsgericht-verkuendet-an-diesem-donnerstag-sein-urteil-zum-laenderfinanzausgleich--bayern--hessen-und-baden-wuerttemberg-klagen--das-gegenwaertige-prinzip-fuehre-zu-einer-uebernivellierung-zu-gunsten-der-aermeren-laender--in-karlsruhe-geht-es-auch-um-die-deutsch-deutsche-solidaritaet-16121858>.

²⁷¹ BverfG. Rozsudek 2. senátu z 11. 11. 1999 č. 2 BvF 1/99 – Rn. (1-347). Dostupný: https://www.bundesverfassungsgericht.de/SharedDocs/Entscheidungen/DE/1999/11/fs19991111_2bvf000298.html.

²⁷² BERSCHENS, Ruth. Das Bundesverfassungsgericht verkündet an diesem Donnerstag sein Urteil zum Länderfinanzausgleich. Bayern, Hessen und Baden-Württemberg klagen, das gegenwärtige Prinzip führe zu einer Übernivellierung zu Gunsten der ärmeren Länder.: In Karlsruhe geht es auch um die deutsch-deutsche Solidarität. Berliner-zeitung.de [online]. © 2017 [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <http://www.berliner-zeitung.de/das-bundesverfassungsgericht-verkuendet-an-diesem-donnerstag-sein-urteil-zum-laenderfinanzausgleich--bayern--hessen-und-baden-wuerttemberg-klagen--das-gegenwaertige-prinzip-fuehre-zu-einer-uebernivellierung-zu-gunsten-der-aermeren-laender--in-karlsruhe-geht-es-auch-um-die-deutsch-deutsche-solidaritaet-16121858>.

²⁷³ SCHÄFERS, Manfred. Länderfinanzausgleich. Warum Bayern und Hessen klagen. Faz.net [online]. © Frankfurter Allgemeine Zeitung GmbH 2001-2017 [cit. 2017-03-08]. Dostupný z: <http://www.faz.net/aktuell/wirtschaft/wirtschaftspolitik/laenderfinanzausgleich-warum-bayern-und-hessen-klagen-12052398.html>.

²⁷⁴ VERFASSUNGSKLAGE. Finanzausgleich entzweit Bundesländer. Spiegel.de [online]. © SPIEGEL ONLINE [cit. 2016-10-16]. Dostupné z: <http://www.spiegel.de/politik/deutschland/verfassungsklage-finanzausgleich-entzweit-bundeslaender-a-881662.html>.

²⁷⁵ Tamtéž.

Zemské vlády Bavorska a Hesenska chtějí bránit své spolkové země před přetěžováním a stěžují si na špatný systém LFA, jež zatěžuje plátce, jejichž počet je malý. Zmíněné spolkové země rovněž kritizují některé příjemce. Přestože mají příjemci mnohdy napjaté rozpočty, nabízejí svým obyvatelům např. bezplatné školky, což si plátcí dovolit nemohou. Již dlouho se snažilo Bavorsko a Hesensko pod pohružkou žaloby přimět Spolek k reformaci systému, avšak nic se pro ně nezměnilo. Ačkoliv se dřívější vedení spolkové země Bádensko-Virtembersko chtělo na žalobě podílet, nové vedení v roce 2013 považovalo dosavadní jednání za nadějně. Na žalobě se proto nepodílelo.²⁷⁶

Předmětem některých diskusí může být Bavorsko. Bavorsko nebylo vždy plátcem, ale bývalo i příjemcem. Ozývají se proto hlasy, že samo bralo, ale nyní nechce být solidární. Bavorsko od roku 1950 obdrželo částku 3,4 mld. Eur, do roku 2013 ovšem samo do systému přispělo částkou více než 42 mld. Eur a částka roste.²⁷⁷

Bavorsko i Hesensko jsou přesvědčeni o protiústavní změně pořadí spolkových zemí určeném na základě finanční síly, která po FV nastává. Kvůli tomu se mohou původně bohatší spolkové země ocitnout v pořadí za původně chudší spolkovou zemí. Zároveň požadují po Spolku převzetí financování Berlína jakožto jeho povinnosti. Obě spolkové země se brání i proti tzv. fiktivnímu navyšování obyvatelstva v případě městských států a některých teritoriálních.²⁷⁸

Příjemci na výroky a žalobu Bavorska a Hesenska reagují podrážděně a tvrdí, že se současně nastaveným systémem FV souhlasily všechny spolkové země.²⁷⁹

Díky schopnosti kompromisu mezi spolkovými zeměmi (viz výše) není tato žaloba předmětem řešení. Přesto rozdmýchala snahy o dosažení nové reformy FV a reflektuje postoje a názory spolkových zemí na straně platců na současný systém.

Na FV nexistuje jednotný názor ani mezi politiky a víceméně ani na straně plátců. Situace mezi plátcí je ovšem jednodušší. Můžeme konstatovat, že postoje spolkové země jsou ovlivněny politickým vedením (viz žaloba 2013 a Bádensko-Virtembersko),

---

²⁷⁶ VERFASSUNGSKLAGE. Finanzausgleich entzweit Bundesländer. Spiegel.de [online]. © SPIEGEL ONLINE [cit. 2016-10-16]. Dostupné z: <http://www.spiegel.de/politik/deutschland/verfassungsklage-finanzausgleich-entzweit-bundeslaender-a-881662.html>.

²⁷⁷ SCHÄFERS, Manfred. Länderfinanzausgleich. Warum Bayern und Hessen klagen. Faz.net [online]. © Frankfurter Allgemeine Zeitung GmbH 2001-2017 [cit. 2017-03-08]. Dostupný z: <http://www.faz.net/aktuell/wirtschaft/wirtschaftspolitik/laenderfinanzausgleich-warum-bayern-und-hessen-klagen-12052398.html>.

²⁷⁸ Tamtéž.

²⁷⁹ HEIBLER Julian. Bund-Länder-Finzen: Eine Frage von Geld und Gerechtigkeit. Tageschau.de [online]. © ARD-aktuell. 16. 6. 2016. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <http://www.tagesschau.de/inland/bund-laender-finzen-101.html>.

z čehož vyplývá rozdílný názor mezi politickými stranami. Ačkoliv se všem plátcům nelíbí úděl financovat systém FV horentními finančními obnosy, rozcházel se v názorech ohledně intenzity vyjednávání nové reformy. Bádensko-Virtembersko bylo v roce 2013 přesvědčeno, že se všechna jednání ubírají správným směrem. Hesenské a bavorské přesvědčení s bádensko-virtemberským nekorespondovalo. Obecně lze ale konstatovat, že jsou plátci se současným systémem FV nespokojeni. Především díky vysokým peněžním částkám, jež vyplácejí do systému FV, poskytnuté prostředky poté chybí pro jejich vlastní potřebu.

Jelikož se zástupci stejných politických stran nacházejí v ekonomicky silnějších i v ekonomicky slabších spolkových zemích, nelze názor dané politické strany zevšeobecnit a paušalizovat. V souvislosti s výše zmíněným lze konstatovat následující. Z žaloby z roku 2013 vyplývá, že SPD a Spojenectví 90/Zelení jsou proti žalobě, čímž tedy souhlasí s FV a CDU, CSU a FDP souhlasí se žalobou a jsou tedy proti FV (platí v případě plátců).

4.5 Reforma finančního vyrovnání

Roky táhnoucí se jednání o reformě systému FV vyvrcholila 14. 10. 2016, kdy se vládní koalice Spolku a premiéři spolkových zemí v Berlíně dohodli na dalším směřování FV po roce 2020.²⁸⁰

Ve své podstatě byl přijat koncept spolkových zemí, který předpokládá ročně se stupňující finanční podporu Spolku a ulehčení plátcům.

Od roku 2020 budou spolkové země ročně ze spolkových prostředků dostávat částku 9,5 mld. Eur. Spolek počítá i se stupňující se podporou, ovšem s omezenou horní hranicí. Postupná dynamizace podpory byla jedním z diskutabilních bodů, na kterých se Spolek a spolkové země nemohly shodnout.²⁸¹

Spolek dostane více kompetencí v oblasti infrastruktury a bude mít za úkol vybudovat síť pro dálkovou dopravu. Dále mu bude zajištěn větší přístup v oblasti digitalizace. Postavení Stabilizační rady bude posíleno a Spolkový účetní dvůr obdrží více

---

²⁸⁰ DIE LÄNDERHAUSHALTE. Reform der Finanzbeziehungen zwischen Bund und Ländern ab 2020. Bundesfinanzministerium.de [online]. © Bundesministerium der Finanzen [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: http://www.bundesfinanzministerium.de/Content/DE/Standardartikel/Themen/Oeffentliche_Finzen/Foederale_Finanzbeziehungen/Laenderhaushalte/2016-10-14-laenderhaushalte.html.

²⁸¹ Tamtéž.

kontrolních pravomocí. Spolek dostane více pravomocí a daňových práv v oblasti finanční pomoci.²⁸²

Jednotlivosti, jež byly 14. 10. 2016 dohodnuty, musí být v následujících měsících rozpracovány. Jisté ovšem je, že nové uspořádání FV bude platné od roku 2020 do roku 2030. Aby mohla reforma vstoupit v platnost, musela být odsouhlasena Spolkovou radou.

---

²⁸² REFORM DER FINANZBEZIEHUNGEN ZWISCHEN BUND UND LÄNDER AB 2020. Konferenz der Regierungschefinenn und Regierungschefs von Bund und Länder am 14. Oktober 2016 in Berlin. Bundesfinanzministerium.de [online]. © Bundesministerium der Finanzen [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: http://www.bundesfinanzministerium.de/Content/DE/Downloads/2016-10-14_laenderhaushalte.pdf?__blob=publicationFile&v=3.

5. Finanční vyrovnání na příkladu Berlína

Výše jsme nastínili praktické fungování systému FV. Nyní se zaměříme blíže na městské státy, Berlín, Brémy a Hamburk, jež mají v systému veřejné správy v SRN zvláštní postavení, stejně jako v systému finančních vztahů, které zaujímají díky své strukturální zvláštnosti.

Městské státy představují hospodářská centra s vysokou hospodářskou silou, což představuje určitý profit i pro teritoriální spolkové země ležící v jejich blízkosti. Nejužší vztah a zároveň nejlepší postavení mají proto území nacházející se v bezprostřední blízkosti městských států, jakožto hospodářských center. Mnoho obyvatel z blízkého okolí městských států využívá pracovních možností v městských státech, nebo je jimi využívána alespoň tamní, veřejně dostupná infrastruktura. Především hospodářské prolínání městských států a jejich okolí znevýhodňuje městské státy, a tím i jejich postavení v systému FV.²⁸³

Především pro Hamburk a Brémy přináší primární horizontální přerozdělení daní znevýhodnění. Díky zaměstnancům z jiných spolkových zemí, kteří za práci do Hamburku a Brém dojíždí, ztrácejí městské státy části místních příjmů na daních z platu a obratu. Daň z platu se totiž odvádí na základě místa bydliště. Princip odvodu daně na základě bydliště se netýká pouze městských států. Ovlivňuje i spolkové země teritoriální či městské aglomerace, protože se princip odvodu daně na základě místa bydliště týká i obcí. Městské státy jsou v tomto případě více znevýhodněny, teritoriální státy mohou totiž ztrátu obcím pomocí KFA kompenzovat.

V případě horizontálního LFA a při přidělování BEZ se projevuje zvláštní postavení městských států především při nadprůměrném vyhodnocení obyvatel na komunální úrovni, stejně jako na úrovni zemské.²⁸⁴

Všeobecně u každého velkého města v SRN, stejně jako u městských států, záleží jeho solventnost na výši výdajů na sociální pomoc, nebo na výši cel. Z toho plynoucí finanční zatížení způsobuje, že na jiné oblasti peníze chybí.²⁸⁵

Výdaje na sociální pomoc, či úroky z úvěrů jsou v případě Berlína, Brém a Hamburku daleko vyšší než u ostatních velkých německých měst. Pokud vezmeme v potaz i určité

---

²⁸³ KITTERER, W., T. BURCKARDT a H. LÖWER. Stadtstaaten und Finanzausgleich. Köln, 2002. Znalecký posudek. Univerzita v Kolíně. Katedra prof. Dr. W. Kitterera, s. 10.

²⁸⁴ Tamtéž s. 10, 23, 24.

²⁸⁵ Stadtstaaten sind schlechter dran. Tagespiegel.de [online]. © Der Tagesspiegel [cit. 2017-03-08]. Dostupný z: <http://www.tagesspiegel.de/berlin/stadtstaaten-sind-schlechter-dran/502734.html>.

znevýhodnění v systému FV, které pro městské státy vyplývá, jsou v horším postavení než jiná velká města v SRN.²⁸⁶

V následující kapitole představíme aplikaci mechanismu FV na příkladě městského státu a zároveň hlavního města Berlína. Městský stát Berlín byl vybrán, jelikož do něj ze systému FV ročně plyne od znovusjednocení nejvyšší finanční částka.

V SRN můžeme nalézt tři města se zvláštním statutem, jež zároveň platí za spolkovou zemi. Jsou jimi městský stát Berlín, městský stát Brémy a městský stát Hamburk.

Všechna tři města získala díky svému zvláštnímu statusu i zvláštní postavení v systému veřejné správy v SRN. Veřejná správa se v SRN dělí do tří, resp. čtyř stupňů. Nejvyšší úroveň je spolková, představovaná Spolkem, poté úroveň zemská, reprezentována spolkovými zeměmi, dále úroveň okresní a obecní. V případě městských států se úroveň zemská s městskou prolínají, tvoří tedy spolkovou zemi a zároveň fungují jako město. Městské státy jsou členěny do městských obvodů (podobně jako statutární města v ČR). V prostředí ČR zde narazíme na problematiku s překlady. Veškeré instituce, s nimiž se můžeme v městských státech setkat, lze přeložit dvojím způsobem. Např. hlavní představitel města je v českém prostředí buď primátorem, nebo prezidentem městského státu.²⁸⁷

Vzhledem ke zmíněným specifikům existuje i speciální postavení městských států v systému FV, k nimž patří již výše zmíněné umělé navyšování pro obyvatelské kvóty. Velice diskutované je především postavení hlavního města, jakožto městského státu, v systému federálního FV. Berlín i vzhledem ke svému hospodářskému vývoji po procesu znovusjednocení každoročně čerpá vysoké peněžní částky.

Zaměříme se na ekonomický stav městského státu Berlín od znovusjednocení SRN po současnost, na částky čerpané ze systému FV, včetně finanční podpory získané na základě Paktu solidarity. Protože systém FV v SRN vykazuje existenci KFA, jež je záležitostí každé spolkové země, zjistíme na základě právních normativů KFA řídících, jak funguje v hlavním městě Berlíně, pokud ovšem městské státy systém KFA užívají.

---

²⁸⁶ Stadtstaaten sind schlechter dran. Tagespiegel.de [online]. © Der Tagesspiegel [cit. 2017-03-08]. Dostupný z: <http://www.tagesspiegel.de/berlin/stadtstaaten-sind-schlechter-dran/502734.html>.

²⁸⁷ KOTTOVÁ, Dominika. Městské státy v SRN. České Budějovice, 2014. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Filozofická fakulta, Ústav česko-německých areálových studií a germanistiky, s. 18-19 a 46-47.

Berlínské finančníctví je ukotveno v Berlínské ústavě (VvB) a je odvislé od článků 85-95 VvB.²⁸⁸ Plány ohledně příjmů a výdajů berlínského rozpočtu předkládá senát (exekutivní orgán) poslanecké sněmovně (legislativní orgán). O mechanismu KFA berlínská ústava nepojednává. FV je v Berlíně řízeno nejvyšším centrálním právním normativem zabývajícím se FV, tím je FAG.²⁸⁹

Městský stát Berlín je typický tím, že v jeho prostředí neplatí striktní oddělování zemské a obecní činnosti, činnosti se zde neoddělují vůbec.²⁹⁰

5.1 Finanční vývoj

Před procesem znovusjednocení bylo hlavní město Berlín rozděleno na část východní a západní. Po znovusjednocení celé země byl sjednocen i Berlín. Stejně jako pro celou SRN představovalo sjednocení pro město řadu problémů, politických i finančních. Aby nedocházelo k dublování orgánů veřejné správy z východní a západní části již sjednoceného Berlína, bylo přistupeno k jejich sjednocování. Východní část Berlína, jež byla několik let od konce 2. svět. války až do roku 1990 součástí NDR a , musela být zmodernizována a její infrastruktura vylepšena. Zmíněné s sebou přinášelo enormní finanční zátěž.²⁹¹

V roce 1990 musel Východní Berlín přejít na nový hospodářský systém,²⁹² což vedlo k hospodářské krizi. Hospodářská krize vznikla v důsledku z implementace nového hospodářského systému. Berlínské hospodářství disponovalo po znovusjednocení jistými daňovými výhodami a hospodářskou krizi se podařilo eliminovat hospodářským rozkvětem po znovusjednocení země. Postupně začaly být rušeny instrumenty finanční podpory (např. podpora podnikání²⁹³). Daňová zvýhodnění byla rovněž postupně odbourávána. Daňové příjmy pro Berlín se v průběhu prvních let po roce 1990

---

²⁸⁸ Verfassung von Berlin.

²⁸⁹ Německo. Verfassung von Berlin ze dne 23. 11. 1995. Dostupná z: <http://www.verfassungen.de/de/be/berlin95-index.htm>.

²⁹⁰ Německo. Gesetz über die Zuständigkeiten in der Allgemeinen Berliner Verwaltung z 22. 6. 1996. Dostupný z: http://gesetze.berlin.de/jportal/portal/t/10vq/page/bsbeprod.psml/action/portlets.jw.MainAction?p1=2&eventSubmit_doNavigate=searchInSubtreeTOC&showdoccase=1&doc.hl=0&doc.id=jlr-VwZustGBEp1&doc.part=S&toc.poskey=#focuspoint;

²⁹¹ MYNAŘIKOVÁ, Romana. Na cestě z finanční krize. Vývoj finanční situace hlavního města a spolkové země Berlín. In: Acta Universitatis Carolinae-Studia Territoria, Vyd. 12, č. 2., 2012, s. 52.

²⁹² Tržní systém, na který musela přejít celá bývalá NDR po procesu znovusjednocení. Pozn. autorky.

²⁹³ Projekt představoval zvýhodnění pro podnikatele, jehož cílem bylo udržení podnikatelů v Berlíně. Tento trend se objevoval po procesu znovusjednocení na celém území NDR, proto, aby obyvatelé nemigrovali do bývalého Západního Německa (viz výše měnová reforma). Pozn. autorky.

zvyšovaly. Díky tomu byl např. výnos ze živnostenské daně čtyři roky po znovusjednocení třikrát vyšší než před procesem.²⁹⁴

Daňové zvýhodnění pro Berlín plynulo ze Zákona o podpoře Berlína.²⁹⁵ Zvýhodněny byly výnosy na dani z obratu, či výnosy z daně z příjmu právnických i fyzických osob.²⁹⁶

Berlín se svými financemi již krátce po znovusjednocení nehospodařil příliš dobře. Hospodařil se schodkovým rozpočtem a deficit neustále narůstal. Např. v roce 1991 činil 5,9 mld. DM, o čtyři roky později to bylo již 14,7 mld. DM. Po volbách do berlínské poslanecké sněmovny v roce 1995 museli přední představitelé městského státu vymyslet plán, jakým by se mohl Berlín z krize dostat svépomocí a nespolehal na spolkové příspěvky a příspěvky od jiných spolkových zemí.²⁹⁷

Rozdíly mezi finanční potřebou a daňovou silou ve srovnání západní a východní části města byly značné. Na pokrytí diametrálních rozdílů panujících mezi východem a západem města nestačil ani Fond německé jenoty. V souvislosti se schodkovým rozpočtem rostla i míra zadlužení hlavního města SRN.²⁹⁸

Značný problém pro město znamenala postupně se snižující a následně zrušená finanční pomoc Spolku. Mimo to představoval velký problém i dluh, který Berlín měl, a který mj. plynul již z doby poválečné. Část dluhu byla zaplácena na základě fondu sloužícího k zahlazení dluhů.²⁹⁹ Fond byl zřízen 1. 1. 1995 za účelem umoření dluhů bývalé NDR a byl financován Spolkem.³⁰⁰ Protože se jednalo o podporu směřovanou na bývalou NDR, fondem nemohly být pokryty dluhy, jež měl Západní Berlín, ty musel pokrýt z vlatních prostředků.³⁰¹

Finanční problémy hlavního města měly několik příčin. Předně byly již zmíněné finanční náklady související se znovusjednocením země.³⁰²

---

²⁹⁴ MYNAŘÍKOVÁ, Romana. Na cestě z finanční krize. Vývoj finanční situace hlavního města a spolkové země Berlín. In: Acta Universitatis Carolinae-Studia Territoria, Vyd. 12, č. 2., 2012, s. 52.

²⁹⁵ Gesetz zur Förderung der Berliner Wirtschaft (Berlinförderungsgesetz).

²⁹⁶ Německo. Gesetz zur Förderung der Berliner Wirtschaft (Berlinförderungsgesetz) z 2. 2. 1990. Dostupný z: <https://www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/berlinfg/gesamt.pdf>.

²⁹⁷ MYNAŘÍKOVÁ, Romana. Na cestě z finanční krize. Vývoj finanční situace hlavního města a spolkové země Berlín. In: Acta Universitatis Carolinae-Studia Territoria, Vyd. 12, č. 2., 2012, s. 64.

²⁹⁸ Tamtéž, s. 52.

²⁹⁹ Erblastentilungsfonds.

³⁰⁰ WIRTSCHAFTSLEXIKON. Erblastentilungsfonds. Wirtschaftslexikon24.com [online]. © 2015 Wirtschaftslexikon24.com [cit. 2017-03-17]. Dostupné z: <http://www.wirtschaftslexikon24.com/d/erblastentilungsfonds/erblastentilungsfonds.htm>.

³⁰¹ MYNAŘÍKOVÁ, Romana. Na cestě z finanční krize. Vývoj finanční situace hlavního města a spolkové země Berlín. In: Acta Universitatis Carolinae-Studia Territoria, Vyd. 12, č. 2., 2012, s. 57.

³⁰² Tamtéž, s. 53.

Dále byl příčinou špatně vedený berlínský rozpočet a drahá infrastruktura. Vysokou položku v rozpočtu tvořily výdaje na mzdy zaměstnanců veřejné správy, jejichž počet po znovusjednocení země ještě vzostl.³⁰³

V neposlední řadě byly příčinou daňové ztráty související s hospodářskou situací městského státu a negativně působilo na hospodářský vývoj Berlína několikaleté odříznutí Západního Berlína od zbytku bývalé NSR.³⁰⁴

V době, kdy byla dnešní SRN rozdělena na dvě republiky, podporovala NSR Západní Berlín finančními částkami, jež tvořily značnou část jeho rozpočtu.³⁰⁵ Finanční podporu vynaloženou Spolkem pro Západní Berlín ošetřoval tzv. Převodní zákon³⁰⁶. § 16 novelizovaného třetího Převodního zákona určuje, že Berlín bude dostávat spolkovou finanční podporu do doby, kdy se bude moci začlenit do systému LFA v SRN.³⁰⁷ Finanční podpora Spolku měla být vyměřena tak, aby mohl Berlín nést náklady vycházející z jeho geografické polohy, zajistit jeho obyvatelům sociální podporu a plnit funkce hlavního města sjednocené země.³⁰⁸

Spolkové finanční podpory plynuly do Západního Berlína již od roku 1952 až do roku 1995 a měly zmírnit ekonomicky slabé postavení Berlína.³⁰⁹

Lze konstatovat, že Západní Berlín by nebyl schopen své existence, pokud by nebyl dlouhá desetiletí systematicky podporován. Do hospodářské podpory před znovusjednocením bylo nainvestováno asi 10 mld. DM. Výše zmíněné spolkové příspěvky ve stejném období tvořily identickou částku. Západní Berlín byl ale dotován i na základě tzv. Marshallova plánu a dostával příspěvky na dopravu. V době mezi koncem 2. svět. války a znovusjednocením země byl Berlín jedním z nejvíce dotovaných oblastí. Velká finanční podpora Berlína ze strany NSR měla zajistit

---

³⁰³ Nejedná se pouze o zaměstnance úřadů veřejné správy, ale i o zaměstnance na poli veřejných služeb. Pozn. autorky;

MYNAŘÍKOVÁ, Romana. Na cestě z finanční krize. Vývoj finanční situace hlavního města a spolkové země Berlín. In: Acta Universitatis Carolinae-Studia Territoria, Vyd. 12, č. 2., 2012, s. 53.

³⁰⁴ Tamtéž, s. 54.

³⁰⁵ Spolkové příspěvky tvořily důležitý příjem do berlínského rozpočtu. Rozpočet Berlína byl ale rovněž financován příspěvky, na které měl nárok ze zákona o Podpoře Berlína (viz výše), v tomto případě se jednalo o celkové daňové zvýhodnění berlínského hospodářství. Pozn. autorky.

³⁰⁶ Gesetz über die Stellung des Landes Berlin im Finanzsystem des Bundes (Drittes Überleitungsgesetz).

³⁰⁷ Novelizace třetího Převodního zákona proběhla v roce 1991, tedy až po procesu zovusjednocení. Pozn. autorky.

³⁰⁸ SRN. Gesetz über die Stellung des Landes Berlin im Finanzsystem des Bundes (Drittes Überleitungsgesetz) § 16. Z. 20. 12. 1991. Dostupný z: http://www.diw.de/documents/dokumentenarchiv/17/38350/v_00_2_5.pdf.

³⁰⁹ MYNAŘÍKOVÁ, Romana. Na cestě z finanční krize. Vývoj finanční situace hlavního města a spolkové země Berlín. In: Acta Universitatis Carolinae-Studia Territoria, Vyd. 12, č. 2., 2012, s. 54-55.

napojení a kooperaci mezi NSR a odřízlym Západním Berlínem, a to jak hospodářsky tak sociálně.³¹⁰

V roce 1952 zavedené spolkové příspěvky Západnímu Berlínu každý rok rostly. Např. na počátku bylo Spolkem uvolněno na podporu půl mld. DM, o deset let později se finanční pomoc vyhoupla téměř na 1,2 mld. DM, v roce 1972 činila 4,6 mld. DM a v roce 1989 dokonce již 12,5 mld. DM. Již bylo zmíněno, že proces znovusjednocení byl pro hlavní město Berlín finančně nákladný, spolkový příspěvek ale razantně navýšen nebyl. Naopak byl poté poměrně rychle snižován a ukončen.³¹¹ I přes snižování a následné ukončení získal Berlín na základě každoročních spolkových příspěvků téměř 249 mld. DM. Zrušení spolkové podpory ve formě příspěvků i podpory plynoucí ze Zákona o podpoře Berlína, znamenalo pro město citelné ztráty. Západoberlínské hospodářství vykazovalo slabiny, jež byly po zrušení podpor vidět. Převažovala zde klasická produkce a chyběly zde konkurenceschopné výrobní firmy. V Berlíně rostla nezaměstnanost a nestal se ani lukrativním místem pro nové investory.³¹²

Berlínská vláda začala vypracovávat finanční plány, jež jasně popisovaly špatnou berlínskou finanční situaci. V plánech byly představovány popisy myšlených výdajů a příjmů. Ke snížení deficitu měly městu pomoci snížené mzdy a investice.³¹³

Berlínská vláda se shodla na usnesení finančních plánů pro roky 2015-2019. Rozpočty v letech 2015-2019 by měly korespondovat s požadavky vzkvétajícího města a respektovat konsolidační požadavky. Od roku 2012 může být vládou ujednáno o finančních přebytcích rozpočtu. Zároveň musí město vykazovat snahu snížit deficit v rozpočtu, jež dosáhl v roce 2011 svého maxima, a to minimálně o 2 mld. Eur. Berlín bude nadále dodržovat konsolidační program a může opět více investovat.³¹⁴

V roce 2016 došlo již v prvním pololetí k překročení plánovaného rozpočtu ve výši 334,1 mil. Eur. Souhlas k překročení rozpočtu schválený berlínskou vládou i městskými obvody je reakcí na návrh berlínského ministra financí. Velká část financí z částky

---

³¹⁰ MYNAŘÍKOVÁ, Romana. Na cestě z finanční krize. Vývoj finanční situace hlavního města a spolkové země Berlín. In: Acta Universitatis Carolinae-Studia Territoria, Vyd. 12, č. 2., 2012, s. 55.

³¹¹ Tamtéž, s. 55-56.

³¹² MYNAŘÍKOVÁ, Romana. Na cestě z finanční krize. Vývoj finanční situace hlavního města a spolkové země Berlín. In: Acta Universitatis Carolinae-Studia Territoria, Vyd. 12, č. 2., 2012, s. 56.

³¹³ Tamtéž, s. 64.

³¹⁴ NACHRICHTEN. Finanzplanung 2015 bis 2019: Konsolidieren und investieren bleiben Richtschnur des Senats. Berlin.de [online]. [cit. 2017-03-26]. Dostupný z: <https://www.berlin.de/sen/finanzen/haushalt/nachrichten/artikel.351053.php>.

334,1 mil. Eur musela být vynaložena na sociální služby, především na žadatele o azyl.³¹⁵

Ačkoliv se jeví, že by mohl být Berlín na dobré cestě k finančnímu zdraví, je otázkou, jak bude vypadat rozpočet po roce 2019. V roce 2019 vyprší Berlínu příspěvky z projektu obnovy Východu, které dosud činí významnou část rozpočtu.³¹⁶

5.2 Finanční vyrovnání

Hlavní město Berlín se stejně jako všechny „nové“ spolkové země zapojil do procesu FV až po roce 1995. V té době již nedostával žádné jiné spolkové příspěvky, či příspěvky z fondů, které mu náležely dříve (do začlenění do systému FV). Zrušené obnosy podpory mířené do Berlína měly nahradit obnosy, jež by země obdržela prostřednictvím mechanismů z FV.³¹⁷ Jak bylo zmíněné již v úvodu práce, FV je typickým nástrojem federací a funguje na území NSR ve své podstatě již od jejího vzniku, tedy od roku 1949.³¹⁸

Od 50. let 20. století prošel mechanismus FV několika reformami, včetně v 90. letech 20. století, aby mohly být do procesu začleněny tzv. nové spolkové země.³¹⁹

---

³¹⁵ NACHRICHTEN. Finanzplanung 2015 bis 2019: Konsolidieren und investieren bleiben Richtschnur des Senats. Berlin.de [online]. [cit. 2017-03-26]. Dostupný z: <https://www.berlin.de/sen/finanzen/haushalt/nachrichten/artikel.351053.php>.

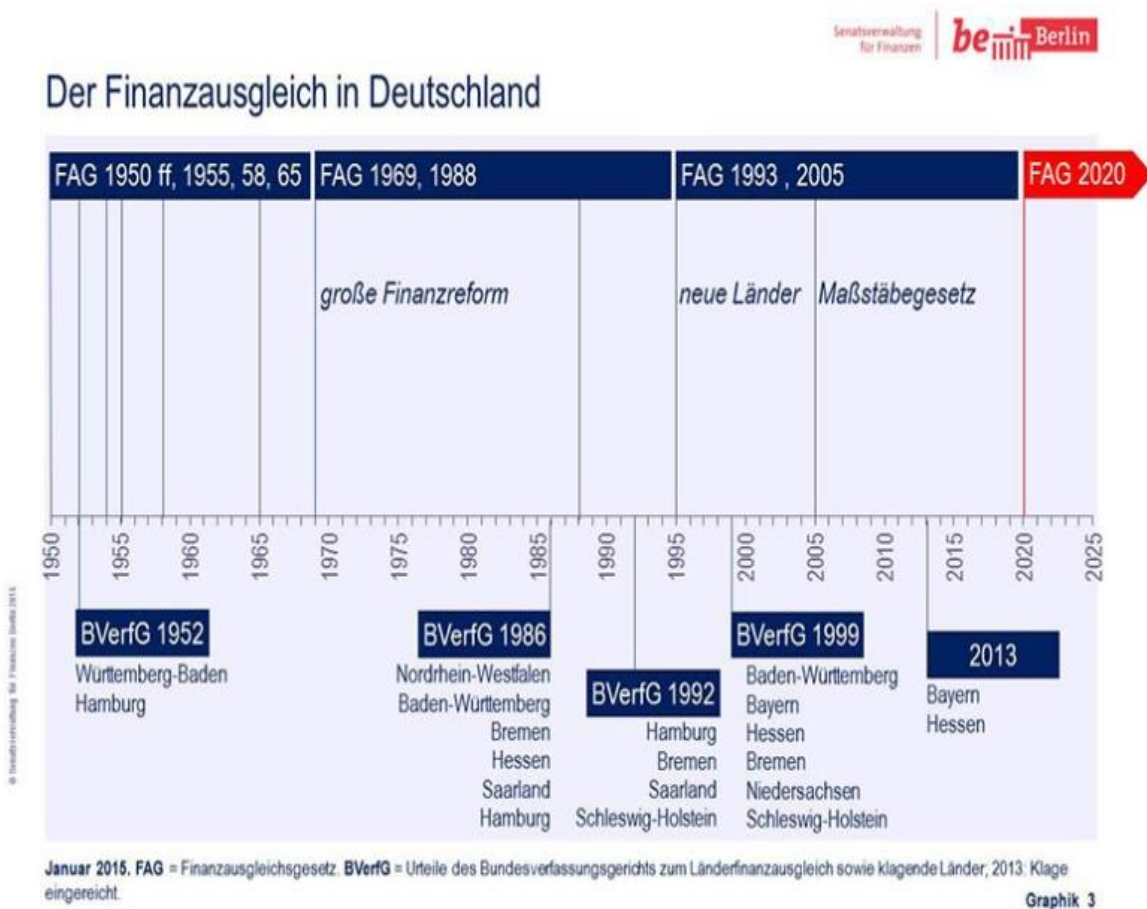
³¹⁶ MYNAŘÍKOVÁ, Romana. Na cestě z finanční krize. Vývoj finanční situace hlavního města a spolkové země Berlín. In: Acta Universitatis Carolinae-Studia Territoria, Vyd. 12, č. 2., 2012, s. 69.

³¹⁷ Tamtéž s. 60.

³¹⁸ LÄNDERFINANZAUSGLEICH. Seit wann gibt es den Finanzausgleich?. Berlin.de [online]. [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: <https://www.berlin.de/sen/finanzen/haushalt/nachrichten/artikel.7126.php#7>.

³¹⁹ MYNAŘÍKOVÁ, Romana. Na cestě z finanční krize. Vývoj finanční situace hlavního města a spolkové země Berlín. In: Acta Universitatis Carolinae-Studia Territoria, Vyd. 12, č. 2., 2012, s. 61.

Obrázek č. 4: Přehled reformem FAG

Zdroj: <https://www.berlin.de/sen/finanzen/haushalt/nachrichten/artikel.7126.php#7>.

Na obrázku č. 4 můžeme vidět zásadní okamžiky související s reformami FAG. Na grafu lze pozorovat rok 1995, kdy došlo k zapojení všech spolkových zemí do procesu FV. Červeně je označena reforma roku 2020, na jejíž formě se již Spolek i spolkové země dohodly. Ve spodní části grafu vidíme soudní žaloby, které proti systému FV vnesly v různých letech různé spolkové země. Poslední žalobou předloženou spolkovými zeměmi Hesensko a Bavorsko ke Spolkovému ústavnímu soudu je v předešlé kapitole zmíněná žaloba z roku 2013.

Jak bylo již výše zmíněno „staré“ spolkové země nesouhlasily s přímým začleněním „nových“ spolkových zemí do systému FV z důvodu možného zhoršení jejich finančního postavení a velké finanční zátěže. FV probíhalo na území SRN do roku 1994 na základě Smlouvy o sjednocení dvojím způsobem. Jednak mezi spolkovými zeměmi bývalé NSR a jednak mezi spolkovými zeměmi bývalé NDR. Berlín nebyl do FV na

území bývalé NDR zahrnut. Berlín do roku 1994 dostával jiné spolkové příspěvky (viz výše).³²⁰

FV má za úkol vyrovnávat daňové síly, při procesu FV mohou zůstat nezohledněny určité diference ve výdajové potřebě. Městské státy, tudíž i hlavní město Berlín disponují privilegiem městských států (*Stadtstaaten-Privileg*). Jejich výdajová potřeba je tímto způsobem zohledněna.³²¹ Privilegium městských států je ztělesněním speciálního statusu náležejícího městům, jež disponují statusem spolkové země. Městské státy Berlín, Hamburk i Brémy, přičemž Brémy představují mezi městskými státy výjimku, jelikož je jejich území rozdělené na dvě části³²², se stejně jako ostatní teritoriální spolkové země podílejí na systému FV mezi Spolkem a spolkovými zeměmi. V systému FV se projevuje privilegium městských států výše zmíněným umělým navýšením obyvatel, protože v jejich případě vznikají větší výdaje na obyvatele, z čehož vyplývá i vyšší finanční potřeba na obyvatele než u spolkových zemí teritoriálních.³²³ Protože se výnosy daní často přerozdělují na základě počtu obyvatel, je v případě tří německých městských států jeho obyvatelstvo násobeno koeficientem 1,35. S navyšováním obyvatelstva často nesouhlasí jiné spolkové země, jelikož se cítí být znevýhodněny.³²⁴ Privilegování městských států se používá již od roku 1958. Zvýhodnění obyvatelstva městských států plyne z historického vývoje jejich jedinečného postavení. Existence městských států je odvislá od historického vývoje státu od 19. století. Zvláštnosti městských států mají být proto v procesu LFA zohledněny. Specifičnost městských států se dotýká i sousedních spolkových zemí, rovněž i všech ostatních členů Spolku.³²⁵ Privilegium městských států je ošetřeno i právně. Fiktivní navýšení obyvatel tak zajišťuje finančně silnějšímu Hamburku, aby nebyl postupně finančně oslaben a finančně slabším Brémám a Berlínu doplňuje jejich finanční sílu.³²⁶

---

³²⁰ MYNAŘÍKOVÁ, Romana. Na cestě z finanční krize. Vývoj finanční situace hlavního města a spolkové země Berlín. In: Acta Universitatis Carolinae-Studia Territoria, Vyd. 12, č. 2., 2012, s. 61.

³²¹ Tamtéž, s. 61.

³²² Městský stát Brémy sestává ze dvou oddělených měst, Brém a Bremerhavenu, která společně tvoří městský stát Brémy. Pozn. autorky.

³²³ WIRTSCHAFTSLEXIKON. Stadtstaaten-Privileg. Wirtschaftsuniversität.de [online]. [cit. 2017-03-20]. Dostupné z: <http://www.wirtschaftsuniversitaet.de/lehre/service/wirtschaftslexikon/s/stadtstaaten-privileg/>.

³²⁴ MYNAŘÍKOVÁ, Romana. Na cestě z finanční krize. Vývoj finanční situace hlavního města a spolkové země Berlín. In: Acta Universitatis Carolinae-Studia Territoria, Vyd. 12, č. 2., 2012, s. 63.

³²⁵ LÄNDERFINANZAUSGLEICH. Die besondere Einwohnerwertung. Berlin.de [online]. [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: <https://www.berlin.de/sen/finanzen/haushalt/nachrichten/artikel.7126.php#6>.

³²⁶ Tamtéž.

Organizace německého systému FV přiznává finančně slabým spolkovým zemím nárok na Doplňkové příspěvky od Spolku. Spolek disponuje několika druhy doplňkových příspěvků, které jsme popsali již v kapitole č. 4. Berlínu náleží ze zmíněných spolkových příspěvků příspěvek sloužící ke kompenzaci nákladů plynoucích ze znovusjednocení země. Dále také příspěvek na zvýšené náklady státní správy. Příspěvek na nákladnou státní správu získají malé spolkové země mající náklady na státní správu v přibližné výši velkých teritoriálních spolkových zemí.³²⁷

Pro Berlín znamenalo začlenění do systému FV příliv nových finančních prostředků. Např. v prvním roce nového FV³²⁸ obdržel Berlín ze systému FV 8 mld. DM, přičemž celkové příjmy městského rozpočtu činily 43 mld. DM. O deset let později získal Berlín 5,4 mld. Eur z procesu FV a celkový městský příjem činil 21,1 mld. Eur. Na základě příjmů z FV si mohl Berlín dovolit více, než by tomu bylo bez mechanismů FV. Berlínské možnosti se během deseti let (1995-2005) snižovaly, Berlín si dle svých příjmů mohl dovolit stále méně, výdaje ovšem zůstávaly téměř stejné a k žádným šetřícím opatřením přistoupeno nebylo. Finanční situace Berlína se zhoršovala a město se nadále zadlužovalo. Muselo být dokonce přistoupeno k prodeji Berlínského majetku.³²⁹

V současné době se v SRN objevuje kritika FV a ozývají se hlasy proti velké finanční podpoře Berlína. Finanční částky plynoucí ze systému FV patřící Berlínu by měly činit zhruba polovinu celkového objemu vyrovnávací částky, která náleží všem příjemcům. Vyrovnávací podíly se pro všechny příjemce, i pro Berlín, vypočítávají stejným způsobem. Sice na základě počtu obyvatel a odchylkou od finanční síly. Součástí rozmíšek ohledně reformy FV po roce 2019 bylo i postavení hlavního města Berlína. V diskusích bylo navrhováno vynětí Berlína z procesu vertikálního LFA. Namísto toho by byl přímo financován Spolkem. Na straně druhé se objevoval i nesouhlas s podobnou změnou.³³⁰

Financování Berlína ze strany Spolku namísto horizontálního LFA by se nemohlo odůvodnit počtem obyvatel, obnosem LFA, ani úkoly hlavního města. Funkce hlavního města zůstávají v LFA nezohledněny. Obnosy připadající Berlínu nejsou absolutně

---

³²⁷ MYNAŘÍKOVÁ, Romana. Na cestě z finanční krize. Vývoj finanční situace hlavního města a spolkové země Berlín. In: Acta Universitatis Carolinae-Studia Territoria, Vyd. 12, č. 2., 2012, s. 61.

³²⁸ Myšleno rok 1995. Pozn. autorky.

³²⁹ MYNAŘÍKOVÁ, Romana. Na cestě z finanční krize. Vývoj finanční situace hlavního města a spolkové země Berlín. In: Acta Universitatis Carolinae-Studia Territoria, Vyd. 12, č. 2., 2012, s. 62-63.

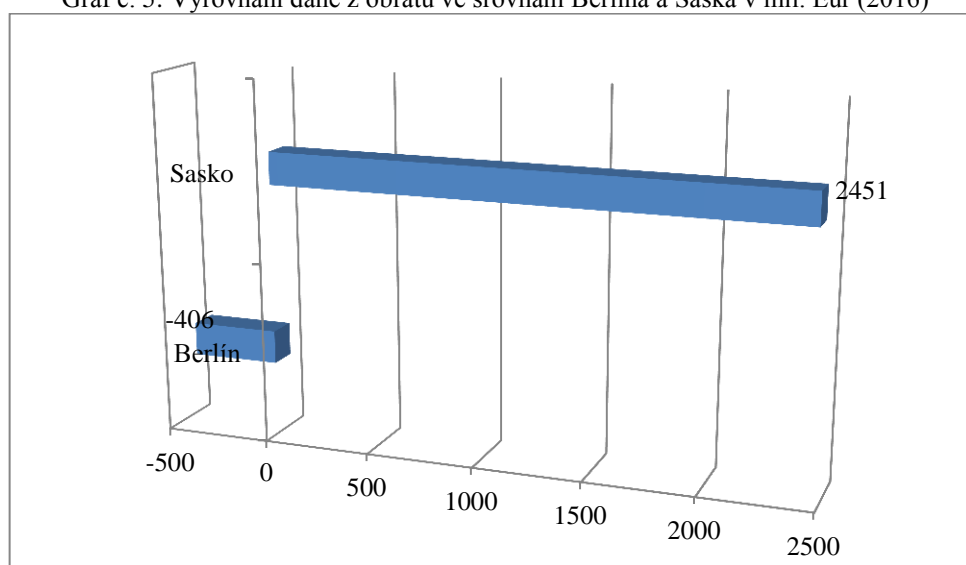
³³⁰ Tamtéž, s 62-63.

výrazně vyšší, ve srovnání s ostatními východoněmeckými spolkovými zeměmi, pokud pozorujeme oba stupně horizontálního vyrovnání³³¹. Více peněz v součtu dvou horizontálních stupňů FV než hlavní město Berlín získává spolková země Sasko. V případě Berlína ale plyne do státního rozpočtu daleko větší finanční obnos přímo z LFA. Sasko obdrží větší finanční podíl na dani z obratu. LFA i přerozdělení daně z obratu vykazují redistribuční efekt a jsou řízeny FAG.³³²

Finanční částky, jež znázorňují výsledky přerozdělení LFA náležející Berlínu, jsou často a hodně diskutované, výsledky přerozdělení výnosů daně z obratu zajímají více odborníky než širokou veřejnost.³³³

Graf č. 5: Vyrovnání daně z obratu ve srovnání Berlína a Saska v mil. Eur (2016)

Zdroj: vlastní zpracování, na základě údajů z: <http://www.haushaltssteuerung.de/weblog-geberlaender-und-nehmerlaender-im-bundesstaatlichen-finanzausgleich-2016.html>.

Berlín je označován za příjemce, který obdrží velmi velké částky v rámci FV. Při statistikách je ale nutné brát v potaz, že Sasko dostává také horentní sumy. Prostřednictvím LFA obdržel Berlín největší finanční částku. V rámci 2. stupně FV je situace odlišná. Nejvyšší částku v roce 2016 obdrželo Sasko, v případě Berlína je situace jiná.

Na grafu č. 5 lze pozorovat, že Sasko ve 2. Stupni FV, ve vyrovnání daně z obratu obdrželo cca 2,5 mil. Eur, městský stát Berlín naopak do systému ve 2. stupni přispěl

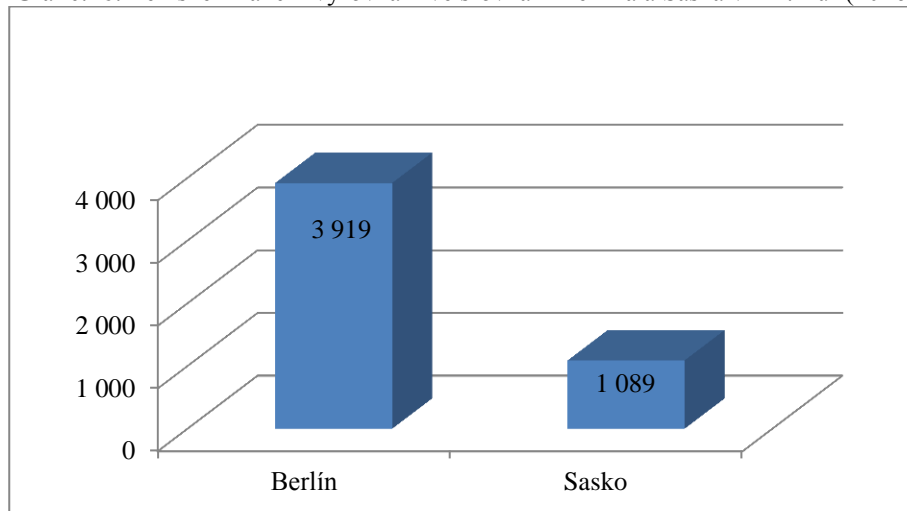
³³¹ LFA a vyrovnání daně z obratu. Pozn. autorky.

³³² LÄNDERFINANZAUSGLEICH. Aber Berlin erhält doch den größten Teil des Finanzausgleichs?. Berlin.de [online]. [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: <https://www.berlin.de/sen/finanzen/haushalt/nachrichten/artikel.7126.php#6>.

³³³ Tamtéž.

406 tisíc Eur. Ve 2. Stupni FV je městský stát Berlín plátcem. Na vyrovnání daně z obratu profituje Sasko.

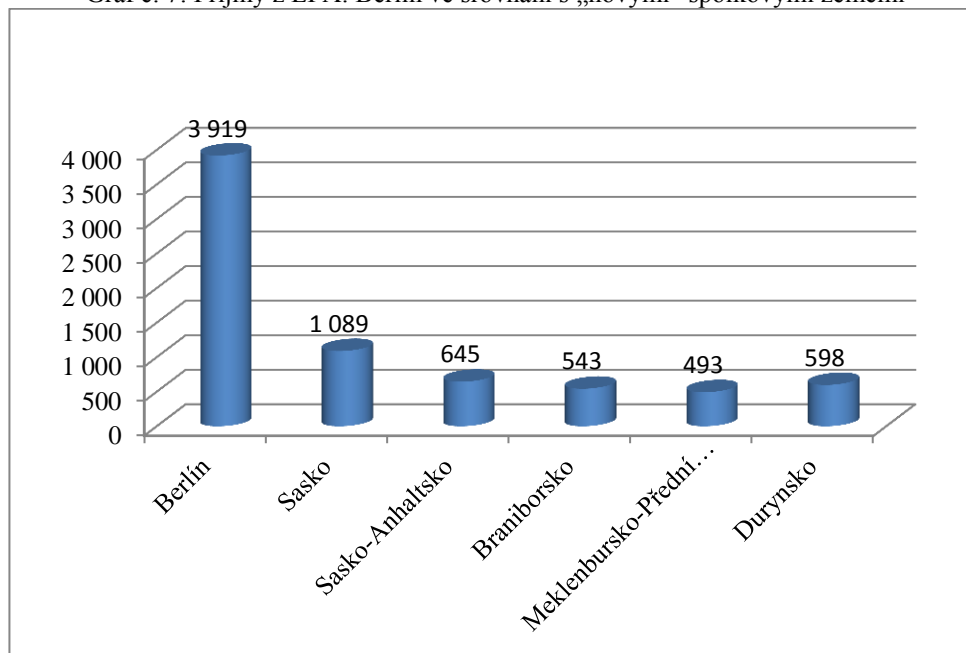
Graf č. 6: Zemské finanční vyrovnání ve srovnání Berlína a Sasko v mil. Eur (2016)

Zdroj: vlastní zpracování, na základě údajů z: <http://www.haushaltssteuerung.de/weblog-geberlaender-und-nehmerlaender-im-bundesstaatlichen-finanzausgleich-2016.html>.

V systému LFA, třetím stupni FV, Berlín v roli příjemce naprosto převažuje. Jak znázorňuje graf č. 6, Sasko získává ze systému o 2,8 mil. Eur méně než městský stát Berlín.

Graf č. 7: Příjmy z LFA: Berlín ve srovnání s „novými“ spolkovými zeměmi

Zdroj: vlastní zpracování, na základě údajů z: <http://www.haushaltssteuerung.de/weblog-geberlaender-und-nehmerlaender-im-bundesstaatlichen-finanzausgleich-2016.html>.

Graf č. 7 znázorňuje příjmy z LFA pro všechny „nové“ spolkové země včetně hlavního města Berlína. Všechny „nové“ spolkové země dostávají ze systému velké peněžní částky na překonání rozdílů mezi nimi a bohatšími spolkovými zeměmi, částka náležející hlavnímu městu ve třetím stupni FV rapidně převyšuje nároky ostatních spolkových zemí bývalé NDR.

V následující tabulce č. 5 je možné pozorovat finanční částky, které obdržel městský stát Berlín v rámci LFA jako příjemce od spolkových zemí – plátců, od roku 1995 do roku 2016. Jako první zde figuruje rok 1995, jelikož ve zmíněném roce byly do systému začleněny „nové“ spolkové země a hlavní město Berlín. Třetí sloupec tabulky č. 5 znázorňuje BEZ pro městský stát Berlín. BEZ jsou vypláceny Spolkem na podporu finančně slabých příjemců.

Tabulka č. 5: Berlín a proces LFA + BEZ

Rok	Částka obdržena Berlínem v mil. Eur v LFA	Částka obdržena Berlínem v mil. Eur jako BEZ
1995	2,2	1,9
1996	2,2	1,9
1997	2,3	1,9
1998	2,5	1,9
1999	2,7	1,9
2000	2,8	2,0
2001	2,7	2,0
2002	2,7	2,6
2003	2,6	2,6
2004	2,7	2,6
2005	2,5	2,8
2006	2,7	2,9
2007	2,9	2,9
2008	3,1	2,8
2009	2,9	2,8
2010	2,9	2,6
2011	3,0	2,5
2012	3,2	2,4
2013	3,4	2,3
2014	3,5	2,2
2015	3,6	2,1
2016	3,9	2,1

Zdroj: vlastní zpracování, na základě údajů z: <http://www.haushaltssteuerung.de/bund-laender-finanzausgleich-berlin.html>.

Berlín ovšem nezískává finanční prostředky pouze na základě LFA či všeobecných BEZ, získává prostředky i díky Paktu solidarity či na základě Zákona o investiční podpoře, jak znázorňuje tabulka č. 7.³³⁴

Tabulka č. 6: Obnosy obdržené Berlínem na základě Paktu solidarity a Zákona o investiční podpoře (ZIP)

Rok	Částka obdržena Berlínem v mil. Eur
1995-2004 ³³⁵	2,0
2005	2,0
2006	2,0
2007	2,0
2008	1,9
2009	1,8
2010	1,7
2011	1,5
2012	1,4
2013	1,2
2014	1,1
2015	1,0
2016	0,8
2017	0,6
2018	0,5
2019	0,4

Zdroj: vlastní zpracování, na základě údajů z: Fortschrittsbericht >Aufbau Ost< des Landes Berlin für das Jahr 2013.

Tabulka 7: Částky určené pro Berlín na základě Paktu solidarity a ZIP

	Částka obdržení Berlínem v mil. Eur
Pakt solidarity I (1995-2004) + částky ZIP	20
Pakt solidarity II (2005-2019) + částky ZIP	20
Celkem	40

Zdroj: vlastní zpracování, na základě údajů z: Fortschrittsbericht >Aufbau Ost< des Landes Berlin für das Jahr 2013.

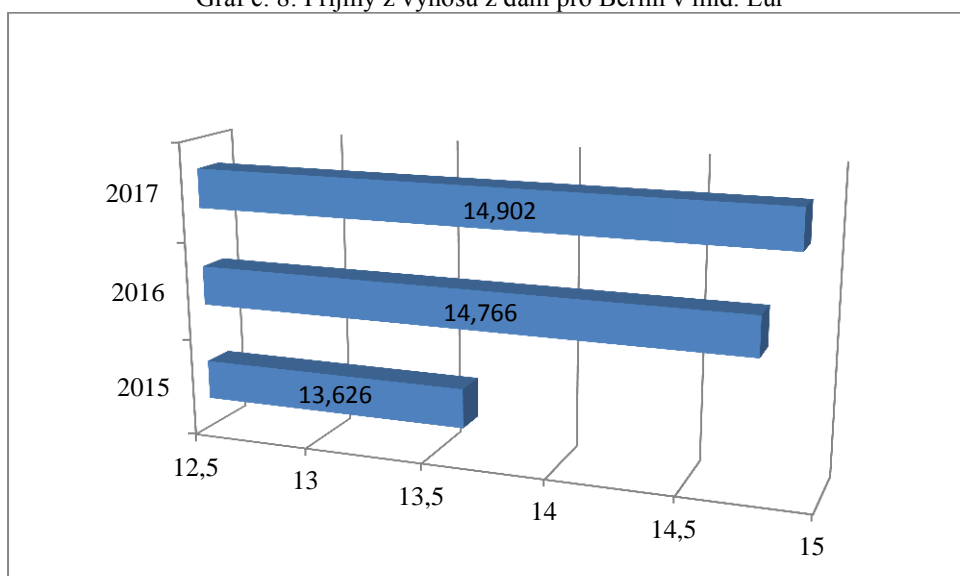
Tabulka č. 7 znázorňuje celkové částky, jež Berlín obdržel, a do roku 2019 ještě obdrží, na základě Paktu solidarity I a II a ZIP, vždy k určitému období.

³³⁴ Investitionsförderungsgesetz.

³³⁵ Doba čerpání z Paktu solidarity I. Pozn. autorky.

Předchozí tabulky ilustrují příjmy Berlína, které si má právo nárokovat na základě Paktu solidarity či FAG. Příjmy spolkové země ale rovněž tvoří příjmy z výnosů z daní. Jelikož je Berlín městským státem připadají mu podíly zemské i obecní z tzv. společných daní. Dále také podíly zemských daní (dědická daň) a podíly daních obecních (živnostenská daň), které jasně definuje ZZ (viz výše).

Graf č. 8: Příjmy z výnosů z daní pro Berlín v mld. Eur

Zdroj: vlastní zpracování, na základě údajů z:
<https://www.berlin.de/sen/finanzen/steuern/steuereinnahmen/artikel.5814.php>.

Na grafu č. 8 lze pozorovat daňové příjmy Berlína v letech 2015, 2016 a předpokládaný výnos v roce 2017 v mld. Eur. Oproti roku 2015 bude daňový příjem v roce 2017 ještě vyšší.

Berlínský ministr financí (*Finanzsenator*) M. Kollatz-Ahnen (SPD) má za to, že je Berlín na dobré cestě k lepšímu hospodaření a snaží se svou finanční situaci zlepšit. Berlín vylepšuje svou daňovou sílu v průběhu posledních let, přesto je stále podprůměrný. Ministr financí tvrdí, že Berlín dosahuje 58 % celkového průměru daňové síly, avšak např. Bavorsko díky svým prosperujícím obcím dosahuje až 164 % celkového průměru. Dle něj i přes stále se zlepšující finanční situaci Berlína, potřebuje městský stát ještě několik let, aby dosáhl průměru daňové síly. Dobrý hospodářský vývoj je předpokladem postupného vymanění se z role největšího příjemce v rámci LFA.³³⁶

³³⁶ NACHRICHTEN. Kollatz-Ahnen zu Finanzausgleich: “Unterschiede in der kommunalen Steuerkraft müssen berücksichtigt werden“. Berlin.de [online]. [cit. 2017-03-23]. Dostupný z:

Jak bylo již na počátku této kapitoly zmíněno, Berlín je reprezentantem úrovně zemské i obecní. Jeho území se člení do městských obvodů, nejnižší jednotkou správy zde není obec.

Berlínská správa je dvoustupňová, veškeré úkoly nespádající do celoměstských záležitostí jsou v kompetencích 12 městských obvodů. Obvody vykonávají rovněž úkoly klasické komunální správy. Berlínské ministerstvo financí (*Senatsverwaltung für Finanzen*) již od roku 1995 každý rok vypočítá a přerozdělí všem městským obvodům příslušnou sumu.³³⁷ Výši finančního příspěvku odsouhlasují i městské obvody, konečné slovo má ale berlínské ministerstvo financí.³³⁸ Na základě přidělených financí sestavují městské obvody své vlastní rozpočty. Rozpočet obvodů odsouhlasí obvodní zastupitelstvo obvodu (*Bezirksverordnetenversammlung*) a potvrdí ho berlínská poslanecká sněmovna/městské zastupitelstvo (*Abgeordnetenhaus von Berlin*).³³⁹ Vztah mezi rozpočtem a rozmanitým polem působnosti městských obvodů vede ke kooperativnímu postupu při sestavování plánů, při kterém jsou na sobě navzájem závislí a odkázaní aktéři zemské vlády i městských obvodů. Konečná zodpovědnost při určení rozpočtu leží na bedrech berlínské poslanecké sněmovny, jež disponuje i právem změnit rozpočty městských obvodů.³⁴⁰

Při výpočtech částky pro obvodní rozpočty je provedeno vyrovnání mezi městskými obvody.³⁴¹ Tím je Berlín jedinou územní jednotkou, ve které je rozpočtování přímo ústavně normované.³⁴²

Berlín se snaží v poslední době více investovat do infrastruktury. Investiční výdaje se v městských obvodech v letech 2016-2019 vyšplhají až na 863 mil. Eur.³⁴³

<https://www.berlin.de/sen/finanzen/haushalt/nachrichten/finanzausgleich-kommunale-steuerkraft--444854.php>.

³³⁷ Tamtéž;

Globální suma je všeobecný příspěvek, poskytovaný spolkovou zemí Berlín. Pozn. autorky

³³⁸ MUSIL, Andreas a Sören KIRCHNER. *Das Recht der Berliner Verwaltung: Unter Berücksichtigung kommunalrechtlicher Bezüge*. 3. Vyd. Berlín: Springer, 2012, s. 237.

³³⁹ HAUSHALTSPLAN. *Bezirke*. Berlin.de [online]. [cit. 2017-03-26]. Dostupný z: <http://www.berlin.de/sen/finanzen/haushalt/haushaltsplan/artikel.7077.php>.

³⁴⁰ MUSIL, Andreas a Sören KIRCHNER. *Das Recht der Berliner Verwaltung: Unter Berücksichtigung kommunalrechtlicher Bezüge*. 3. Vyd. Berlín: Springer, 2012, s. 237.

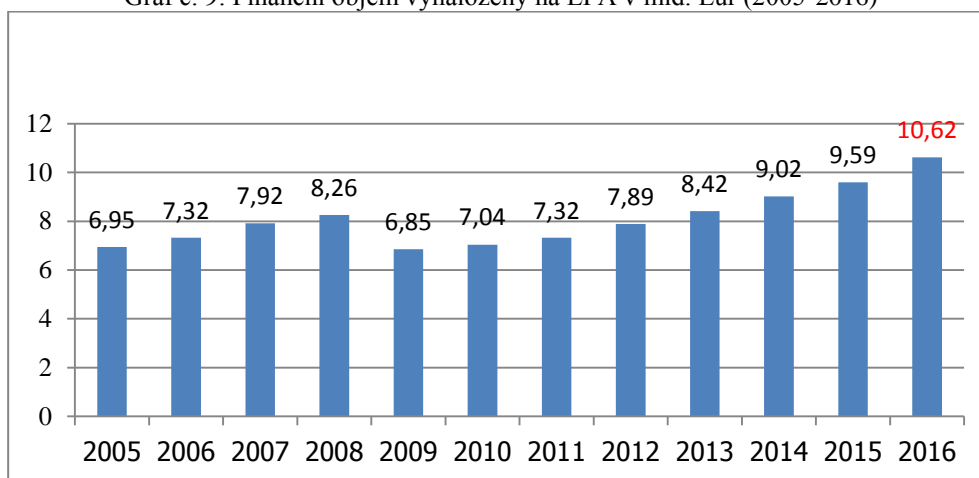
³⁴¹ Německo. *Verfassung von Berlin* ze dne 23. 11. 1995, čl. 85. Dostupná z: <http://www.verfassungen.de/de/be/berlin95-index.htm>.

³⁴² HAUSHALTSPLAN. *Bezirke*. Berlin.de [online]. [cit. 2017-03-26]. Dostupný z: <http://www.berlin.de/sen/finanzen/haushalt/haushaltsplan/artikel.7077.php>.

³⁴³ ABEL, Andreas. *Berliner Bezirke bekommen mehr Geld vom Senat*. *Morgenpost.de* [online]. © Berliner Morgenpost 2017 [cit. 2017-03-08]. Dostupný z: <http://www.morgenpost.de/berlin/article208343647/Berliner-Bezirke-bekommen-mehr-Geld-vom-Senat.html>.

Rok 2016 byl pro systém FV přelomovým. Spolek a spolkové země se dohodly na nové reformě od roku 2020. V současné době probíhají přípravy zákonů, projednávány budou znovu v létě roku 2017. Mimo reformu se rok 2016 vyznačuje i rekordní sumou vynaloženou na LFA. V roce 2015 bylo ve třetím stupni FV přerozděleno téměř 9,6 mld. Eur, v roce 2016 to bylo 10,6 mld. Eur. Berlín z celkové částky přitom odbržel téměř 37 %.³⁴⁴

Graf č. 9: Finanční objem vynaložený na LFA v mld. Eur (2005-2016)

Zdroj: vlastní zpracování, na základě údajů z: [http://www.fofi.uni-bremen.de/files/heinemann/publikationen/RegFinPol/IAW%20\(2017\)%20-%20RegFinPol%20Aktuell%202017-1.pdf](http://www.fofi.uni-bremen.de/files/heinemann/publikationen/RegFinPol/IAW%20(2017)%20-%20RegFinPol%20Aktuell%202017-1.pdf).

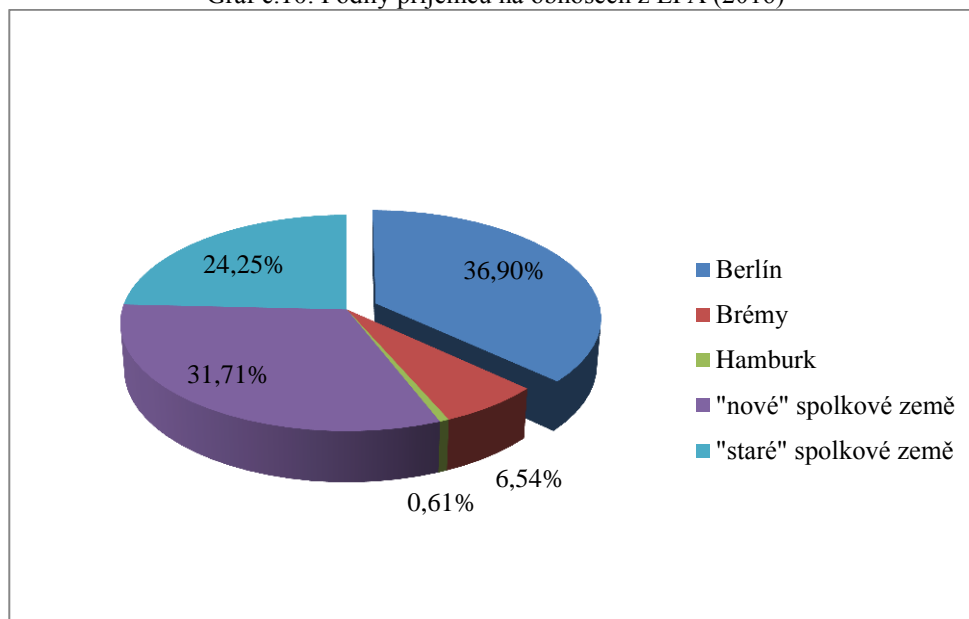
Na grafu č. 9 lze pozorovat v posledních letech rostoucí částku vynaloženou na přerozdělování v procesu LFA. Jak bylo výše zmíněno v roce 2016 byla mezi příjemce rozdělena nejvyšší suma.

Při zhodnocování LFA je důležitou otázkou zda se v horizontu několika let objemy vyrovnávacích částek u příjemců snižují. Jako známka posilující ekonomické situace spolkové země se poté jeví snižující se vyrovnávací podíl. Statistiky od roku 2005 do roku 2016 jasně ukazují, že se podíl připadající na východní spolkové země (mimo Berlín) snížil ze 46,2 % na 31,7 %. Podíl západoněmeckých spolkových zemí ale stoupl. Rovněž podíl Berlína a Brém stoupl o téměř 7 %. V případě Hamburku není možné podobné srovnání provádět, protože Hamburk není pravidelným příjemcem.³⁴⁵

³⁴⁴ HEINEMANN, André W. Die Stadtstaaten im Länderfinanzausgleich 2016. Fofi.uni-bremen.de [online]. [cit. 2017-03-28]. Dostupný z: <http://www.fofi.uni-bremen.de/de/publikationen>.

³⁴⁵ Tamtéž.

Graf č.10: Podíly příjemců na obnosech z LFA (2016)

Zdroj: vlastní zpracování, na základě údajů z: [https://www.google.de/#q=http://www.fofi.uni-bremen.de/files/heinemann/publikationen/RegFinPol/IAW%2520\(2017\)%2520-%2520RegFinPol%2520Aktuell%252017-1.pdf&*](https://www.google.de/#q=http://www.fofi.uni-bremen.de/files/heinemann/publikationen/RegFinPol/IAW%2520(2017)%2520-%2520RegFinPol%2520Aktuell%252017-1.pdf&*).

Na základě grafu č. 10 z roku 2016 lze pozorovat, že se na stranu příjemců dostal i třetí městský stát Hamburk, který dostal 0,61 % z celkové částky vyrovnávacího objemu. Celkový objem určen na vyrovnání mezi spolkovými zeměmi činil v roce 2016 10,6 mld. Eur. Městský stát Brémy dostal 6,54% podíl, 37,71 % z celkové částky si mezi sebe rozdělily tzv. nové spolkové země. Tzv. staré spolkové země si přerozdělily 24,25 % z celkové částky. Mezi příjemce na straně „starých“ spolkových zemí patřily v roce 2016 spolkové země: Dolní Sasko, Severní Porýní-Vestfálsko, Porýní-Falc, Šlesvicko-Holštýnsko a Sársko. Téměř 37% podíl z celkové částky činící 3,9 mld. Eur obdržel Berlín.

5.3 Finanční vyrovnání a Berlín po roce 2020

Končící FAG a Pakt solidarity II. v roce 2019 byl předmětem mnohaletých vyostřených diskusí mezi Spolkem a spolkovými zeměmi. Zvláštní postavení v nich hrálo hlavní město Berlín. Plátcí jsou přesvědčeni o nadměrné podpoře hlavního města z jejich vlastních prostředků a žádali, aby bylo hlavní město financováno výhradně ze spolkových prostředků. Vynětí Berlína ze systému LFA by znamenalo jisté ulehčení plátcům a zároveň by ostatní příjemci o své finanční podpory nepřicházeli. V takové řešení doufaly spolkové země. Mnoho spolkových zemí žádalo vytvoření speciálního systému financování pro Berlín. Speciální financování Berlína se pro spolkové země

jevilo jako správné, neboť za funkce hlavního města by měl být zodpovědný Spolek, nikoli spolkové země. Tvrzení spolkových zemí ovšem nekorespondovalo se skutečností. Náklady, jež pro Berlín ze statusu hlavního města vyplývají, nejsou pokryty částkami, které obdrží v rámci LFA. Výše příspěvků je odvislá od podprůměrné daňové síly pro Berlín.³⁴⁶

V předešlé kapitole byl popsán princip nového FV, které má na území SRN fungovat od roku 2020. I když bude v systému FV absentovat LFA, Berlín by měl z nového systému profitovat. I v současně nastaveném systému FV profituje hlavní město. Ve třetím stupni, LFA, získá ročně od plátců více než 3 mld. Eur, další miliardy dostane v podobě BEZ. Každé páté euro v berlínském rozpočtu tak pochází z vertikálního či horizontálního FV. Z důvodu velkých finančních obnosů směřovaly snahy vrcholných představitelů Berlína k udržení stejného standardu i v nové dekádě FV (2020-2030). S vyjednáváním mohou být berlínští představitelé spokojeni. S novou reformou neztratí Berlín své postavení a, sice na základě jiných přepočtů, obdrží přibližně stejnou sumu jako do roku 2019. Rozdílná finanční síla spolkových zemí bude vyrovnávána již v přerozdělení daně z obrátu mezi Spolkem a spolkovými zeměmi. Plátcům se částky poskytované do procesu FV sníží (např. Bavorsko zaplatí o 1,3 mld. Eur méně). Náklady na FV, které bude muset Spolek do systému vyplatit, se naopak zvýší.³⁴⁷

BEZ zůstanou v novém FV také přibližně stejné, rovněž se nemění ani umělé navýšení obyvatelstva pro městské státy. Primátor města je s celkovou podobou reformy spokojen a je názoru, že tímto způsobem může město prosperovat.³⁴⁸

---

³⁴⁶ SCHULTE, Hubert. Bundesfinanzierung für Berlin – ein Patentrezept für den Finanzausgleich ab 2020?. Wirtschaftsdienst.de [online]. [cit. 2017-03-28]. Dostupný z: <http://archiv.wirtschaftsdienst.eu/jahr/2014/10/bundesfinanzierung-fuer-berlin-ein-patentrezept-fuer-den-finanzausgleich-ab-2020/>.

³⁴⁷ FAHRUN, Joachim. Berlin profitiert beim Finanzpakt vom neuen System. de [online]. © Berliner Morgenpost 2017 [cit. 2017-03-26]. Dostupný z: <http://www.morgenpost.de/berlin/article208425693/Berlin-profitiert-beim-Finanzpakt-vom-neuen-System.html>.

³⁴⁸ Tamtéž.

ZÁVĚR

Finanční vyrovnání ve Spolkové republice Německo představuje složitý mechanismus přerozdělování financí na různých úrovních správního systému spolkové republiky. Primárním a zásadním principem finančního vyrovnání je narovnání rozdílné situace v oblasti hospodářství mezi jednotkami federace, v německém prostředí označovaných pojmem spolkové země. Protože je Spolková republika Německo státem složeným, je logické, že ne všechny jednotky, a to z různých důvodů (např. nevýhodná geografická poloha, nedostatečná infrastruktura, nerovnoměrné rozložení zásob nerostných surovin, různý počet obyvatel apod.), mohou dosáhnout stejné ekonomické úrovně. I proto se finanční vyrovnání jeví jako důležitý a potřebný faktor. Prostředky získané z příjmů z daní či v rámci Zemského finančního vyrovnání jsou Spolkem, ekonomicky výkonnějšími spolkovými zeměmi, ale i obcemi delegovány redistribučním efektem spolkovým zemím či obcím ekonomicky slabším.

Mechanismus finančního vyrovnání je ve své podstatě ukotven v nejvyšším německém právním normativu, v Základním zákoně. Jediným právním předpisem, který vedle ústavy ošetřuje proces finančního vyrovnání na federální úrovni, je Zákon o finančním vyrovnání.

Přerozdělovací proces obecně funguje na zemské i na komunální úrovni. Poté však náleží do gesce každé spolkové země. Konkrétní způsob redistribuce finančních prostředků v rámci spolkové země určují zemské zákony o finančním vyrovnání či zemské pořádky.

Finanční vyrovnání je rovněž procesem každoročně se opakujícím. Proto je nutné přistupovat k novelizacím zákonů s ním spojených v určitých časových periodách. V roce 2019 má začít platit nová podoba finančního vyrovnání. Vzhledem k vypršení dosavadního Zákona o finančním vyrovnání a také Paktu solidarity II, jež je určitým způsobem s procesem finančního vyrovnání propojen, bylo nutné přistoupit k zásadní reformě celého systému finančního vyrovnání. Na podzim roku 2016 se na novém směřování německého redistribučního systému dohodl Spolek se spolkovými zeměmi. V současné době probíhají jednání o znění konkrétních zákonů. Např. „novým“ spolkovým zemím bude poskytována zvláštní podpora, jež nahradí Pakt solidarity II. Zemské finanční vyrovnání v užším slova smyslu má být naopak reformou zcela zrušeno.

Mechanismus finančního vyrovnání je odvozen od principu solidarity, který ne všechny spolkové země chápou stejně, proto je tématem diskutovaným a diskutabilním. Princip solidarity rozděluje německé spolkové země na dvě skupiny - na plátce a příjemce. Plátci nesouhlasí se současně nastaveným vyrovnávacím procesem a považují jej za špatný. V posledních letech panuje ve Spolkové republice Německo přesvědčení, že území bývalé Německé demokratické republiky a hlavní město Berlín na základech solidarity obdržely již dost finanční podpory. Kontroverzně se v diskusi jeví i již zmíněný Pakt solidarity finančně podporující pouze východoněmecké spolkové země. Tzv. nové spolkové země ve své podstatě obdrží v přerozdělovacím systému příspěvky dvakrát - v rámci samotného finančního vyrovnání a poté i ve formě zvláštních příspěvků.

Někteří příjemci si dle plátců princip solidarity interpretují jinak, než má být chápán, plýtvají se svými rozpočty a nemají zavedenou politiku šetření, neboť spoléhají na solidaritost ostatních spolkových zemí a pomoc Spolku. Zmíněné se odráží ve stále se zvyšujícím vyrovnávacím objemu Zemského finančního vyrovnání, jež v roce 2016 dosáhl svého maxima.

Pro rok 2016 se na straně plátců ocitly tři spolkové země (Bavorsko, Hesensko a Bádensko-Virtembersko). Zhruba polovinu celkového vyrovnávacího objemu pokrývá částkami ze svého vlastního rozpočtu Bavorsko. Sečteme-li částky plynoucí do Zemského finančního vyrovnání a Vyrovnání daně z obratu, vyplatilo Bavorsko v roce 2016 do přerozdělovacího systému více než 8 mld. Eur. Proto někteří plátci vidí mechanismus finančního vyrovnání jakožto příliš solidární a oslabující finanční rozpočty ekonomicky silnějších spolkových zemí.

Po sečtení všech částek ze složitého mechanismu finančního vyrovnání zjistíme, že si příjemci v roce 2016 rozdělili finanční obnos ve výši téměř 30 mld. Eur. Městskému státu Berlínu náleželo v roce 2016 přes 5,6 mld. Eur z celkové částky, přičemž 3,9 mld. Eur obdržel pouze v rámci Zemského finančního vyrovnání. Popsaná situace nezrcadlí pouze poslední rok. Podobně vysoká čísla provázela mechanismus i roky minulé. Plátci nejsou dlouhodobě a logicky spokojeni se současně nastaveným systémem, důkazem jsou z jejich stran vznášené žaloby ke Spolkovému ústavnímu soudu. Proto můžeme konstatovat, že situace na poli finančního vyrovnání doslova po reformě volala. Zda ovšem dojde ke kýženému výsledku, se dozvíme až v průběhu následujících let.

SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ A TABULEK

Obrázky:

Obrázek č. 1: Bizonie.....	20
Obrázek 2: Trizonie	21
Obrázek č. 3: Mapa SRN: plátcí x příjemci.....	57
Obrázek č. 4: Přehled reforem FAG	78

Grafy:

Graf č. 1: Přerozdělování společných daní (2015)	37
Graf č. 2: Částky poskytnuté "novým" spolkovým zemím v Koši I.....	44
Graf č. 3: Zemské finanční vyrovnání 2016 (v mil. Eur)	55
Graf č. 4: Plátcí v Zemském finančním vyrovnání 2016 (v mil. Eur)	56
Graf č. 5: Vyrovnání daně z obratu ve srovnání Berlína a Saska v mil. Eur (2016)	81
Graf č. 6: Zemské finanční vyrovnání ve srovnání Berlína a Saska v mil. Eur (2016)	82
Graf č. 7: Příjmy z LFA: Berlín ve srovnání s „novými“ spolkovými zeměmi	82
Graf č. 8: Příjmy z výnosů z daní pro Berlín v mld. Eur	85
Graf č. 9: Finanční objem vynaložený na LFA v mld. Eur (2005-2016)	87
Graf č. 10: Podíly příjemců na obnosech z LFA (2016).....	88

Tabulky:

Tabulka č. 1: Hlasování parlamentu o spolkovém hlavním městě	32
Tabulka č. 2: Zemské finanční vyrovnání (1995-1997)	35
Tabulka č. 3: Zemské finanční vyrovnání (1995-2015)	54
Tabulka č. 4: Roční obnosy Doplnkových příspěvků Spolku zvláštní potřeby.....	59
Tabulka č. 5: Berlín a proces LFA + BEZ.....	83
Tabulka č. 6: Obnosy obdržené Berlínem na základě Paktu solidarity a Zákona o investiční podpoře (ZIP)	84
Tabulka 7: Částky určené pro Berlín na základě Paktu solidarity a ZIP	84

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ

ABEL, Andreas. Berliner Bezirke bekommen mehr Geld vom Senat. Morgenpost.de [online]. © Berliner Morgenpost 2017 [cit. 2017-03-08]. Dostupný z: <http://www.morgenpost.de/berlin/article208343647/Berliner-Bezirke-bekommen-mehr-Geld-vom-Senat.html>.

ALBERS, Willi. Handwörterbuch der Wirtschaftswissenschaften: (HdWW); zugleich Neuauflage des Handwörterbuchs der Sozialwissenschaften. 2. Band. Stuttgart: Fischer u. a., 1980.

ANDERSEN, Uwe a Wichard WOYKE. Handwörterbuch des politischen Systems der Bundesrepublik Deutschland. 5. Vyd. Opladen: Leske + Budrich, 2003.

BERSCHENS, Ruth. Das Bundesverfassungsgericht verkündet an diesem Donnerstag sein Urteil zum Länderfinanzausgleich. Bayern, Hessen und Baden-Württemberg klagen, das gegenwärtige Prinzip führe zu einer Übernivellierung zu Gunsten der ärmeren Länder.: In Karlsruhe geht es auch um die deutsch-deutsche Solidarität. Berliner-zeitung.de [online]. © 2017 [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <http://www.berliner-zeitung.de/das-bundesverfassungsgericht-verkuendet-an-diesem-donnerstag-sein-urteil-zum-laenderfinanzausgleich--bayern--hessen-und-baden-wuerttemberg-klagen--das-gegenwaertige-prinzip-fuehre-zu-einer-uebernivellierung-zu-gunsten-der-aermeren-laender--in-karlsruhe-geht-es-auch-um-die-deutsch-deutsche-solidaritaet-16121858>.

BOGUMIL, Jörg a Werner JANN. Verwaltung und Verwaltungswissenschaft in Deutschland: Einführung in die Verwaltungswissenschaft. 2. Vyd. Wiesbaden: GWV Fachverlage GmbH, 2009.

BUSCH, Ulrich. Solidarischer Finanzausgleich. Wie hoch ist der Solidaritätsbeitrag der alten Länder für die neuen Länder? In: Utopie kreativ, H. 100, Berlin: BärenDruck GmbH, 1999 s. 20.

ČERNOHORSKÝ, Jan a Petr TEPLÝ. Základy financí. Praha: Grada Publishing, a. s., 2011.

FAHRUN, Joachim. Berlin profitiert beim Finanzpakt vom neuen System. de [online]. © Berliner Morgenpost 2017 [cit. 2017-03-26]. Dostupný z: <http://www.morgenpost.de/berlin/article208425693/Berlin-profitiert-beim-Finanzpakt-vom-neuen-System.html>.

FULBROOK, Mary. Dějiny moderního Německa. Praha: Grada Publishing, a. s., 2010.

FUNK, Albert. Baden-Württemberg und der Finanzausgleich. Winfried Kretschmann schlägt Kompromissmodell vor. Tagespiegel.de [online]. © Der Tagesspiegel [cit. 2017-03-08]. Dostupný z: <http://www.tagesspiegel.de/politik/baden-wuerttemberg-und-der-finanzausgleich-winfried-kretschmann-schlaegt-kompromissmodell-vor/11528644.html>.

- GRÜNBAUM, Robert. Deutsche Einheit. Opladen: Leske + Budrich, 2000.
- HÄRTEL, Ines. Handbuch Föderalismus. II. Band: Probleme, Reformen, Perspektiven des deutschen Föderalismus. Heidelberg: Springer-Verlag, 2012.
- HEINEMANN, André W. Die Stadtstaaten im Länderfinanzausgleich 2016. Fofi.uni-bremen.de [online]. [cit. 2017-03-28]. Dostupný z: <http://www.fofi.uni-bremen.de/de/publikationen>
- HEIBLER Julian. Bund-Länder-Finzen: Eine Frage von Geld und Gerechtigkeit. Tageschau.de [online]. © ARD-aktuell. 16. 6. 1016. [cit. 2016-10-16]. Dostupné z: <http://www.tagesschau.de/inland/bund-laender-finzen-101.html>
- KAPLAN, Karel. Rada vzájemné hospodářské pomoci a Československo 1957-1967. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2002.
- KITTERER, W., T. BURCKARDT a H. LÖWER. Stadtstaaten und Finanzausgleich. Köln, 2002. Znalecký posudek. Univerzita v Kolíně. Katedra prof. Dr. W. Kitterera.
- KÖLBLE, Josef. Entwicklung der Bundesaufgaben und ihrer Finanzierung im Hinblick auf das Grundgesetz. In: Schriftenreihe der Hochschule Speyer. Band 47. Berlin: Duncker & Humboldt, 1971, s. 41-75.
- KOTTOVÁ, Dominika. Městské státy v SRN. České Budějovice, 2013. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Filozofická fakulta, Ústav česko-německých areálových studií a germanistiky.
- KUBATOVÁ PITROVÁ, Miroslava. Systém finančního vyrovnání v SRN. In: JAKLOVÁ Alena a Anja Edith FERENCE (Hrsg.). Deutsch ohne Grenzen: Gesellschaftswissenschaften. 1. Auflage. Brno: Tribun EU, s.r.o., 2015, s. 67-88.
- KUČEROVÁ, Irah. Střední Evropa: Komparace vývoje středoevropských států. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2015.
- KÜSTERS, Hans Jürgen. Gründung der Bundesrepublik Deutschland 1949. Konrad-adenauer.de [online]. [cit. 2017-03-13]. Dostupné z: <https://www.konrad-adenauer.de/stichworte/deutschlandpolitik/gruendung-der-bundesrepublik-deutschland-1949>.
- LEPTIN, Gerd. Deutsche Wirtschaft nach 1945. Opladen: Leske + Budrich, 1980.
- LIENEMANN, Insa. Was ist eigentlich ... der Solidaritätszuschlag?. Brandeins.de [online]. [cit. 2016-12-29]. Dostupný z: <https://www.brandeins.de/archiv/2004/recht-und-richtig/was-ist-eigentlich-der-solidaritaetszuschlag/>.
- MARGEDANT, Udo. Grundzüge der Finanzordnung der Bundesrepublik Deutschland. Sankt Augustin: Konrad-Adenauer-Stiftung e. V., 2001.

MEINKE, Ulf. Warum sich die Wirtschaft einen „Ruhr-Soli“ wünscht. Derwesten.de [online]. [cit. 2017-02-28]. Dostupné z: <http://www.derwesten.de/wirtschaft/warum-sich-die-wirtschaft-einen-ruhr-soli-wuenscht-id10020217.html>.

MEIRITZ, Anette a Severin WEILAND. Neue Soli-Debatte. Aufstand West. Spiegel.de [online]. © SPIEGEL ONLINE [cit. 2017-02-27]. Dostupné z: <http://www.spiegel.de/politik/deutschland/neue-debatte-um-solidarpakt-ost-verschuldete-kommunen-im-westen-a-822480.html>

MICHÁLEK, Slavomír. Odmítní Marshallova plánu: Československá politika mezi Východem a Západem. Dejinyasoucasnost.cz [online]. [cit. 2017-03-13]. Dostupné z: <http://dejinyasoucasnost.cz/archiv/2007/7/odmitnuti-marshallova-planu/>.

MUSIL, Andreas a Sören KIRCHNER. Das Recht der Berliner Verwaltung: Unter Berücksichtigung kommunalrechtlicher Bezüge. 3. Vyd. Berlín: Springer, 2012.

MYNÁŘÍKOVÁ, Romana. Bohatým brát, chudým dávat: Finanční vyrovnání spolkových zemí jako klíčové vnitroněmecké politikum přelomu tisíciletí. Svazek 1. Praha: Institut mezinárodních studií, 2011.

MYNÁŘÍKOVÁ, Romana. Na cestě z finanční krize. Vývoj finanční situace hlavního města a spolkové země Berlín. In: Acta Universitatis Carolinae-Studia Territorialia, Vyd. 12, č. 2., 2012, s. 47-70.

NETOLICKÝ, Pavel. Německý federalismus. E-polis.cz [online]. © e-Polis.cz [cit. 2016-11-26]. Dostupné z: <http://www.e-polis.cz/clanek/nemecky-federalismus.html>.

PELLENGAHR, Hubertus. Nach 25 Jahren muss der Soli endlich weg. Welt.de [online]. © Welt N24 GmbH [cit. 2017-02-10]. Dostupný z: <https://www.welt.de/debatte/kommentare/article156698484/Nach-25-Jahren-muss-der-Soli-endlich-weg.html>.

PROROK, Vladimír a Aleš LISA. Politologie. Dobrá Voda: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2003.

RENZSCH, Wolfgang. Länderfinanzausgleich. Historisches-lexikon-Bayerns.de [online]. [cit. 2016-11-21]. Dostupné z: <https://www.historisches-lexikon-bayerns.de/Lexikon/L%C3%A4nderfinanzausgleich>.

RÜSKAMP, Wulf. Die Geschichte des Länderfinanzausgleich. Badische-zeitung.de [online]. [cit. 2017-03-4]. Dostupné z: <http://www.badische-zeitung.de/suedwest-1/die-geschichte-des-laenderfinanzausgleichs--40369992.html>

ŘÍHOVÁ, Blanka. Přehled moderních teorií. Portál, s. r. o.: Praha, 2000.

SCHÄFERS, Manfred. Länderfinanzausgleich. Die Hessen zahlen am meisten. Faz.net [online]. © Frankfurter Allgemeine Zeitung GmbH 2001-2017 [cit. 2017-03-08]. Dostupný z: <http://www.faz.net/aktuell/wirtschaft/hessen-zahlt-am-meisten-in-den-laenderfinanzausgleich-14351534.html>.

SCHÄFERS, Manfred. Länderfinanzausgleich. Warum Bayern und Hessen klagen. Faz.net [online]. © Frankfurter Allgemeine Zeitung GmbH 2001-2017 [cit. 2017-03-08]. Dostupný z: <http://www.faz.net/aktuell/wirtschaft/wirtschaftspolitik/laenderfinanzausgleich-warum-bayern-und-hessen-klagen-12052398.html>.

SCHULTE, Hubert. Bundesfinanzierung für Berlin – ein Patentrezept für den Finanzausgleich ab 2020?. Wirtschaftsdienst.de [online]. [cit. 2017-03-28]. Dostupný z: <http://archiv.wirtschaftsdienst.eu/jahr/2014/10/bundesfinanzierung-fuer-berlin-ein-patentrezept-fuer-den-finanzausgleich-ab-2020/>.

SCHULTE VON DRACH, Marcus C. 156 Milliarden Euro für den Osten. Sueddeutschezeitung.de [online]. © Süddeutsche Zeitung Digitale Medien GmbH [cit. 2017-01-05]. Dostupné z: <http://www.sueddeutsche.de/politik/solidarpakt-milliarden-euro-fuer-den-osten-1.1313651>.

SPÁČILOVÁ, Klára. Ekonomické sjednocení východního a západního Německa?. Demokratickystred.cz [online]. © 2012-2017 [cit. 2017-01-05]. Dostupné z: <http://www.demokratickystred.cz/ekonomicke-sjednoceni-vychodniho-a-zapadniho-nemecka-2/>.

WACHENDORFER-SCHMIDT, Ute. Politikverflechtung im vereinigten Deutschland. 2 Aufl. Wiesbaden: Springer Fachmedien, 2005.

Internetové stránky:

ALTE UND NEUE BUNDESLÄNDER. Neue Bundesländer (Ostdeutschland). Rechtsfinanzen.de [online]. [cit. 2017-03-13]. Dostupné z: <http://www.rechtsfinanzen.de/faq/6207-alte-und-neue-bundeslaender>.

ARCHIV. Der Hauptsatzumzug von - Bonn nach Berlin. Wasistwas.de [online]. © 2016 Tessloff Verlag [cit. 2016-11-30]. Dostupný z: <http://www.wasistwas.de/archiv-geschichte-details/der-hauptstadtumzug-von-bonn-nach-berlin.html>.

ARCHIV. Der Marshallplan Hilfe für Nachkriegseuropa. Wasistwas.de [online]. © Tessloff Verlag 2016 [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <http://www.wasistwas.de/archiv-geschichte-details/der-marshallplan-hilfe-fuers-nachkriegseuropa.html>.

ARTIKEL. Solidaritätszuschlag-kurz erklärt. Bundesregierung.de [online]. © 2017 Presse- und Informationsamt der Bundesregierung [cit. 2017-02-12]. Dostupný z: <https://www.bundesregierung.de/Content/DE/Artikel/2014/11/2014-11-27-solidaritaetszuschlag.html>.

ARTIKEL. Solidarpakt II. Bundesregierung.de [online]. © 2017 Presse- und Informationsamt der Bundesregierung [cit. 2017-02-12]. Dostupný z: https://www.bundesregierung.de/Content/DE/StatischeSeiten/Breg/Deutsche_Einheit/Artikel/Solidarpakt.html.

Aufbau Ost. Bpb.de [online]. [cit. 2017-01-06]. Dostupné z: <http://www.bpb.de/nachschlagen/lexika/lexikon-der-wirtschaft/18713/aufbau-ost>.

BESTAND. Karikatur „...noch'n paar Eigenblut-Spritzen“. Hdg.de [online]. [cit. 2017-03-28]. Dostupné z: <http://www.hdg.de/lemo/bestand/objekt/karikatur-eigenblut-spritze.html>.

BUND-LÄNDER-FINANZAUSGLEICH IN DEUTSCHLAND. BE. Haushaltsteuerung.de [online]. © Andreas Burth, Marc Gnädiger [cit. 2017-02-02]. Haushaltsteuerung.de. Dostupný z: <http://www.haushaltssteuerung.de/bund-laender-finanzausgleich-berlin.html>.

BUND LÄNDER FINANZAUSGLEICH UND AUFBAU OST. Solidarpak I von 1995 bis 2004. Beauftragte-neue-laender.de [online]. © 2017 Bundesministerium für wirtschaft und energie [cit. 2017-02-12]. Dostupný z: http://www.beauftragte-neue-laender.de/BNL/Navigation/DE/Themen/Bundesstaatliche_Solidaritaet/Bund_Laender_Finanzausgleich_und_Aufbau_Ost/Solidarpakt_I/solidarpakt_I.html.

BUND LÄNDER FINANZAUSGLEICH UND AUFBAU OST. Solidarpak II von 2005 bis 2019. Beauftragte-neue-laender.de [online]. © 2017 Bundesministerium für wirtschaft und energie [cit. 2017-02-12]. Dostupný z: http://www.beauftragte-neue-laender.de/BNL/Navigation/DE/Themen/Bundesstaatliche_Solidaritaet/Bund_Laender_Finanzausgleich_und_Aufbau_Ost/Solidarpakt_II/solidarpakt_II.html.

DAS POLITIKLEXIKON. Finanzverfassung. Bpb.de [online]. [cit. 2016-11-26]. Dostupné z: <http://www.bpb.de/nachschlagen/lexika/politiklexikon/17491/finanzverfassung>. Die Einbindung der DDR in den sowjetischen Machtbereich. Kas.de [online]. [cit. 2017-04-20]. Dostupné z: <http://www.kas.de/wf/de/71.6598/>.

DIE LÄNDERHAUSHALTE. Reform der Finanzbeziehungen zwischen Bund und Ländern ab 2020. Bundesfinanzministerium.de [online]. © Bundesministerium der Finanzen [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: http://www.bundesfinanzministerium.de/Content/DE/Standardartikel/Themen/Oeffentliche_Finanzen/Foederale_Finanzbeziehungen/Laenderhaushalte/2016-10-14-laenderhaushalte.html

DIGITALE FACHBIBLIOTHEK. Finanzausgleich. Wirtschaftslexikon.gabler.de [online]. © Springer Fachmedien Wiesbaden GmbH – ein Unternehmen von Springer Nature [cit. 2016-11-25]. Dostupné z: <http://wirtschaftslexikon.gabler.de/Definition/finanzausgleich.html>.

DIGITALE FACHBIBLIOTHEK. Fonds deutsche Einheit. Wirtschaftslexikon.gabler.de [online]. © Springer Fachmedien Wiesbaden GmbH – ein Unternehmen von Springer Nature [cit. 2016-11-25]. Dostupné z: <http://wirtschaftslexikon.gabler.de/Definition/fonds-deutsche-einheit.html>.

DIGITALE FACHBIBLIOTHEK. Kommunaler Finanzausgleich. Wirtschaftslexikon.gabler.de [online]. © Springer Fachmedien Wiesbaden GmbH – ein

Unternehmen von Springer Nature [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: <http://wirtschaftslexikon.gabler.de/Definition/kommunaler-finanzausgleich.html>.

DIGITALE FACHBIBLIOTHEK. Öffentliche Aufgabenträger. Wirtschaftslexikon.gabler.de [online]. © Springer Fachmedien Wiesbaden GmbH – ein Unternehmen von Springer Nature [cit. 2016-11-25]. Dostupné z: <http://wirtschaftslexikon.gabler.de/Definition/oeffentliche-aufgabentraeger.html>.

DIGITALE FACHBIBLIOTHEK. Solidaritätszuschlag. Wirtschaftslexikon.gabler.de [online]. © Springer Fachmedien Wiesbaden GmbH – ein Unternehmen von Springer Nature [cit. 2017-01-03]. Dostupné z: <http://wirtschaftslexikon.gabler.de/Definition/solidaritaetszuschlag.html>.

DIGITALE FACHBIBLIOTHEK. Trennsystem. Wirtschaftslexikon.gabler.de [online]. © Springer Fachmedien Wiesbaden GmbH – ein Unternehmen von Springer Nature [cit. 2016-11-25]. Dostupné z: <http://wirtschaftslexikon.gabler.de/Definition/trennsystem.html>.

DIGITALE FACHBIBLIOTHEK. Verbundsystem. Wirtschaftslexikon.gabler.de [online]. © Springer Fachmedien Wiesbaden GmbH – ein Unternehmen von Springer Nature [cit. 2016-11-25]. Dostupné z: <http://wirtschaftslexikon.gabler.de/Definition/verbundsystem.html>.

DIGITALE FACHBIBLIOTHEK. Zuweisungssystem. Wirtschaftslexikon.gabler.de [online]. © Springer Fachmedien Wiesbaden GmbH – ein Unternehmen von Springer Nature [cit. 2016-11-25]. Dostupné z: <http://wirtschaftslexikon.gabler.de/Definition/zuweisungssystem.html>.

ERGEBNISSE DES LÄNDERFINANZAUSGLEICHS 2015. Bundesstaatlicher Finanzausgleich. Bundesfinanzministerium.de [online]. © Bundesministerium der Finanzen [cit. 2017-02-28]. Dostupné z: <http://www.bundesfinanzministerium.de/Content/DE/Monatsberichte/2016/03/Inhalte/Kapitel-3-Analysen/3-3-ergebnisse-des-laenderfinanzausgleichs-2015.html>.

Föderaler Konsolidierungsprogramm. Economia48.com [online]. © All rights reserved [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: <http://www.economia48.com/deu/d/foederales-konsolidierungsprogramm/foederales-konsolidierungsprogramm.htm>

FINANZEN. System des Länderfinanzausgleichs de Bundesrepublik Deutschland. Sachsen.de [online]. [cit. 2017-02-27]. Dostupné z: <http://www.finanzen.sachsen.de/956.html>.

GESCHICHTE. Der Marshallplan aus ostdeutscher Perspektive. Bpb.de [online]. [cit. 2017-03-13]. Dostupné z: <http://www.bpb.de/geschichte/deutsche-geschichte/marshallplan/40077/ostdeutsche-perspektive>.

GESCHICHTE. Der Marshallplan Hilfe fürs Nachkriegszeit. Wasistwas.de [online]. © 2016 Tessloff Verlag [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <http://www.wasistwas.de/archiv-geschichte-details/der-marshallplan-hilfe-fuers-nachkriegseuropa.html>.

HAUSHALT. Fortschrittsbericht „Aufbau Ost“. Berlin.de [online]. [cit. 2017-03-23]. Dostupný z: <https://www.berlin.de/sen/finanzen/haushalt/downloads/artikel.6371.php>.
HAUSHALT. Länderfinanzausgleich. Fm.baden-wuerttemberg.de [online]. [cit. 2016-12-28]. Dostupné z: <https://fm.baden-wuerttemberg.de/de/haushalt-finanzen/haushalt/laenderfinanzausgleich/>.

HAUSHALTSPLAN. Bezirke. Berlin.de [online]. [cit. 2017-03-26]. Dostupný z: <http://www.berlin.de/sen/finanzen/haushalt/haushaltsp/haushaltsp/haushaltsp/haushaltsp/artikel.7077.php>.

INLAND. Solidarpakt und „Soli“ – die Unterschiede. Tagesschau.de [online]. © ARD – aktuell/tagesschau.de [cit. 2017-02-28]. Dostupné z: https://www.tagesschau.de/inland/soli-und-solidaritaetszuschlag-101~_origin-5e41e9ad-ad1e-4211-9b41-96b92efca5db.html.

JAHR 1947. Entstehung der Bizone. Zeitclicks.de [online]. [cit. 2017-03-28]. Dostupné z: <http://www.zeitclicks.de/top-menu/zeitstrahl/navigation/topnav/jahr/1947/entstehung-der-bizone/>.

KONJUNKTUR & WIRTSCHAFT. Geber und Empfänger beim Länderfinanzausgleich 2016. De.statis.com [online]. [cit. 2017-02-08]. Dostupné z: <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/71763/umfrage/geber-und-empfaenger-beim-laenderfinanzausgleich/>.

LÄNDERFINANZAUSGLEICH. Aber Berlin erhält doch den größten Teil des Finanzausgleichs?. Berlin.de [online]. [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: <https://www.berlin.de/sen/finanzen/haushalt/nachrichten/artikel.7126.php#6>.

LÄNDERFINANZAUSGLEICH. Bayern zahlt Rekordzeche für arme Bundesländer. Spiegel.de [online]. © SPIEGEL ONLINE 2014 [cit. 2017-03-08]. Dostupný z: <http://www.spiegel.de/wirtschaft/soziales/laenderfinanzausgleich-bayern-zahlt-rekordsummen-a-988897.html>

LÄNDERFINANZAUSGLEICH. Die besondere Einwohnerwertung. Berlin.de [online]. [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: <https://www.berlin.de/sen/finanzen/haushalt/nachrichten/artikel.7126.php#6>.

LÄNDERFINANZAUSGLEICH. Seehofer setzt sich durch. Bayernkurier.de [online]. © 2017 [cit. 2017-01-29]. Dostupné z: <https://www.bayernkurier.de/inland/18526-seehofer-setzt-sich-durch/>

LÄNDERFINANZAUSGLEICH. Seit wann gibt es den Finanzausgleich?. Berlin.de [online]. [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: <https://www.berlin.de/sen/finanzen/haushalt/nachrichten/artikel.7126.php#7>.

LÄNDERFINANZAUSGLEICH. Warum zahlt Bayern gegenwärtig die Hälfte des Finanzausgleichs?. Berlin.de [online]. [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: <https://www.berlin.de/sen/finanzen/haushalt/nachrichten/artikel.7126.php#10>.

LÄNDERFINANZAUSGLEICH. Weitere Informationen zum bundesstaatlichen Finanzausgleich. Bundesfinanzministerium.de [online]. © Bundesministerium der

Finanzen [cit. 2017-02-28]. Dostupné z:
http://www.bundesfinanzministerium.de/Web/DE/Themen/Oeffentliche_Finanzen/Foederales_Finanzbeziehungen/Laenderfinanzausgleich/laenderfinanzausgleich.html.

LÄNDERFINANZAUSGLEICH. Wer aber sorgt dafür, dass die Länder ihre Haushalte in Ordnung bringen?. Berlin.de [online]. [cit. 2017-03-08]. Dostupné z:
<https://www.berlin.de/sen/finanzen/haushalt/nachrichten/artikel.7126.php#10>

LANGE WEGE DER DEUTSCHEN EINHEIT. Öffentliche Haushalte in Ostdeutschland. Bpb.de [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z:
<http://www.bpb.de/geschichte/deutsche-einheit/lange-wege-der-deutschen-einheit/47224/oeffentliche-haushalte>.

LANGE WEGE DER DEUTSCHEN EINHEIT. Verwaltung der Länder in Ostdeutschland. Bpb.de [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z:
<http://www.bpb.de/geschichte/deutsche-einheit/lange-wege-der-deutschen-einheit/47200/verwaltung-der-laender?p=all>.

LEXIKON. F. Haushaltsteuerung.de [online]. © Andreas Burth, Marc Gnädiger [cit. 2017-02-02]. Haushaltsteuerung.de Dostupný z:
<http://www.haushaltssteuerung.de/lexikon-finanzausgleich.html>.

LEXIKON. Solidaritätszuschlag. Nettolohn.de [online]. [cit. 2017-02-12]. Dostupný z:
<https://www.nettolohn.de/lexikon/solidaritaetszuschlag.html>.

MD-BLOG. Länderfinanzausgleich. Blog.markt-daten.de [online]. [cit. 2017-03-28]. Dostupné z:
<http://blog.markt-daten.de/2012/08/laenderfinanzausgleich/>.
MEINUNG. „...Der Finanzausgleich ist wieder da“. Badische-zeitung.de [online]. [cit. 2017-03-28]. Dostupné z:
<http://www.badische-zeitung.de/karikaturen/der-finanzausgleich-ist-wieder-da--68315854.html>.

N24 GmbH [cit. 2017-02-10]. Dostupný z:
<https://www.welt.de/debatte/kommentare/article156698484/Nach-25-Jahren-muss-der-Soli-endlich-weg.html>.

NACHRICHTEN. Finanzplanung 2015 bis 2019: Konsolidieren und investieren bleiben Richtschnur des Senats. Berlin.de [online]. [cit. 2017-03-26]. Dostupný z:
<https://www.berlin.de/sen/finanzen/haushalt/nachrichten/artikel.351053.php>.

NACHRICHTEN. Haushaltsüberschreitung der Hauptverwaltung und der Bezirke im ersten Halbjahr 2016. Berlin.de [online]. [cit. 2017-03-26]. Dostupný z:
<https://www.berlin.de/sen/finanzen/haushalt/nachrichten/artikel.536408.php>.

NACHRICHTEN. Kollatz-Ahnen zu Finanzausgleich: “Unterschiede in der kommunalen Steuerkraft müssen berücksichtigt werden“. Berlin.de [online]. [cit. 2017-03-23]. Dostupný z:
<https://www.berlin.de/sen/finanzen/haushalt/nachrichten/finanzausgleich-kommunale-steuerkraft--444854.php>.

NEUANFANG. Bizone. DeutscheGeschichten.de [online]. [cit. 2016-11-21].

Dostupné z:
<http://www.deutshegeschichten.de/zeitraum/themaplus.asp?KategorieID=1004&InhaltID=1595&Seite=2>.

NEUE CARTOONS. Solidarpakt. De.toonpool.com de [online]. © 2007-2017 toonpool.com GmbH [cit. 2017-03-28]. Dostupné z:
https://de.toonpool.com/cartoons/solidarpakt_163610.

PLENUM. Länderfinanzausgleich. Bundesrat.de [online]. © 2017 Bundesrat [cit. 2017-03-10]. Dostupné z:
http://www.bundesrat.de/DE/plenum/themen/finanzausgleich/finanzausgleich-node.html?jsessionid=0F4CB85D14033F3F20E392FB65B6C212.2_cid374.

REFORM DES FINANZAUSGLEICHS: Durchbruch oder Abbruch. Tagespiegel.de [online]. © Der Tagesspiegel. 19. 5. 2016. [cit. 2016-10-16]. Dostupné z:
<http://www.tagesspiegel.de/politik/reform-des-finanzausgleichs-durchbruch-oder-abbruch/13611630.html>.

REFORM DER FINANZBEZIEHUNGEN ZWISCHEN BUND UND LÄNDER AB 2020. Konferenz der Regierungschefinnen und Regierungschefs von Bund und Länder am 14. Oktober 2016 in Berlin. Bundesfinanzministerium.de [online]. © Bundesministerium der Finanzen [cit. 2017-03-10]. Dostupné z:
http://www.bundesfinanzministerium.de/Content/DE/Downloads/2016-10-14_laenderhaushalte.pdf?__blob=publicationFile&v=3.

Solidarpakt. Bpb.de [online]. [cit. 2017-01-06]. Dostupné z:
<http://www.bpb.de/nachschlagen/lexika/lexikon-der-wirtschaft/20546/solidarpakt>.
SLOVNÍK FINANČNÍCH POJMŮ. OEEC. Peníze.cz [online]. © 2000-2017 Peníze.CZ [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/slovník/oeec>.

Stadtstaaten sind schlechter dran. Tagespiegel.de [online]. © Der Tagesspiegel [cit. 2017-03-08]. Dostupný z: <http://www.tagesspiegel.de/berlin/stadtstaaten-sind-schlechter-dran/502734.html>.

STABILITÄTSRAT. Stabilitaetsrat.de [online]. [cit. 2017-04-20]. Dostupné z:
http://www.stabilitaetsrat.de/DE/Home/home_node.html.

STARTSEITE. Bundesstaatliche Solidarität. Beauftragte-neue-laender.de [online]. © 2017 Bundesministerium für wirtschaft und energie [cit. 2017-02-12]. Dostupný z:
www.beauftragte-neue-laender.de/BNL/Navigation/DE/Themen/Bundesstaatliche_Solidaritaet/bundesstaatliche_solidaritaet.html.

STEUER ABC. Was ist der Solidaritätszuschlag. Vlh. De [online]. © 2017 Lohnsteuervereinen Vereinigte Lohnsteuerhilfe e.V [cit. 2017-01-03]. Dostupný z:
<https://www.vlh.de/wissen-service/steuer-abc/was-ist-der-solidaritaetszuschlag.html>.

STEUERN. Steuereinnahmen des Landes Berlin. Berlin.de [online]. [cit. 2017-03-23]. Dostupný z:
<https://www.berlin.de/sen/finanzen/steuern/steuereinnahmen/artikel.5814.php>.

STEUER-RATGEBER. Solidaritätszuschlag. Steuerberater.de [online]. [cit. 2017-02-12]. Dostupný z: <https://www.steuerberaten.de/tag/solidaritaetszuschlag/>.

THEMEN. Bund-Länder-Finanzausgleich in Deutschland. [online]. © Andreas Burth, Marc Gnädiger [cit. 2017-02-02]. Haushaltsteuerung.de. Dostupný z: <http://www.haushaltssteuerung.de/bund-laender-finanzausgleich.html>

VERFASSUNGSKLAGE. Finanzausgleich entzweit Bundesländer. Spiegel.de [online]. © SPIEGEL ONLINE. 5. 2. 2014. [cit. 2016-10-16]. Dostupné z: <http://www.spiegel.de/politik/deutschland/verfassungsklage-finanzausgleich-entzweit-bundeslaender-a-881662.html>.

VON DER SBZ ZUR DDR. Der Weg zur Teilung. Zeitclicks.de [online]. [cit. 2017-03-28]. Dostupné z: <http://www.zeitclicks.de/ddr/zeitclicks/zeit/politik/von-der-sbz-zur-ddr/der-weg-zur-teilung/>.

VOR 25 JAHREN. Abgeordnete stimmten für Umzug nach Berlin. Bundesregierung.de [online]. © 2016 Presse- und Informationsamt der Bundesregierung [cit. 2016-12-12]. Dostupný z: <https://www.bundesregierung.de/Content/DE/Artikel/2016/06/2016-06-19-25-Jahre-berlin-1.html>.

WAS IST DER SOLIDARPAKT. Solidaritaetszuschlag.org [online]. [cit. 2017-01-05]. Dostupný z: <http://solidaritaetszuschlag.org/was-ist-der-solidarpakt/>.

WEBLOG. Geberländer und Nehmerländer im bundesstaatlichen Finanzausgleich 2016. [online]. © Andreas Burth, Marc Gnädiger [cit. 2017-02-02]. Haushaltsteuerung.de Dostupný z: <http://www.haushaltssteuerung.de/weblog-geberlaender-und-nehmerlaender-im-bundesstaatlichen-finanzausgleich-2016.html>.

WIRTSCHAFTSLEXIKON. Erblastentilgungsfonds. Wirtschaftslexikon24.com [online]. © 2015 Wirtschaftslexikon24.com [cit. 2017-03-17]. Dostupné z: <http://www.wirtschaftslexikon24.com/d/erblastentilgungsfonds/erblastentilgungsfonds.htm>.

WIRTSCHAFTSLEXIKON. Stadtstaaten-Privileg. Wirtschaftundschule.de [online]. [cit. 2017-03-20]. Dostupné z: <http://www.wirtschaftundschule.de/lehrerservice/wirtschaftslexikon/s/stadtstaaten-privileg/>.

ZAHLEN UND FAKTEN ZUR DEUTSCHEN EINHEIT. Die Ausgangslage in Ost und West. Bpb.de [online]. [cit. 2016-11-26]. Dostupné z: <http://www.bpb.de/geschichte/deutsche-einheit/zahlen-und-fakten-zur-deutschen-einheit/211356/die-ausgangslage-in-ost-und-west>.

ZAHLEN UND FAKTEN ZUR DEUTSCHEN EINHEIT. Die Frage nach den Kosten der Wiedervereinigung. Bpb.de [online]. [cit. 2016-11-26]. Dostupné z: <https://www.bpb.de/geschichte/deutsche-einheit/zahlen-und-fakten-zur-deutschen-einheit/212659/die-frage-nach-den-kosten-der-wiedervereinigung>.

ZAHLEN UND FAKTEN ZUM HAUPTSTADTUMZUG. Was kostet Bonn-Berlin und zurück?. Swr.de [online]. © SWR 2016 [cit. 2016-11-30]. Dostupný z: <http://www.swr.de/landesschau-aktuell/zahlen-und-fakten-zum-hauptstadtumzug-was-kostet-bonn-berlin-und-zurueck/-/id=396/did=17632532/nid=396/6j772z/>.
1949. Gründung der DDR. Zeitklicks.de [online]. [cit. 2017-04-20]. Dostupné z: <http://www.zeitklicks.de/top-menu/zeitstrahl/navigation/topnav/jahr/1949/gruendung-der-ddr/>.

Právní normativy:

BverfG. Rozsudek 2. senátu z 11. 11. 1999 č. 2 BvF 1/99 – Rn. (1-347). Dostupný: https://www.bundesverfassungsgericht.de/SharedDocs/Entscheidungen/DE/1999/11/fs19991111_2bvf000298.html.

Německo. Berlin-Bonn-Gesetz z 7. května 1994. dostupný také z: https://www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/berlin_bonng/gesamt.pdf.

Německo. Deutsches Landessteuergesetz. Ze dne 30. března 1920. Dostupný také z: <https://www.digizeitschriften.de/dms/img/?PID=GDZPPN000391069>.

Německo. Finanzausgleichgesetz. Ze dne 20. 12. 2001. Dostupný také z: https://www.gesetze-im-internet.de/finausglg_2005/BJNR395600001.html.

Německo. Gesetz über den Neuaufbau des Reichs. Ze dne 31. ledna 1934. Dostupný z: <http://www.verfassungen.de/de/de33-45/neuaufbau34.htm>.

Německo. Gesetz über die Stellung des Landes Berlin im Finanzsystem des Bundes (Drittes Überleitungsgesetz) z 20. 12. 1991. Dostupný z: http://www.diw.de/documents/dokumentenarchiv/17/38350/v_00_2_5.pdf.

Německo. Gesetz über die Zuständigkeiten in der Allgemeinen Berliner Verwaltung z 22. 6. 1996. Dostupný z: http://gesetze.berlin.de/jportal/portal/t/10vq/page/bsbeprod.psm1/action/portlets.jw.MainAction?p1=2&eventSubmit_doNavigate=searchInSubtreeTOC&showdoccase=1&doc.hl=0&doc.id=jlr-VwZustGBEpP1&doc.part=S&toc.poskey=#focuspoint.

Německo. Gesetz zur Förderung der Berliner Wirtschaft (Berlinförderungsgesetz) z 2. 2. 1990. Dostupný z: <https://www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/berlinfg/gesamt.pdf>.

Německo. LverfGE. Svazek 1, 2002.

Německo. Verfassung von Berlin ze dne 23. 11. 1995. Dostupná z: <http://www.verfassungen.de/de/be/berlin95-index.htm>.

Německo. Výmarská ústava ze dne 11. srpna 1919. Dostupná také z: https://is.muni.cz/do/1499/el/estud/praf/js09/dejiny/web/prameny/09/Ustava_Vymarske_republiky_-_1919.pdf.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Příklad vertikálního a horizontálního přerozdělení financí na různých úrovních správy

Příloha č. 2: Finanční vyrovnání v SRN v mil. Eur 1950-1994

Příloha č. 3: Finanční vyrovnání v SRN v mil. Eur 1995-2011

Příloha č. 4: Plátcí v letech 1950-1994

Příloha č. 5: Příklad horizontálního přerozdělení (2013): Berlín ve srovnání s tzv. novými spolkovými zeměmi

Příloha č. 6: Finanční vyrovnání 2016

Příloha č. 7: Projev nespokojenosti se systémem finančního vyrovnání ze strany plátců

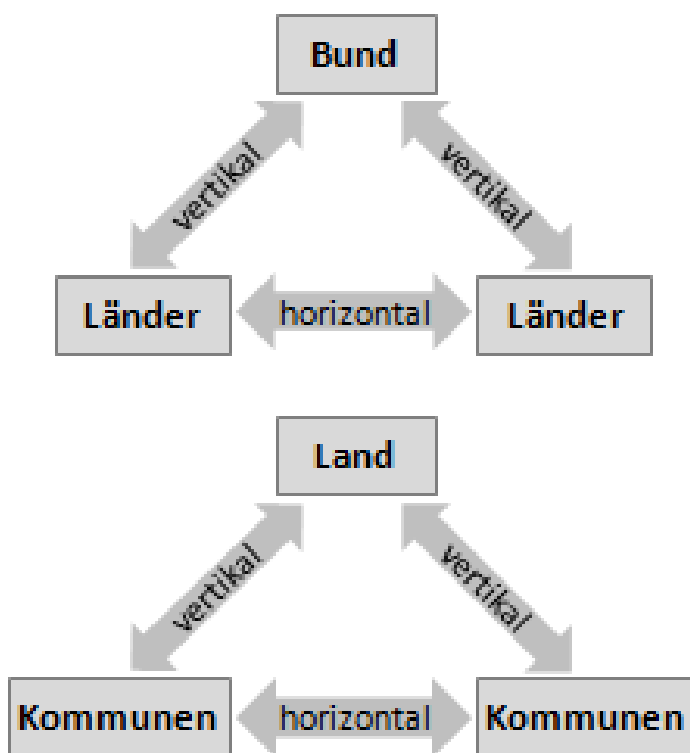
Příloha č. 8: Projev nesouhlasu vůči Paktu solidarity

Příloha č. 9: Karikatura sjednoceného Německa

Příloha č. 1

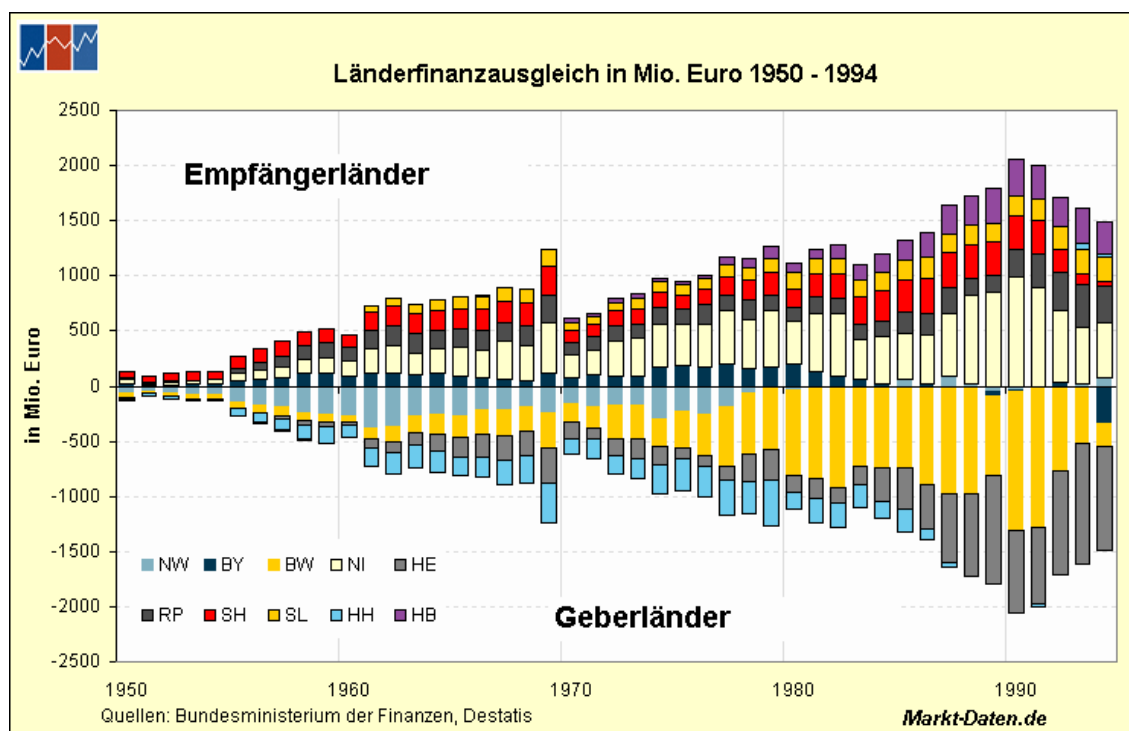
Příklad vertikálního a horizontálního přerozdělení financí na různých úrovních správy

Zdroj: <http://www.haushaltssteuerung.de/lexikon-finanzausgleich.html>.

Obrázek jasně ukazuje, mezi jakými jednotkami plynou prostředky horizontálně a mezi jakými vertikálně. Mezi jednotkami různé správní hierarchie plynou vertikálně (*vertikal*), mezi jednotkami stejné správní hierarchie horizontálně (*horizontal*). Např. mezi Spolkem (*Bund*) a spolkovými zeměmi (*Länder*) probíhá přerozdělení horizontálně, stejně jako mezi spolkovými zeměmi a obcemi (*Kommunen*). Mezi jednotkami stejné správní hierarchie např. mezi spolkovými zeměmi probíhá přerozdělení horizontálně.

Finanční vyrovnání v SRN v mil. Eur 1950-1994

Zdroj: <http://blog.markt-daten.de/tag/tageschart/>.

Graf znázorňuje objemy vyrovnávacích částek od roku 1950 do roku 1994. V horní části grafu lze sledovat objemy, které obdrželi všichni příjemci. Ve spodní části grafu se nacházejí finanční objemy poskytnuvší do procesu LFA ze strany plátců.

(NW = Severní Porýní-Vestfálsko, BY = Bavorsko, BW = Bádensko-Virtembersko, NI = Dolní Sasko, HE = Hesensko, RP = Porýní-Falc, SH = Šlesvicko-Holštýnsko, SL = Sársko, HH = Hamburk, HB = Brémy).

Příloha č. 4

Plátcí v letech 1950-1994

Časová periodizace	Spolkové země
1950-1959	Severní Porýní-Vestfálsko, Hamburk, Bádensko-Virtembersko, Hesensko, Brémy
1960-1969	Severní Porýní-Vestfálsko, Hamburk, Bádensko-Virtembersko, Hesensko
1970-1979	Bádensko-Virtembersko, Hesensko, Hamburk
1980-1989	Hesensko, Bádensko-Virtembersko, Hamburk
1990-1994	Hesensko, Bádensko-Virtembersko, Bavorsko

Zdroj: vlastní zpracování, na základě údajů z: <http://blog.markt-daten.de/tag/tageschart/>.

Na základě tabulky lze vidět, že se v určitých časových periodách na místě plátců objevují přibližně stejné spolkové země. Spolková země Bavorsko, která v současné době do systému LFA vyplácí nejvyšší finanční obnos, se stala plátcem až v 90. letech.

I proto její odmítavý postoj k financování FV vyvolává u jiných spolkových zemí negativní reakce. Panuje u nich v některých případech přesvědčení, že Bavorsko samo ze systému bralo, ale teď nechce dotovat jiné, chudší spolkové země.

Příloha č. 5

Příklad horizontálního přerozdělení (2013): Berlín ve srovnání s tzv. novými spolkovými zeměmi

Zdroj: <https://www.berlin.de/sen/finanzen/haushalt/nachrichten/artikel.7126.php#7>.

(z leva: Berlín, Sasko, Sasko-Anhaltsko, Braniborsko, Meklenbursko-Přední Pomořansko, Durynsko)

Graf znázorňuje v modrém sloupci absolutní horizontální FV, představuje součet finančního obnosu získaného v LFA a přerozdělení daně z obratu. Žlutý sloupec představuje příjem z horizontálního přerozdělení na osobu. I přesto, že Berlín obdrží již tradičně každoročně nejvyšší finanční obnos z procesu LFA, po součtu s obnosem, jež vyplývá z přerozdělení daně z obratu a LFA v roce 2013 obdrželo více peněz Sasko.

Vyšší podíl z přerozdělení daně z obratu má Sasko tradičně.

Příloha č. 6

Finanční vyrovnání 2016

Bundesland	Einwohner zum 31.12.2015	Stufe 2: Mehr- (+) bzw. Mindereinnahmen (-) durch die Umsatzsteuer-Verteilung 2016*		Stufe 3: Empfangene (+) bzw. geleistete (-) Zahlungen im Länderfinanzausgleich 2016		Stufe 4: Empfangene (+) Bundesergänzungszuweisungen 2016 (Allgemeine BEZ & Sonderbedarfs-BEZ)		Gesamt: Summe aus den Stufen 2 bis 4	
		Mio. €	€ je EW	Mio. €	€ je EW	Mio. €	€ je EW	Mio. €	€ je EW
Baden-Württemberg	10.879.618	-2.021	-186	-2.538	-233	0	0	-4.559	-419
Bayern	12.843.514	-2.386	-186	-5.821	-453	0	0	-8.207	-639
Berlin	3.520.031	-406	-115	3.919	1.113	2.104	598	5.617	1.596
Brandenburg	2.484.826	1.092	439	543	219	1.058	426	2.693	1.084
Bremen	671.489	-28	-42	694	1.034	283	421	949	1.413
Hamburg	1.787.408	-332	-186	65	36	21	12	-246	-138
Hessen	6.176.172	-1.147	-186	-2.261	-366	0	0	-3.408	-552
Meckl.-Vorpommern	1.612.362	1.034	641	493	306	812	504	2.339	1.451
Niedersachsen	7.926.599	697	88	681	86	370	47	1.748	221
Nordrhein-Westfalen	17.865.516	-1.769	-99	1.107	62	591	33	-71	-4
Rheinland-Pfalz	4.052.803	-191	-47	388	96	255	63	452	112
Saarland	995.597	268	269	174	175	145	146	587	590
Sachsen	4.084.851	2.451	600	1.089	267	1.849	453	5.389	1.319
Sachsen-Anhalt	2.245.470	1.358	605	645	287	1.138	507	3.141	1.399
Schleswig-Holstein	2.858.714	-35	-12	226	79	176	62	367	128
Thüringen	2.170.714	1.416	652	598	275	1.054	486	3.068	1.413
GESAMT	82.175.684	±8.315	±101	±10.620	±129	9.856	120	28.791	350

Tabelle: Geberländer (-) und Nehmerländer (+) in den Stufen 2 bis 4 des bundesstaatlichen Finanzausgleichs im Jahr 2016

Quelle: Eigene Darstellung (Daten entnommen aus: Statistische Ämter des Bundes und der Länder, Gebiet und Bevölkerung – Fläche und Bevölkerung, Abruf am 18.2.2017; Bundesministerium der Finanzen, Daten zur horizontalen Umsatzsteuerverteilung, zum Länderfinanzausgleich und zu den Bundesergänzungszuweisungen 2005 bis 2016, Abruf am 18.2.2017)
 * Berechnung der Mehr-/Mindereinnahmen durch den Vergleich der aktuell geltenden Regelung (d.h. Ergänzungsanteile sowie Verteilung des verbleibenden Länderanteils an der Umsatzsteuer anhand der Einwohnerzahl) mit einer fiktiven Pro-Kopf-Regelung (d.h. vollständige Verteilung des Länderanteils an der Umsatzsteuer anhand der Einwohnerzahl)

Zdroj: www.haushaltssteuerung.de/weblog-geberlaender-und-nehmerlaender-im-bundesstaatlichen-finanzausgleich-2016.html.

Tabulka znázorňuje příjmy spolkových zemí v procesu FV. Poslední sloupec znázorňuje celkový příjem po sečtení všech příjmů plynoucích z různých stupňů FV. Mimo příjem celkový znázorňuje i příjem na hlavu v dané spolkové zemi. Např. hlavní město Berlín obdrželo 5,6 mil. Eur, tj. 1 596 Eur na obyvatele.

Příloha č. 7

Projev nespokojenosti se systémem finančního vyrovnání ze strany plátců

Zdroj: <http://www.badische-zeitung.de/karikaturen/der-finanzausgleich-ist-wieder-da--68315854.html>.

Karikatura vyobrazuje tři největší a nespokojené, tradiční plátce v systému FV. Plátci jsou vyobrazeni jako dojně krávy, které musí naplnit kbelíky pro ostatní spolkové země, přičemž kbelík největšího objemu je připraven pro Berlín.

Projev nesouhlasu vůči Paktu solidarity

Zdoj: https://de.toonpool.com/cartoons/solidarpakt_163610.

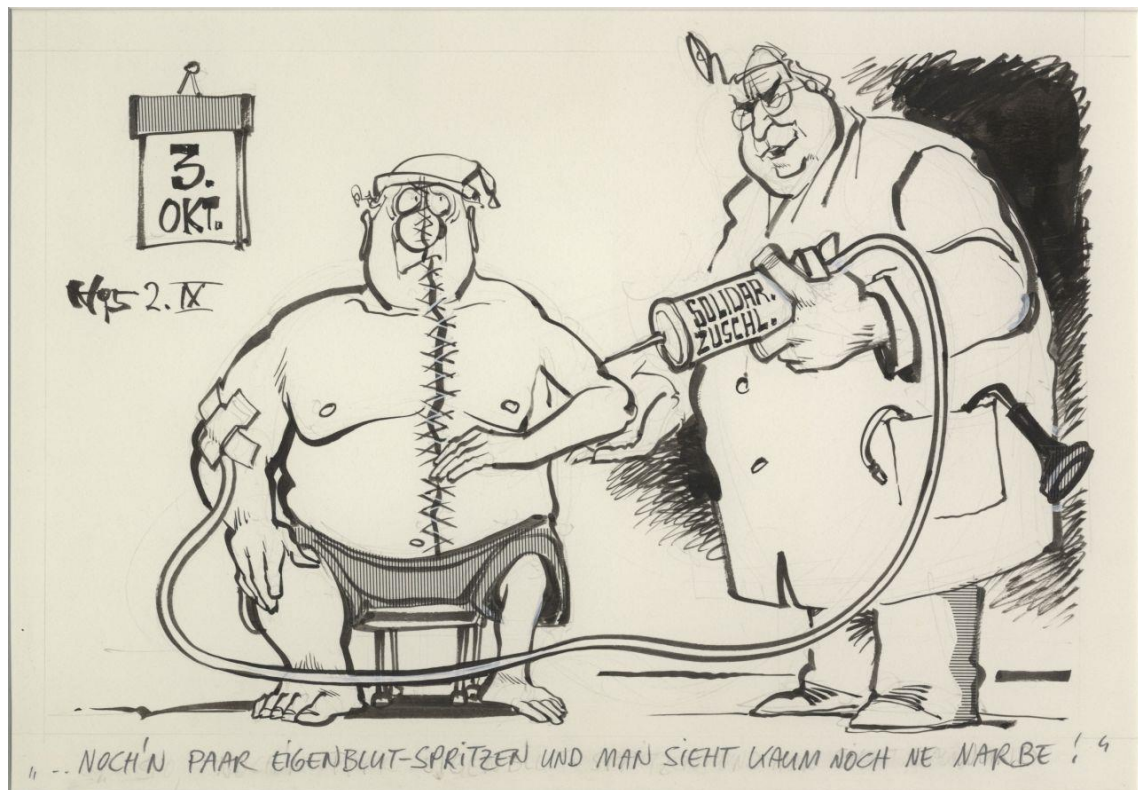
Na obrázku lze vidět zavřený bazén. K zavírání bazénů i k rušení jiných veřejných služeb musely některé spolkové země přistoupit, protože díky financování finančně slabých spolkových zemí nemají peníze na služby ve vlastní spolkové zemi. Zmíněná situace panuje např. v oblasti Porúří, kde obyvatelé nesouhlasí s přílišnou solidaritou pro tzv. nové spolkové země.

Překlad: Dokonce už nikdy nebudu chodit plavat....ze solidarity s Ossis.³⁴⁹

³⁴⁹ Ossis se používá pro označení obyvatel tzv. nových spolkových zemí.

Karikatura sjednoceného Německa

Zdroj: <https://www.hdg.de/lemo/bestand/objekt/karikatur-eigenblut-spritze.html>.

Na obrázku je v podobě sedícího člověka znázorněné znovusjednocené Německo s viditelnou jizvou, na jejímž místě byla dříve hranice mezi Východním a Západním Německem. Lékař muži pomocí stříkačky vpichuje sílu z levé, silné strany do pravé, slabé strany a doufá, že tímto způsobem jizva zmizí.